



LOVEC



Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCI., št. 10
oktober – vinotok

Glasilo izdaja



Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik

Marjan Toš

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovci izhajajo praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljete tudi po e-pošti (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ŽLD/LD, in fotografi-
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.
Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovca

Župančičeva 9 – p.p. 505

1001 Ljubljana

e-mail: lovca@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Faks: (01) 24-10-927

Predstavitvene strani LZS:

<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,

od 15 do 25 besed 5 €,

od 25 do 30 besed 6 €.

Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba poslati pisno in

plačati vnaprej na transakcijski

račun Lovske zveze Slovenije,

Župančičeva 9, Ljubljana,

pri NLB, d.d., Ljubljana:

02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

M. Fortin:	Bodimo ponosni na naše poslanstvo	476
M. Toš:	Na okoljska vprašanja odgovarjamo skupaj z mladimi	477
IZ DNEVNEGA TISKA		478
MNENJA IN PREDLOGI		480
B. Skumavc:	Vleči moraš v pravo smer!	478
M. Dovžan:	Čim prej ustanovimo Zavod za divje živali, divjad in lovstvo!	481
B. Kolar:	Starostna sestava uplenjenih poljskih zajcev	483
F. Krnjak:	Le mi zmoremo!	487
B. Krže:	Divji prašič – prijatelj ali sovražnik?	491
B. Leskovic:	Mesec vidre	492
R. Erhatic Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	494
PO LOVSKEM SVETU		495
B. Krže:	Razmere za razvoj lovstva so odvisne tudi od politične volje	495
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	496
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		497
J. Kebe:	Nekaj starejših zapisov o lovu na Notranjskem	497
LOVSKA ORGANIZACIJA		502
J. Samec:	Modul Letni načrt lovišča	502
B. Žerdin:	Počastili 140 let prvega slovenskega tabora v Ljutomeru	504
M. Petretič:	Deseto Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	504
B. Birs:	Prva učna ura za lovske pripravnike 2008	506
A. M. Bosak:	Zlati Štajerski rogisti prejeli zlati rog	506
F. Rotar:	Zapelo in zatrobilo 500 lovskih glasbenikov	506
B. Žerdin:	Lovska družina Lendava proslavila	508
B. Kurnik:	Državno prvenstvo LZS (2008) v lovskem streljanju	509
B. Kurnik:	Na Evropskem prvenstvu dober nastop slovenske ekipe	510
B. Lončner:	S sodelovanjem in učenjem do uporabnega znanja v LZ Gornjega Posočja	511
M. Toš:	Radgonski sejem s pridihom okoljskih in podnebnih sprememb	513
B. Žerdin:	9. Hubertova lovska maša	513
A. Satler:	60 let LD Leskovec v Halozah	514
S. Frankovič:	50 let LD Prem	515
JUBILANTI		516
MLADI PIŠEJO		517
LOVSKI OPRTNIK		518
F. Kulovec:	Ob starodavni lipi	518
M. Krofel, I. Kos:	Še en ris manj	519
B. Avbar:	Doživetja in lovski utrinki s Spodnje Saške	519
A. Primčič:	Boroveljska puškarska praksa odslej tudi v Ljubljani	520
F. Vajndorfer:	Ludvikov – ob 90-letnici	521
M. Toš:	Peta literarna nagrada Giacomo Rosini	522
V SPOMIN		523
LOVSKA KINOLOGIJA		524
A. Raspet:	Predan resastemu istrskemu goniču	524
M. Kersnik:	Tobijeva primera	525
KZS:	Predvidena legla	526

SLIKA NA NASLOVNICI:

Gams – *Rupicapra rupicapra*

Foto: M. Rovšček, Diana

Foto: M. Krofel

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.-31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.-31. 12.

mladica:

1. 5.-31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.-31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.-31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.-31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.-31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.-31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.-31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.-28. 2.

ovca:

1. 8.-31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.-31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.-31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.-31. 1.

svinja:

1. 7.-31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.-31. 12.

Poljski zajec

1. 10.-15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.-28. 2.

Jazbec

1. 8.-31. 12.

Lisica

1. 7.-15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.-31. 3.

Navadni polh

1. 10.-30. 11.

Alpski svizec

1. 9.-30. 10.

Pižmovka

1. 8.-31. 3.

Nutrija

1. 1.-31. 12.

Fazan

1. 9.-15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.-15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.-15. 1.

Šoja

20. 8.-28. 2.

Sraka

1. 8.-28. 2.

Siva vrana

10. 8.-28. 2.

Bodimo ponosni na naše poslanstvo

Naj nadaljujem tam, kjer sta v prejšnji številki Lovca končala podpredsednik LZS B. Kurnik in glavni urednik Lovca dr. Marjan Toš. Lov je vsekakor naša najvidnejša in najopaznejša dejavnost. Pa vendar se je vloga slovenskega lovca v stoletni zgodovini spremenila in se še vedno spreminja. Posodabljanje in družbene spremembe so prinesle veliko novega. Ne vedno tudi boljšega. Z nostalgijo se spominjamo lovskih časov naših očetov in dedov. Ne zaradi privilegijev, temveč zaradi mnogo pristnejših tovariških odnosov. Časa ne bomo zavrteli nazaj, lahko pa ohranimo marsikatero obliko življenja in druženja. Predvsem gre za tako poudarjeno lovsko tovarištvo. Tempo življenja nam dovoljuje vse manj prostega časa. Kdo dandanes še skupaj posesti s tovariši po skupnih lovih, ki so mnogokje tudi zelo slabo obiskani? Kje so časi, ko so lovci komaj čakali na nedeljo in skupne love z obveznim zadnjim pogonom? Pa vendar lovci v javorniških gozdovih po dvajsetih letih še vedno negujejo tradicijo skupnega poslušanja jelenjega rukanja. Puške zamenjajo s harmoniko, s katero popestrijo obrok krompirjevih žgancev iz velikega kotla.

Kdo na lovskih poteh še postoji na odmaknjenih kmetijah in spregovori z gospodarjem? Na lov se odpravljamo z avtom, po lovih se čim prej vračamo domov, mlajši lovci sploh ne poznajo prebivalcev, s katerimi delimo veselje ob pogledu na divjad in žalost nad škodo. Se potem čudite, da nam ljudje ne dovolijo postavljati prež ter nas gledajo z mrkimi obrazi? Bodimo prijazni, razumevajoči, poskušajmo prisluhniti in domačini nam bodo vse to vračali. Negujmo znanstva, kot to počno v Koprivni na Koroškem, kjer že več desetletij vse prebivalce na območju njihove lovske družine enkrat na leto povabijo na lovski golaž in druženje. Pa drugje, kjer pred novim letom z lovskim koledarjem obiščejo kmete. Tudi zato je star očanec ob setvi dejal: »Pest zrnja je za Boga (ujme), pest bo dovolj za družino, pest pa naj bo za divjad.«

Lovska kultura naj ne bo namenjena le lovcem. Zapojte in zatrobite v domačih krajih, predstavite pesem ali pripoved v vašem glasilu, pokažite slike, fotografije in druge umetnine vašim prijateljem, znancem in sokrajanom. Obiskujte osnovne šole in vrtce, mlade navdušite za naravo, kot to uspešno počne Lado Dolenec v Poljanski dolini. Naj nas ne bo sram skupaj z mladimi vsaj enkrat na leto pobirati smeti. S svojim delom in ravnanjem bodimo vzor v pravem pomenu te besede. Le tako si bomo zaslužili priznanje in spoštovanje. Ne pozabimo, dovolj je peščica prenapetežev, ki vržejo slabo luč na vso organizacijo in na vse lovce. Bodimo strpni do vseh, tudi drugače mislečih. Spoštujmo tudi tiste, ki se ne strinjajo z nami. V točkah, ki zanimajo vse nas, sodelujmo z ribiči, ornitologi, planinci, gozdarji. Le tako bomo koristili materi naravi in vsemu živemu v njej. Kult trofej naj zares zamenja varstvo narave. Mnogi lovci puško tu in tam zamenjajo s fotoaparatom in kamero. Spoštujmo lovske tovariše in jim od srca privoščimo lovski blagor. Divjad ni moja ali tvoja, divjad in mi živimo na istem planetu. Ne bojmo se priznati naših napak, saj nismo nezmotljivi. V mojih rosnih lovskih letih sem priznal starejšemu, izkušenemu lovcu, da me je strah na daljavo oceniti

starost gamsjih rogljev. Modro mi je odvrnil, da ukriviti prst na petelinu ni težko, veliko težje se je strela vzdržati. »Veš,« mi je dejal, »vsak, še tako izkušen lovec naredi napako, zaradi katere mu je iskreno žal. Nikoli pa ne dovoli, da ti bo zaradi napak vseeno in bodo postale redni, normalni del tvojega lovskega življenja.«

Prisluhnimo lovskim avtoritetam, ki smo jih v zadnjem času prehitro pozabili. Ne gre za lovce s privilegiji, gre za lovce z znanjem in izkušnjami. V naši organizaciji je ogromno doktorjev znanosti in drugih strokovnjakov s področij, ki zavzemajo širok spekter našega delovanja. Le z njihovo pomočjo se bo glas lovske organizacije močnejše slišal in morda bo tudi ta argument pomagal pri uresničitvi ideje, da bi prek Zavoda za lovstvo imeli pomembnejšo vlogo pri gojitvi in varovanju divjadi. Naj ne bosta vodilo politična pripadnost ali v zadnjem času moč kapitala. Vodilo naj bodo znanje, modrost in izkušnje. Zelo všeč mi je naziv prvega med nami v lovskih družinah. Starešina naj bi bil vzgled modrosti, pametnih odločitev in vizij. Predsednike pa pustimo društvom in političnim strankam!

Obnašajmo se kulturno. Na lovu, na zborih in posvetih, na slovesih in praznovanjih, na zadnjih pogonih. Naj fotografij ne krasijo le kozarci in steklenice, temveč prijateljski stiski rok in nasmejani obrazi. Naj nas ne bo sram zelene barve, priznati, da smo lovci. Mnogi »ugledni« (premožni in politično močni) člani naše bratovščine so se umaknili in zanje tako rekoč ne vemo. Kot da čakajo svojo priložnost in gledajo, v katero smer se bo obrnila naša barka. Obvarujmo naravo in



divjad tudi s pravim odnosom do nje. Dandanes mnogi lov gledajo samo s pridobitniškimi očmi. Res je, gospodarimo s skupnim dobrim, z velikim bogastvom. Vendar si ne prizadevamo za materialne dobrine, denar. Tega poskušamo v čim večji meri vrniti nazaj v naravo, za njeno dobro. Še vedno opravimo na tisoče ur neplačanega dela. Obveznega, ne prostovoljnega. Milijon ur je približno toliko, kot naredijo delavci v podjetju s približno petsto zaposlenimi. Priznajmo tudi umsko delo. Tistim, ki vodijo naše družine in zveze ter njihove organe. V naših vrstah so cenjeni, mednarodno priznani strokovnjaki, ki uvajajo nove metode raziskovanja in ki so, na primer, na področju proučevanju velikih zveri, gozdnih kur, vidre in drugih živali izsledili izjemna spoznanja. Priznajmo slikarjem in drugim upodablajočim umetnikom njihov trud, priznajmo na stotine ur, ki jih na vajah prebijejo rogisti in pevci. Predvsem pa se udeležujemo slovesnosti ob lovskih dogodkih. Prav žalostno je gledati prazne ali na pol prazne dvorane in nastopajoče, ki se trudijo na odru. Manjka nam pripadnosti, ponosa in negovanja tradicije, ki se je v veliki meri ohranila v nam bližnjih državah Madžarske, Češke in Slovaške. V Skandinaviji je bil lov še nedavno način preživetja. Na televizijskih postajah vsak dan vrtijo oddaje o naravi in lovu (tudi s prizori streljanja). Na lov vodijo otroke, z njim se ukvarjajo številne ženske. Pa pri nas? V modi so naravovarstvene organizacije, ki se borijo proti lovu, za naravo in divjad pa naredijo bore malo ali nič. Goreče nasprotnike poseganja s puško v območju TNP pozivam, naj si ogledajo posnetke umirajočih garjavih gamsov in kozorogov, še posebno 12-minutni film o zadnjih trenutkih trpljenja gamsa našega primorskega lovca – snemalca Jelinčiča. Politika nas občasno potrebuje le kot sredstvo za nabiranje političnih točk!

Zavedajmo se svoje vloge in poslanstva. Našo moč bomo lahko uveljavili le, če bomo delovali v dobro narave in divjadi, če bomo trdno stali za svojimi stališči in dejanji, če bomo priznali in tudi sankcionirali napake, če bomo znali nadaljevati tradicijo naših dedov in očetov. Sam sem ponosen na naše dosedanje delo in me kljub nekaterim napakam ni sram priznati, da sem član zelene bratovščine.

Marjan Fortin,

predsednik Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo



Foto: M. Rovšek – Diana

Iz urednikovega zornega kota

NA OKOLJSKA VPRAŠANJA ODGOVARJAJMO SKUPAJ Z MLADIMI

Konzorcij kmetijskih šol Slovenije je na dan kmetijskega šolstva v okviru 46. Mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni organiziral zanimiv strokovni posvet z naslovom Biotehniški poklici – odgovor na okoljska vprašanja. Posveta so se udeležili tudi predstavniki Ministrstva za šolstvo in šport ter Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, povezoval pa ga je **dr. Vladimir Korošec**, ravnatelj Biotehniške šole Ptuj, ki je poudaril, da je treba na biotehniške poklice gledati na drugačen način: »S posvetom želimo predstaviti, kako subtilno smo pri prenovi biotehniških izobraževalnih programov sledili aktualni okoljski problematiki. Želimo tudi opozoriti na pomen lastne pridelave in predelave hrane za dolgoročno stabilen razvoj regij in države ter predstaviti pomen in vlogo biotehniških poklicev pri zagotavljanju trajnostnega razvoja,« je povedal dr. Korošec. Predsednik KGZS **Ciril Smrkolj** je poudaril, da je znanje vedno pomembnejše pri reševanju težav, ki jih prinaša globalizacija. »Biotehniške šole lahko tudi v prihodnje računate na podporo Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije – na vseh ravneh njenega delovanja in na različne načine. Nova oblika predstavitve šol oz. konzorcija kaže na večjo enotnost pri promociji biotehniških poklicev. Vsako učenje mora prinesiti tudi veselje – veselje do novih spoznanj in do dela, za katerega se dijaki usposabljaajo,« je poudaril predsednik KGZS. Po pohvalnih besedah predstavnika Ministrstva za šolstvo in šport **Boštjana Zgonca**, ki je poudaril uspešnost biotehniških šol pri uvajanju prenovljenih programov, je zbrane nagovoril tudi vodja Konzorcija **Tone Hrovat**, ki je spregovoril o razvojnih načrtih in o pomenu sodelovanja šol s socialnimi partnerji. Bilo je veliko dobrih (poučnih) iztočnic!

In zakaj naj bi omenjena problematika zanimala zeleno bratovščino? Preprosto zato, ker govorimo o kompleksnih rešitvah in pogledih na okoljsko problematiko, in to iz zornega kota mlade, učeče se generacije. Med njimi jih ni malo, ki so že zdaj naši korektni zavezniki in lovstvo vidijo v vlogi naravovarstvene dejavnosti in močne civilne pobude na okoljskem področju nasploh. Morda se lahko iz ponujenih strokovnih rešitev (še zlasti programskih) tudi kaj naučimo in povzamemo za naše prenovljene učne programe. Znanja ni nikoli preveč, zlasti ne v lovstvu, zato je lahko tovrstno sodelovanje le koristno. Ocenjujem, da je na terenu skoraj povsod (seveda so tudi pri tem nečastne izjeme) zgledno sodelovanje lovskih organizacij, osnovnih šol in vrtcev. Zakaj ne bi naredili koraka naprej in postopoma razvili sodelovanja še s srednješolsko populacijo? Vsaj s tistimi mladimi, ki obiskujejo biotehniške in podobne srednje šole. O programih in metodah bodo svoje povedali strokovnjaki, na nas pa je, da ponudimo roko sodelovanja in pripravljenosti, da kaj koristnega naredimo še s tovrstnim promocijskim delom. To bi bilo nadvse primerno in dolgoročno zagotovo precej koristno tudi za izpopolnjevanje občutnih kadrovskih vrzeli. Poskusiti ni greh in če želimo nadaljevati z napovedanimi pozitivnimi trendi in nujnimi spremembami, se lahko lotimo tudi tovrstnih dejanj. Komisija za izobraževanje pri LZS v teh prizadevanjih zanesljivo ne bo osamljena in tudi medijska podpora našega glasila ji je, tako kot vsem drugim sodobnim prijemom in spremembam, zagotovljena. Torej, začnimo!

Dr. Marjan Toš,
glavni urednik Lovca



Foto: M. Rovšek – Diana

NA BISTRIŠKEM JE PREVEČ DIVJIH PRAŠIČEV

Kmečki glas, 30. 7. 2008 (Eugen Rebec). – Zaustavitev stalnega vsakoletnega večanja škode na kmetijskih površinah zaradi divjih prašičev je bila tema okrogle mize v Ilirski Bistrici, ki jo je v začetku julija organizirala Bistriška izpostava KGZS - Območne enote Postojna. Na njej so sodelovali lastniki kmetijskih zemljišč, predstavniki ZGS kot snovalci načrtov za upravljanje z divjadjo, predstavniki domačih LD in Postojnsko-Bistriške zveze lovskih družen kot izvajalci načrtovanih ukrepov. Udeleženci so bili enotnega mnenja, da so divji prašiči resna težava, zato mora vsak po svojih močeh postoriti vse potrebno, da bi se škoda na kmetijskih površinah zmanjšala na še dopusten obseg.

PAPEŽ V HERMELINU

Delo, 14. 8. (Tone Hočevar). – Benedikt XVI., ki se je vrnil z dopusta v Brixnu na Južnem Tirolskem, je včeraj v Castelgarnu

dolfu ob jezeru Albano po treh desetletjih obnovil tradicijo polletnih avdienc ob sredah, ker meni, da si to želijo verniki, ki prihajajo v Rim. Italijanski varuhi živali in okolja, zbrani v velikem in vplivnem združenju, pa so do včeraj zbrali več kot 2000 podpisov k pismu, ki ga nameravajo poslati papežu. Pozivajo ga, naj se odreče obrobi na kapi in ogrinjalu iz hermelinjega krzna (zavarovana velika podlasica), ki je bilo stoletja del kraljevskih oprav na evropskih dvorih, tudi vatikanskem.

JUTRO V DRUŽBI NADZORNIKA TNP

Večer, 14. 8. (Kristina Menih). – Sodelavka Večera je prosila Zvonko Kravanjo, nadzornika Triglavskega narodnega parka iz Trente, da bi se mu pridružila pri nadzoru terena. Zanimali so jo predvsem gamsi, ki so bili nekoč žrtve garij, zdaj pa je te bolezni na srečo veliko manj. Zvedela je, da gamsi živijo neka do petnajstega leta, samice tudi do dvajsetega in dlje. Samice z mladiči se umikajo pred človekom na mirne predele, ki pa jih je vse manj, saj neodgovorni

ljudje vse pogosteje zavijajo z markiranih poti in s svojo prisotnostjo na brezpotjih vznemirjajo prostoživeče živali v parku. Stare planinske poti, vojaške mulatjere in tudi Soško učno pot uporabljajo tudi gorski kolesarji. Zelo motijo tudi letala in helikopterji, ki preletavajo TNP.

Na terenu delujejo štirje varstveni oddelki TNP z devetnajstimi nadzorniki, med katerimi je tudi Zvonko Kravanja. Njihova naloga je, da pregledujejo in nadzorujejo teren, opozarjajo in poučujejo ljudi, pripravljajo zimsko krmo, divjadi polagajo sol in še marsikaj.

MEDVEDKA IN RUSKI SIMFONIKI

Nedeljski, 17. 8. 2008 (Alenka Žavbi). – Slišati je skoraj neverjetno. Natančno en mesec potem, ko ga je med tekmo po gozdu v okolici domače Ribnice napadla medvedka, je poslovnež Staš Škrabec z ženo Andrejo prišel v Cankarjev dom na koncert slovitega simfoničnega orkestra Marijinskega gledališča iz Sankt Peterburga. Na srečanje s kosmatinko ga spominjajo le še brazgotine, ki so mu po

zaceljenih ranah ostale na rokah, trebuhu in levi nogi, sicer pa ga nesreča ni prav nič spremenila. Po neizgodi se kleni Ribničan na tek sicer še ni odpravil, je pa v gozdu že nabiral gobe.

Medtem pa je druga medvedka v začetku avgusta med Cerknico in Begunjami napadla 31-letnega tekača, a je napad na srečo preživel brez poškodb. Domačini pravijo, da se je medvedka z mladiči že večkrat približala hišam in prišla celo na dvorišče stanovanjske hiše.

USODNA SELITEV PTIC

Nedeljski, 17. 8. (mi). – Med 8.000 in 9.000 vrstami ptic jih je kar polovica tako imenovanih selivk; več kot 90 % evropskih ptic selivk prezimuje v Afriki. Selitev je pogojena z zadostno količino energije v telesu (tolšča), pravim instinktom za preživetje in dobrim »ptičjim kompasom«. Preleteti morajo od 7.000 do 11.000 kilometrov. To od njih terja velik davek. Največja nevarnost so ljudje – ilegalni lovci na ptice, zaradi katerih mnogo ptic selivk konča v njihovih ponvah.

MLADA ORLICA ŽE PREDOLGO V ZATOČIŠČU

Delo, 22. 8. (Viktor Lusko-vec). – Prva avgustovska nedelja je bila skoraj usodna za mladega planinskega orla, ki so ga domačini našli na travniku med reko Soro in magistralno cesto Škofja Loka–Železniki. Orlica je imela samo to smolo, da se ni najbolje znašla na dokaj poraščenem območju in si je za pristanek izbrala travnik. »Sprva nismo bili prepričani, da je to planinski orel,« je odkrito povedal najditelj in lovec **Anton Šink**, »mi je pa zdaj povsem jasno, zakaj je bila ta čudovita žival simbol vladarjev in držav.« Mlado orlico so odpeljali v zatočišče za živali na Mlako pri Kranju, kjer je ostala »na zdravljenju«. Mladega planinskega orla bi morali vrniti najpozneje v 10 do 14 dneh,« je izjavil **dr. Hans Frey**, eden vodilnih strokovnjakov za ujede v Evropi, sicer se lahko zgodi, da starši ne bodo več sprejeli orlice, ki jo morajo še naučiti leteti in loviti plen.

PRI NAS JE ZLATOVRanka ŽE ZELO REDKA PTICA

Nedeljski, 24. 8. (mi). – Zlatovranka – čudovita, lepa ptica – pri nas živi že dvesto let in več, dandanes pa je zelo redka. Pravijo, da je že v samem vrhu

ogroženosti. Ogrožena je zaradi uničenja ali izgube njim primerne življenjskega prostora in pomanjkanja virov hrane, kot so žuželke, hrošči, ličinke, različno jagodičevje, sadje, brstje itn. Njena eksotična kovinska barva perja spominja na redke eksotične ptice v Južni Ameriki.

V isti številki tednika smo prebrali tudi članek o sokolarjenju, ki je v svetu že dolgo znana vrsta lova, pri nas pa ujede varuje zakon.

KRVOLOČNI VOLK DOBIVA DRUŽBO?

Delo, Slovenske novice, 25. 8. (Boštjan Fon). – Po ugotovitvah kranjskih policistov se na širšem območju Pokljuke zadržuje volk, piše Delo. »Jagenjčki na Pokljuški planoti so obmolknili, saj jim vsak dan sledi volk in se krvoločno znaša nad njimi,« je pisal avtor daljšega sestavka v Slovenskih novicah. Napovedujejo celo, da se bo zdaj še osamljenemu volku kmalu pridružil ves trop. A obstaja še druga stran: ovce se volku tako rekoč ponujajo na nezavarovanem območju. So pa tudi takšni, ki sploh ne verjamejo v volka na Pokljuki in menijo, da se v gobarski sezoni vedno pojavljajo tudi glasovi o volku.

O »poključkem volku, ki hrusta ovce«, sta poročala tudi **Nace Marinšek** v inDirektu in **Primož Knez** v Dnevniku. Slednji nam je postregel tudi z informacijo, da so na Gorenjskem zad-

nega volka uplenili leta 1952 na območju Jelovice.

Po poročanju Dnevnika se je v predvolilni boj vključilo tudi Društvo za osvoboditev živali, ki poziva stranke, naj v svoje programe vključijo tudi skrb za živali. Po navedbah društva prejšnji parlamentarni sklici niso dosti naredili za živali. Zato mora biti ena prednostnih nalog novega poslanskega sklica takšna ureditev položaja živali, da jim bo priznana predvsem pravica do življenja, primernega njihovi vrsti.

V Delu smo lahko prebrali zanimiv članek **Staša Ivanca** o sraki kot eni redkih živali, ki je sposobna prepoznati svoj odsev. Njeni možgani imajo izjemne umske sposobnosti, ki jim pomagajo, da se prepoznajo tudi v ogledalu. Takšno sposobnost imajo samo še človek, opice, sloni in delfini.

Na spletni strani Kmečkega glasa univ. inž. gozdarstva **Bran-ko Vajndorfer** razmišlja, da so bili v preteklosti veliki posegi v prostor vzrok, da so nekatere živalske vrste postale redke ali so celo izginile, druge (prilagodljivejše vrste divjadi) pa so postale konkurenca človeku. Rastlinojede živali s svojimi potrebami namreč tekmujejo s človekom – živinorejcem in lovцем – na polju in v gozdu. Največji zdaj ži-veči rastlinojed v srednji Evropi je navadna jelenjad, najštevilčnejša in splošno razširjena pa je skoraj povsod prisotna smjad, ki

je tako tudi najpomembnejša lovna vrsta rastlinojede parkljaste divjadi.

Avtor je obširno pisal tudi o vplivu divjadi v gozdu. Zaradi različnih ciljnih vrednosti je lahko, ob enakem vplivu divjadi, škoda zaradi njih različno velika. Kljub temu pa večkratno in zaporedno objedanje v celotnem pomladnem obdobju sestoja lahko povzroči izgube v lesni biomasi, stalno objedanje najbolj priljubljenih rastlin pa zmanjšanje pestrosti sestojev. V takem primeru divjad dejansko zadržuje razvoj sestoja in tako lahko nastaja izguba v količinskem in vrednostnem prirastku.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 31. avgusta 2008 je bilo z območja 64 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 158 živali.

Virološki laboratorij Enot za diagnostiko kužnih in drugih bolezni živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 148 lisic, 5 mačk, 4 pse in 1 srno.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Jedrť Maurer Wernig,
dr. vet. med.,
vodja Oddelka za zdravstveno
varstvo živali VURS



Foto: M. Krofel

Vleči moraš v pravo smer!

V Lovcu, 7/8–2008, str. 348, sem prebral uvodnik **Jožefa Graha**, predsednika Gospodarsko-finančne komisije LZS. Ne želim oporekati njegovemu delu in delu drugih uglednih mož. Dolžnost do lovskih tovarišev, s katerimi smo dva mandata (1986 do 1993) vodili slovensko lovstvo, pa me obvezuje, da le moram zapisati nekaj pojasnil. Grah trdi, da »je po letu 1976 lovstvo postopno drselo navzdol zaradi prehitre reorganizacije in naglega povečevanja birokracije v dvojnem vodenju LZS«. ... zato je »piramidni sistem organiziranosti slovenskega lovstva razpadel, močne območne lovske zveze so prevzele vitalne funkcije LZS«.

Verjetno je bila taka negativna ocena napisana pod vplivom vodilnega zanosa. Domača in mednarodna priznanja slovenskemu lovstvu ob 100-letnici in velika večinska podpora v parlamentu ob sprejemanju lovske zakonodaje vendar ni bilo sprenevedanje! To priča prav o nasprotnem. Slovenskega lovstva ne ocenjujmo le po dogodkih zadnjih nekaj let, ko je v odločilem času spreminjanja zakonodaje v našem širšem vrhu nastala neenotnost in so se pojavljala podtikanja in je država brez obremenilnih dokazov odvzela lovstvu pomembne funkcije, tako da pri vitalnih odločitvah lahko samo in zgolj »sodelujemo«. Izgubili smo tudi dve vzorno vodeni lovišči LZS!

O »povečevanju birokracije«: letošnji prispevek za LZS je 40 € (80 DM), pred dvajsetimi leti je bil okrog 30 DM. V njem je bilo poleg sedanjih storitev vključeno še: izdaja t. i. gojitvenih smernic, temeljita letna in petletna analiza izvrševanja lovskogospodarskih načrtov, povračil za škodo, ki jo je zunaj njegovega območja povzročil medved,

priprava raziskovalnih nalog in delno pokrivanje stroškov nadzora zdravstvenega stanja divjadi. Gojitveni lovišči LZS, ki ju je vodila Strokovna služba, sta se finančno pokrivali sami. Manjša vrednost denarja zmanjša 2,5-kratno razliko, je pa ne izenači. Bili smo varčni. To seveda ni očitok, da je sedanje vodstvo razsipno, je le replika na avtorjevo zapisano »večanje birokracije«.

Bližje temu očitku so novejšje spremembe: »dvojnemu vodenju« v zvezi LZS–ZLD–LD so se pridružili še Zavod za gozdove in OZUL-i. Kako se bo pa v tej navezi »krčila« birokracija, sem radoveden!? »Uradniki si medsebojno zagotavljajo delo,« pravi eden od Parkinsonovih dokazanih zakonov. Tudi nehote! Presodite, kako se večajo gore papirja! Daleč od tega, da bi oporekal načrtovanju, vendar naj bo v mejah potrebnega, saj obširnost duši pobudo in učinkovitost, stroški upravljanja pa se približujejo vrednosti upravljanega.

Z največjim odobravanjem pozdravljam neopravičljiv razkorak vrednotenja storitev članom LD in lovskim družinam. Prekoračilo je vse meje razumnega! Hvala, da boste to uredili!

Še nekaj besed o »razpadu piramidnega sistema« našega lovstva. Veda o vodenju in upravljanju je stara skoraj 4 tisočletja. Prilagajala se je razmeram v družbi. Mladi se o tem učite in veste več od nas starejših. Vem pa, da je piramidna organizacija primerna za vodenje tehnoloških procesov, projektov, uniformiranih formacij, za ukrepe ob pomanjkljivem državnem nadzoru (razpadu, anarhiji) in podobnem. Takrat, ko je za dosego cilja obvezno potrebno spoštovanje avtoritarnih odredb. Tri leta po 2. svetovni vojni je slovenske lovce vodil celo Ivan Maček - Matija,

notranji minister, ki je s trdo roko umirjal strasti in vpeljal v lovišča red. Tako stanje ne more trajati dolgo. »Pod pritiskom gredo stvari še slabše,« pravi Murphy.

Sredi sedemdesetih let je država spoznala, da je slovensko lovstvo strokovno in organizacijsko sposobno, da mu lahko zaupa gospodarjenje z divjadjo in lovišči. Težišče odgovornosti je prenesla na lovske družine, ki so svoje interese usklajevale na nivoju območnih lovskih zvez in gojitvenih območjih (LGO), te pa v okviru LZS. Nepremakljivost funkcionarjev je bila brzdana z dveletnim mandatom.

Primer, kako se uspešno gospodari z loviščem, so v zadnjem Lovcu opisali prleški lovci **Ernest Fišinger, Vojko Pirher** in **Branko Vajndorfer**. Sami so se šolali v tujini, videli, kaj so dobra lovišča, poslušali domače in

tuje strokovnjake in postali otok v morju povprečja, ki v zdajšnjem kmetijstvu vidi opravičilo za »prazna lovišča«. Fantom pripada zelena vejica časti, članek pa je vreden zlatega okvirja in vseh pohval!

Toliko o »napakah«, zaradi katerih so bila nekdanja vodstva slovenskega lovstva privezana na pranger! Ko pa sem že »pri peresu«, še nekaj besed o našem lovskem domu Zlatorog v centru Ljubljane in o Slovenskem lovskem muzeju v Bistri pri Vrhniki. O tem sem obširneje že pisal v Lovcu, 6/2003, za tem pa sva si v Lovcu s **Hrvojem Oršaničem**, v spoštljivem dialogu, izmenjala nekaj lastnih misli. Pozdravljam, da je komisija od treh možnosti prodajo že izključila. Novogradnja bi bila za družbeno organizacijo, kar Lovska zveza je, hudo breme. Prednost dajete oddaji vile Zlatorog v najem, službe LZS



pa naj bi selili na novo lokacijo. Oprostite, za to rešitev ne vidim tehtnega razloga. Najemnina za Zlatorog bi pokrivala najemnino novih prostorov in dvomim, da bi še kaj dosti ostalo. Zlatorog ni tako majhen, da bi se uslužbenci drenjali, poleg tega pa je nova lovska zakonodaja skrčila naloge (beri pristojnosti) LZS. Še vedno menim, da je vila Zlatorog najprimernejša za sedež naše – slovenske lovske organizacije. Potrebna pa je obnove; ugledne, vendar ne tendenciozne. Na amortizacijskem skladu mora biti tudi nekaj denarja.

Pred nedavnim sem z vnučkom obiskal razstavne prostore Tehniškega muzeja v Bistri. Bil sem prijetno presenečen! Zadnja leta so vidne velike spremembe: vitalni deli tega ogromnega kompleksa so v večji meri obnovljeni, v oddelkih so posodobljene zbirke, tam organizirajo pester

poučne delavnice, odlično je obveščanje prek spleta (tudi o lovskem delu), samo v lovskem oddelku se od zadnje prenovi, ki je bila leta 1975, ni kaj dosti spremenilo – dre-majoča Sneguljčica. Menim, da z iskanjem drugih lokacij le izgubljam dragocen čas in dostop do sredstev. V tem muzeju tvorijo gozdarstvo, lesarstvo, lovstvo in ribištvo nekakšno združbo, ki je ne smemo prezreti! Dober obisk bi bil zagotovljen, saj obiskovalce privabljajo tudi drugi zanimivi oddelki. V tem kompleksu bi se našel tudi prostor za lovsko izobraževanje in seje Upravnega odbora LZS. Primerno dvorano smo pred leti že uredili. Urejena je gozdarska učna pot, ugodna lega muzeja pa omogoča tudi lovsko učno pot male (mokrišče!) in velike divjadi (misel Gregorja Bolčine).

Lahko mi bo nekdo oporekal nostalgijo ali celo, da sem starokopiten. Srečni in ponosni bodimo, da je sedež naše Zveze v eni najlepših vil v središču naše prestolnice in lovski muzej v stavbi nekdanje kartuzije iz leta 1260! Deželni lovski muzej Štajerske, pred nedavnim sodobno obnovljen, največji v Avstriji, je prav tako v gradu Steinz. Čudovita zbirka lovskega orožja, opreme in trofej Franca Ferdinanda je v češkem gradu Konopište. Bavarski lovski muzej, uvrščajo ga med najlepše v Nemčiji, je v stari got-ski baziliki avguštincev v centru Münchna. Veliko je takih muzejev, ki so poleg temeljnega poslanstva privlačni tudi za turiste.

Pozdravljam, da se je novo vodstvo reševanja teh, že dolga leta odprtih vprašanj lotilo z zagonom. To so projekti, ki združujejo in pri katerih se lahko dokažejo mladi lovski tovariši. Ohladila pa se bo tudi kaka pregreta glava ...

Z zanimanjem spremljam delo naše nove vodilne postave LZS, obogatene z »osveženo krvjo«. Iz Lovca povzemam, da se je prerekanje prenehalo in da se vodstvo posveča koristnemu delu. Stojmo mu ob strani in sku-

šajmo ponovno strniti vse naše vrste, saj ne vemo, če so vse nevihte že prešle!? V korist divjadi, lovstvu in nam vsem!

Še tovariški namig: prime-

ren prostor za razprave o našem muzeju in Zlatorogu bi bil, po predhodnem ogledu zbirk, v Tehniškem muzeju v Bistri.

Bruno Skumavc

Čim prej ustanovimo Zavod za divje živali, divjad in lovstvo!

Najprej naj izrečem javno pohvalo avtorju **Maksimiljanu Mohorriču**, univ. dipl. inž. gozd., za članek *Sodelujmo pri ohranitvi divjega petelina* (Lovec, 6/08). Prepričan sem, da velika večina lovcev razmišlja podobno.

Verjetno se prav vsi ljubitelji narave strinjamo, da je treba nekaj konkretnega storiti tudi za divjega petelina. Toda ne le zanj; tudi ruševca, belka, planinski zajec, konec koncev tudi planinski orel in rjavi medved ... in še marsikatero živo bitje iz našega naravnega okolja si zaslužijo večjo pozornost in ustreznejše varstvo, kot so ga deležne. Obstoječa in zdaj veljavna zakonodaja, povezana s tem, pa nam lovcem ne zaupa več pomembnejše in odločujoče aktivnosti glede redkih in ogroženih vrst. Država nam je to vlogo (nalogo), kljub nespornim uspehom na tem področju, odvzela.

Lovstvo kot množična organizirana naravovarstvena dejavnost pravzaprav nima nobenih pooblastil več in odgovornosti glede divjega petelina. Ta vrsta in še več drugih divjih živali namreč niso več divjad in jih lovci v naših letnih načrtih niti omenjati ne smemo!?

Da, prav ste prebrali.

Zelo kruto je namreč razmišljanje in ravnanje predlagateljev zakonov in zakonodajalcev v najširšem pomenu besede glede varstva divjih živali. Ti ljudje bi morali biti, po mojem skromnem, pa čeprav morda manj strokovnem

mnenju, najširših pogledov, biti bi morali najbolj strokovni in odgovorni – tudi in predvsem na naravovarstvenem in ekološkem področju dela.

In kaj so storili predlagatelj **Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob** (Ur. list, št. 101/04)?

S seznama divjadi so preprosto črtali rjavega medveda, volka, risa, divjega petelina, ruševca, belko, pa planinskega zajca in še marsikatero drugo žival ... Človek bi razumel, da potem, ko je bilo ugotovljeno (ko so predvsem lovci ugotovili – op. avt.) zmanjšanje števila osebkov te ali one živalske vrste, in bi namesto lovnih dob, npr., napisali: »se ne lovi, ker je ogrožena vrsta« ali kaj podobnega, mi, lovci, pa bi še vedno ali pa še bolj kot dotlej skrbeli za varstvo te redke in ogrožene vrste divje živali. To bi bila po mojem mnenju najbolj smotrna in tudi najbolj racionalna rešitev.

Toda ne, v nasprotju s tem so bili modri uradniki v belih srajcah in kravatah za računalniki ministrstev in agencij toliko modri, da so lovcem – morda nalašč, namenoma, in zavestno ali pa kot popolni nepoznavalci stroke iz delokroga gospodarjenja (upravljanja, kot se lepše sliši) kot dolgoletni uspešni nevladni organizaciji na tem področju – uradno odvzeli skrb za redke in ogrožene živalske vrste.

A nam s tem **ni bila odvzeta tudi pravica do lova (beri odstrela)**, še lepše je slišati **odvzema**, še posebno v konfliktih razmerah! Vsakomur, predvsem pa nam lovcem je



Foto: M. Krolj

jasno, da je redko divjad treba varovati in ne iztrebiti. Toda zaradi izkazanega nezaupanja ali celo kaznovanja, ker s temi vrstami divjih živali zdaj ne smemo več gospodariti, takim vrstam, z novimi skrbniki, ne bo ponujeno takšno varstvo, ki jim pripada in ki smo jim ga prej nudili lovci.

Naj se samo spomnimo, kako smo še nedolgo tega vsako pomlad ugotavljali stalež divjega petelina, ruševca, plinskega zajca, skupaj s strokovnjaki - raziskovalci ugotavljali trende njihovega populacijskega razvoja (o tem poročali širši lovski javnosti v svojem glasilu), ugotavljali in preštevali najdene ostanke teh živali, v njihovih staniščih posegali z intenzivnejšim odstrelom lisic, divjih prašičev itn. Nemalokrat smo celo glasno in javno nasprotovali, ko smo izvedeli, da namerava to ali ono društvo izpeljati skozi mirna stanišča redkih in ogroženih živalskih vrst takšno ali drugačno športno-rekreativno prireditev (teki, maratoni, kolesarjenje, vožnje relija ...).

Oglejmo si katero koli izmed 16 strani predpisanega obrazca *Letnega načrta lovišča*, kjer natančno piše in od koder izhaja, **da se smemo brigati le za divje živali, ki so opredeljene kot divjad in je zanje določena lovna doba**, ki jih smemo (**moramo**) toliko in toliko **odstreliti** (oprostite, **odvzeti**) skladno s potrjenim Načrtom, ki ga predpiše celo minister. V nasprotnem primeru nam celo preti visoka kazen. Torej, lovci smo postali zgolj »eksekutiva«, nekakšen **odred za opravljanje odstrela** in cenena delovna sila za varovanje koristi ... (se bom izognil ugibati in napisati katerih, kakšnih in čigavih koristi).

Kot protiutek za odvzem skrbi za redke in ogrožene živalske vrste so nam boljši poznavalci in skrbniki poverili skrb za ne toliko »nepomembne« polhe, nutrije itn. Niti slučajno nisem rekel, da je polh nepomembna živalska vrsta ali da ni okras naših listavcev, toda v primerjavi s

trubadurjem našega visokogorja, ki ga zdaj v naših načrtih niti omeniti ne smemo, je pa to le malo preveč. Se vam ne zdi?

Na misel mi je prišla anekdota o Butalcih (iz Ljubljane), ki so sejali sol in jeseni pokušali koprive ... Le kateri strokovnjak iz predlagateljskih krogov se je prvi podpisal pod tak parcialni umotvor? Predvidevam, da takšni umotvori prihajajo z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, morda celo iz najbolj strokovne institucije, ki skrbi za področje upravljanja z divjadjo, Zavoda RS za gozdove (?). Ne vem, dobro se je prikri! Politikom in ministrom, ki sprejemajo odločitve in odločajo o »strokovnih« predlogih svojih strokovnjakov (svetovalcev), niti toliko ne zamerim, če kaj spregledajo ali ne opazijo strokovne površnosti, pa čeprav ima lahko ob tem tudi vsak lovec svoje mnenje o njihovih naravovarstvenih širinah.

Še nekaj misli o omenjenem članku M. Mohoriča. Avtor članka se je problemsko in geografsko orientiral na Trnovski gozd, na okolje, ki ga najbolj pozna in mu je najbližje. Toda zaradi širine in pomembnosti problematike varstva divjega petelina bi bilo smotno imeti v vidu tudi razmere v drugih sredogorskih in visokogorskih loviščih oziroma območjih, kjer so še doma gozdne kure. Strinjam se, da so krmišča za jelenjad v Trnovskem gozdu problematična s stališča miru, ki mora vladati na območju rastišč divjega petelina. Mi v Karavankah in Alpah pa kot plenilce divjega petelina in zanje moteče dejavnike (po leg človeka, v prvi vrsti) štejemo tudi planinskega orla. »Grdo gledamo« tudi kragulja, kanjo, divje prašiče, krogarja, kune, pa lisice in morda še katero žival.

Avtor pravilno navaja OPN in izpad »monitoringa« za gozdne kure iz sistema varovanja. Poročilo očita nepopolnost in nerealnost. In tu mi spet misli nehote uidejo na potrebo po nekakšnem **zavo-**

du za divje živali, divjad in lovstvo, katerega ustanovitev in obstoj nekateri tako »argumentirano« in »vehementno« zavračajo. Le zakaj? Ali se morda boje za svoje r... ? (Slišati je tudi, da se tega tako zelo boje, da mislijo nekaj podobnega ustanoviti kar sami; da jih ja ne bi kdo prehitel!?)

Ne bom se poglobljal v pogoje ustanovitve izključno strokovne institucije na nivoju države, nekakšnega zavoda za divje živali in lovstvo, toda predstavljam in želim si le, da to ne bi bil le še eden izmed zgolj birokratskih, samemu sebi namenjenih upravnih organov. To bi moral biti strokovni organ, ki bi v celoti nosil breme in odgovornost za tako pomembno področje dela. V njem naj bi bili zaposleni strokovnjaki različnih naravoslovnih smeri; naravovarstveniki od glave do pete, z dušo in telesom predani svojemu delu, z vsemi mogočimi lovskimi, ornitološkimi in drugimi tečaji in kvalifikacijami, ki bi lahko strokovno kvalificirano in odgovorno dajali ocene, predloge, mnenja in stališča.

Seveda bi, tako kot trdi avtor omenjenega članka, lovci lahko zelo učinkovito in koristno sodelovali pri varstvu in v procesu spremljanja stanja divjega petelina. Toda dvomim, da so edinole LD Hubelj, LD Javornik ... odgovorne za izpostavljeno problematiko!

Da ne bo zmotnega razmišljanja: tudi strokovnjakom za to področje iz OE ZGS za območje Gorenjske takšna normativna ureditev pomeni absurd in nesmisel. Pa ne zato, ker na Gorenjskem ne bi bilo polhov ali jih ne bi imeli radi!

Konec koncev imamo v LD tudi pooblaščenca lovske čuvaje, ki so bili do nedavnega na terenu bolj ali manj edini aktivni pri varstvu vseh divjih živali, ne le divjadi, tudi red-

kih in ogroženih rastlinskih vrst (znak Gorske straže so nosili na klobukih!). Torej so med drugim skrbeli tudi za varstvo gozdnih kur! Tudi njim je zdajšnja ureditev pravno-formalno odvzela pooblastila za varstvo, nadzor in spremljanje stanja teh divjih živali. Če že drugega ne, so vsaj po človeški strani prizadeti, ker jim nekdo ne zaupa več, da bi še naprej ugotavljali rastišča divjega petelina, ruševca itn. in zahtevali red v tem okolju. Sprašujem se, ali res edinole lovci v kontekstu stotisočernih prostovoljno opravljenih, neplačanih ur pomenimo največjo nevarnost za to divjad (nekaj); zdaj le ogrožene vrste divjih živali, s katerimi se ukvarjajo drugi? Ali pa so taka nevarnost predvsem razni neodgovorni samooklicani »kvazi« strokovnjaki, ki nimajo pojma o vsem tem. Nekoliko na smeh mi gre, kajti dozdeva se mi, da tudi lovski inšpektor ne more ukrepati zoper storilca, ki je uplenil divjega petelina, pač pa verjetno lahko le obiskuje polharje in šteje ujete živalce. Smo res tako hrapavi?

Mohorič na koncu celo zaskrbljujoče piše, da sploh ne kaže upati, da bo v prihodnosti kaj bolje. Celó več; tudi sam kot dipl. inž. gozdarstva in dolgoletni delavec ministrstva piše, da znajo biti *gozdnogospodarski in lovskogojitveni načrti* celo v škodo in ne v korist določenih živalskih vrst!?

Spoštovani lovski tovariši! Se zavedamo resnosti takšne napovedi? Moramo se odzvati – in to zelo glasno!

In namesto zaključka: Dokler bo za divje živali, divjad in lovstvo odgovornih preveč raznoraznih bolj in manj kvalificiranih ter strokovnih institucij in posameznikov, ki eden za drugega oziroma ena za drugo pravzaprav največkrat sploh ne vedo, bodo rešitve le delne (parcialne), nepovezane in morbidne (beri neuporabne), predvsem pa v neprecenljivo škodo naravi in življenju v njej.

Miro Dovžan,
LD Tržič

Vsa avtorjeva mnenja niso nujno tudi mnenja uredniškega odbora.

– Op. uredništva



Starostna sestava uplenjenih poljskih zajcev

Rezultati doslej najobsežnejše raziskave starostne sestave uplenjenih poljskih zajcev (leta 2007) opozarjajo, da je treba premakniti težišče odstrela te vrste v prvo polovico lovne dobe!

Gospodarjenje s poljskim zajcem

V Sloveniji poznamo učinkovite načine gospodarjenja z veliko divjadjo. Pri upravljanju z njo gojimo in starostnih kategorijah. Gospodarjenje s populacijami vseh vrst male divjadi, katere številčnost se zmanjšuje, pa se ponavadi konča tako, da zmanjšamo odstrel ali povsem omejimo lov. V nekaterih predelih Slovenije lovske družine (LD) gospodarijo z malo divjadjo tako, da povečujejo remizne površine. V

takih okoljih se je praviloma že znatno povečala številčnost fazana. Izboljšanje okoljskih razmer pa pogosto nima želenega učinka tudi na številčnost poljskega zajca, kar kaže na zahtevnost gospodarjenja s to vrsto. Vzroki za zmanjševanje populacije poljskega zajca po letu 1970 so najverjetneje posledica sprememb v kulturni krajini in načinih kmetijske pridelave. Dandanes nosilnost okolja omogoča razmeroma velike populacije poljskih zajcev le na posameznih, ločenih območjih, kjer je letni odstrel v posamezni LD še vedno sto živali in več. V večini LD pa je odstrel te vrste divjadi le še

senca tistega, česar se spominjajo starejši lovci.

Preživetje populacije poljskih zajcev je odvisno predvsem od preživetja odraslih živali. V naravi je zaradi plenilcev in boleznih smrtnost mladih zajcev zelo velika. Osebk, ki preživijo prvo leto življenja (in jesenska deževja!), imajo razmeroma dobre možnosti preživetja še nekaj naslednjih, reproduktivnih let. Zdrave, odrasle živali plenijo le lisice, obolenost pa je v normalnih razmerah majhna. Med pomembnejšimi dejavniki smrtnosti so še izgube zaradi prometa in lov (odstrel).

Namen raziskave

Namen raziskave je spremljanje starostne sestave poljskega zajca v lovni mesecih na temelju ugotavljanja teže leč zajčjih oči. Medtem ko poljski zajci dosežejo stalno telesno težo nekako v starosti od 8. do 12. mesecev, pa jim očesne leče rastejo vse življenje. Glede na težo leč lahko uplenjene zajce uvrstimo v starostne razrede. Z ugotavljanjem deleža posameznih starostnih skupin v lovni mesecih je po nekaj letih mogoče z veliko gotovostjo napovedati, v katerem lovni mesecu je v populaciji največ mladih živali in kdaj prevladujejo starejše. Lov načrtujemo tako, da posegamo predvsem med mlade zajce, med katerimi jih veliko ne bi preživelo jeseni.

V Sloveniji smo opravili raziskave starostne sestave poljskih zajcev že v letih 2002, 2003 in 2004. Po nekajletnem premoru smo to nadaljevali leta 2007. Skupaj smo prejeli 1.026 vzorcev zajčjih oči iz Lovišča s posebnim namenom (LPN) Fazan - Beltinci in iz sedemintridesetih (37) LD iz vse Slovenije. Ugotavljamo, da smo pregledali četrtno vseh poljskih zajcev, ki so bili odstreljeni leta 2007. Obdelali smo skupne rezultate in rezultate za vsako lovsko organizacijo posebej. Ob starostni sestavi, ki smo jo določali s pomočjo tehtanja očesnih leč, smo ugotavljali še spol in težo uplenjenih živali.

Vodstva sodelujočih lovišč v raziskovalni nalogi so pred začetkom lovske sezone prejela obrazce za vnos podatkov in plastenke z vodno raztopino formaldehida. V plastenke, označene z mesecem lova (oktober, november, december), so vložili po eno oko vsakega uplenjenega zajca. V obrazec (razpredelnico) so sodelujoči vpisali podatke o mesecu odlova, teži in spolu živali. V laboratoriju smo iz vzorcev oči izluščili očesne leče in jih posušili, nato pa stehtali. Starostne skupine smo določili glede na frekvenčno porazdelitev teže vseh vzorcev leč in tako ugotovili generacije znotraj metapopulacije poljskih zajcev v slovenskih loviščih.

Odstrel po mesecih in določitev starostnih mej

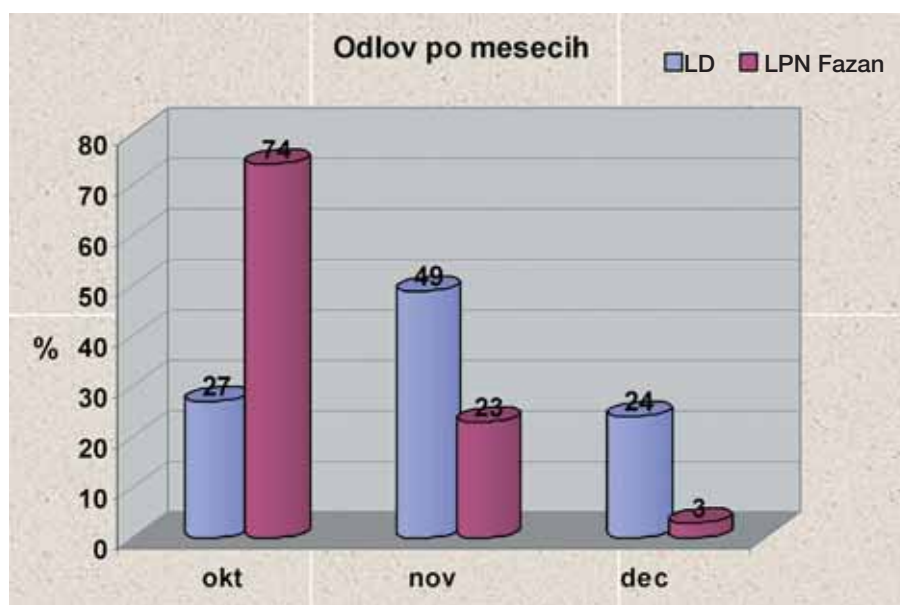
Leta 2007 je bilo v loviščih LD skoraj polovico vseh živali uplenjenih novembra. V primerjavi s prejšnjimi raziskavami pa se je pomembno povečal delež odstrela decembra, ko je bilo v polovici tega meseca uplenjenih kar 24 % vseh živali. Izrazito drugačen način lova na poljskega zajca (zaradi lovskih gostov iz tujine) pa poteka v LPN Fazan - Beltinci, kjer je bilo težišče odstrela oktobra, ko je bilo v tem lovišču uplenjenih kar 74 % vseh, za odstrel načrtovanih zajcev.

Medtem ko poljski zajci dosežejo težo,



Slika 1. V laboratoriju smo pregledali in stehtali 1.026 zajčjih leč.

Foto: B. Kolar



Graf 1. V LPN Fazan - Beltinci največji del odstrela zajcev poteka oktobra, v loviščih lovskih družinah pa novembra.



Slika 2. Leče, ki pripadajo različnim starostnim razredom poljskih zajcev.

Foto: B. Kolar

značilno za odrasle živali do izpolnjenega prvega življenjskega leta, pa njihove očesne leče rastejo vse življenje (slika 2). V prejšnjih letih smo starostno mejo med mladimi in starimi živalmi te vrste lahko

določali glede na pogostnost pojavljanja leč z določeno težo. Meja med mladimi (do 1 leto starimi) in starimi generacijami se je v grafični ponazoritvi odražala kot izrazita ločnica. Poljski zajci namreč

ne kotijo mladičev v jeseni, obenem pa je preživetje zadnje poletne in prve pomladanske generacije zelo omejeno. Leto 2007 je bilo izjemno zaradi zelo tople in suhe zime, v kateri je bilo preživetje posameznih generacij poljskih zajcev drugačno kot v letih predhodnih študij.

Glede na podatke iz literature in rezultate prejšnjih meritev smo se odločili za mejo med generacijami pri vrednosti 0,29 g. Teža leč dveletnih in večletnih živali je najverjetneje večja kot 0,34 g (graf 2).

Starostni deleži v lovini poljskih zajcev

Podobno kot v prejšnjih letih se je tudi v zadnji raziskavi izkazalo, da je v loviščih lovskih družin delež mladih živali le približno 22 % skupne lovine poljskega zajca. Kar 78 % uplenjenih živali sodi v zrel, za razmnoževanje sposoben (reproduktivni) razred (sem moramo uvrstiti tudi postreproduktivni razred, ki pa za načrtovanje ni pomemben). V oktobrski lovini je bila skoraj ena če-

Preglednica 1: Razmerje med mladimi in starimi živalmi v lovini LD po posameznih mesecih

Mesec	Delež mladih zajcev (%)	Delež starejših zajcev (%)	Razmerje mladi : stari
Oktober	24,5	75,5	1 : 3
November	22,0	78,0	1 : 3,5
December	17,4	82,6	1 : 4,7

Preglednica 2. Razmerje med deležema mladih in starih živali v skupnih letnih vzorcih

Izvor vzorcev	Delež mladih zajcev (%)*	Delež starih zajcev (%)*
Lovske družine (LD)	21,5	78,5
LPN Fazan - Beltinci	47,2	52,1

* Odstotne vrednosti se zaokrožujejo, zato vsota ni vedno 100!

trtina mladih zajcev, novembra dobra petina, decembra pa je bil delež zajcev, starih do enega leta, le nekaj več kot 17 % (preglednica 1).

V nasprotju z LD, kjer je težišče lova na poljskega zajca v poznih mesecih, pa v LPN Fazan - Beltinci uplenijo večino zajcev oktobra. Med plenom je skupni delež mladih zajcev skoraj 50 %. Tam je populacija poljskih zajcev razmeroma številčna in stabilna, kar jim že leta omogoča tudi komercialni turistični lov na to vrsto divjadi. K številčni populaciji polj-

skega zajca tam pripomore tudi razmeroma ekstenzivna kmetijska pridelava z ohranjenim raznovrstno kulturno krajino.

Raziskava je pokazala tudi na pomemben vpliv izjemno tople zime na velikost populacije poljskih zajcev pri nas. Ocenjujemo, da je k jesenski številčnosti poljskega zajca pomembno prispevalo prav preživetje zadnjega poletnega in prvega pomladnega (zimskega) legla.

Razmerje med deležem mladih in starih poljskih zajcev, ki so bili uplenjeni v lovskih družinah (LD) in LPN, je prika-



zane v **preglednici 2**. Opozoriti je treba, da so lahko rezultati raziskave v posamezni LD zaradi premajhnega števila zbranih vzorcev tudi povsem nasprotni zaključkom, ki veljajo za vse sodelujoče družine¹.

Razmerje med spoloma in povprečna teža uplenjenih živali

Poleg vzorcev oči smo zbirali tudi podatke o spolu in teži uplenjenih živali, ki so jih vpisovali zbiratelji vzorcev. V nekaterih LD in v LPN Beltinci imajo navado, da lovci živali iztrebijo že na kraju odstrela, zato smo dopustili možnost beleženja podatkov o iztrebljenih in neiztrebljenih živalih. Podatki o teži in spolu niso vezani na posamezne vzorce oči, vendar pa so v pomoč pri oceni spolnega razmerja v populaciji in teži uplenjenih živali. Podatki o razmerju med spoloma in telesnih težah v posameznih mesecih odlova so prikazani v **preglednici 3**.

Preglednica 3. Razmerje med spoloma in povprečna teža po mesecih

Mesec	Moški : ženski	Povprečna teža (kg)
Oktober	1,26 : 1	3,54
November	1,19 : 1	3,58
December	1,10 : 1	3,62

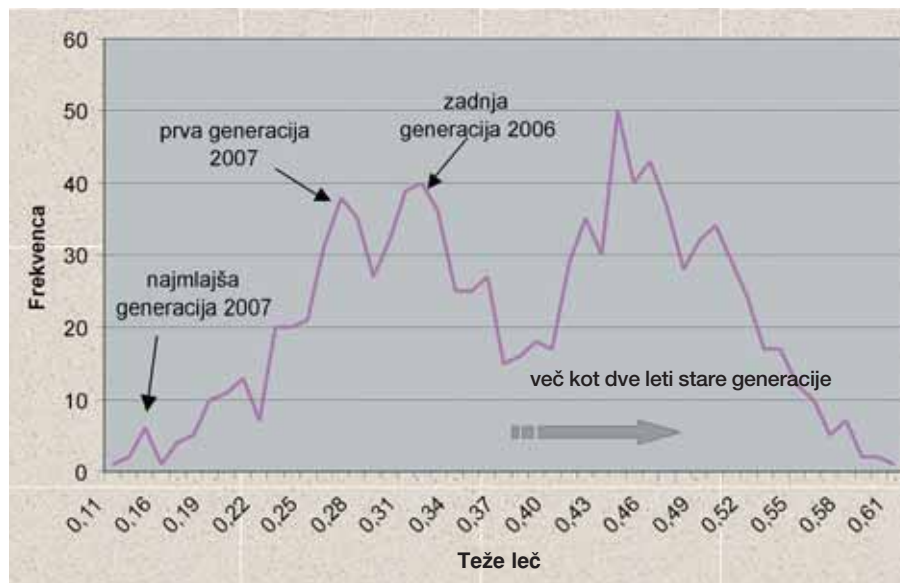
Sklepne ugotovitve

Lov na poljskega zajca je treba načrtovati podobno kot lov na vso drugo divjad. Cilj načrtovanja je **ohranjanje reprodukativnega, nosilnega dela populacije**. Posegamo predvsem v mlajši starostni razred, kjer je tudi naravna smrtnost največja. **Ker med lovom ni mogoče oceniti starosti (in spola) živali, je treba načrtovati največji odstrel v tistih lovnih mesecih, ko je v populaciji največ mladih živali.** Z ugotavljanjem starostne sestave uplenjenih živali v posameznih lovnih mesecih lahko po nekaj lovnih sezonah z razmeroma veliko gotovostjo predvidimo delež posameznih starostnih razredov v skupni lovini poljskega zajca.

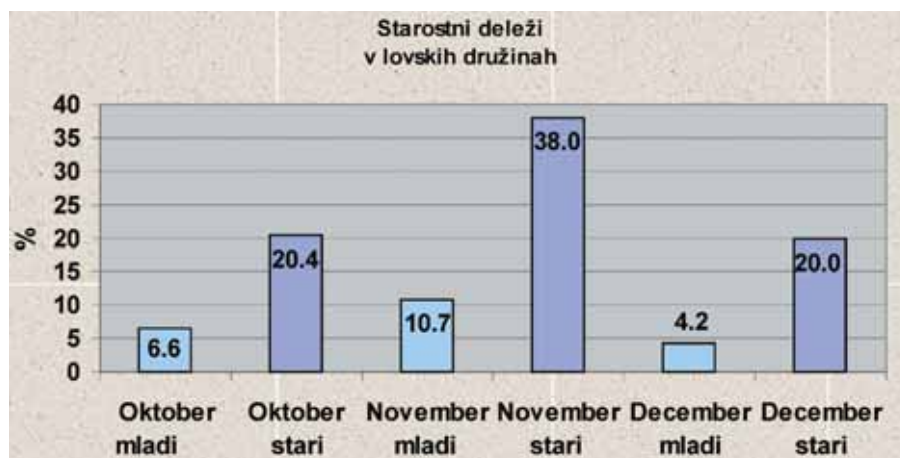
V LD zavzemajo največji delež v skupni lovini poljskih zajcev živali, ki so stare več kot eno leto, kar je posledica intenzivnega lova v drugi polovici novembra in decembra. Primer iz LPN Fazan - Beltinci kaže, da je v prvi polovici lovnih dob v populaciji še pomembno večji delež mladih zajcev.

Rezultati doslej najboljše opravljene raziskave starostne strukture uplenjenih poljskih zajcev v sloven-

¹ Za vsako od sodelujočih lovskih organizacij je bilo pripravljeno kratko poročilo. Najdete ga na medmrežni strani Lovske zveze Slovenije. Nanjo vstopite s pomočjo dveh ID z vaše lovske izkaznice (spodnji številki): ID matične LD in ID člana (vaša osebna številka).



Graf 2. Frekvenčna porazdelitev teže leč in generacij, ki izhajajo iz te razporeditve leta 2007.



Graf 3. Delež starostnih skupin v populaciji poljskih zajcev, ki so bili odlovljeni v lovskih družinah leta 2007.



Graf 4. Delež starostnih skupin v populaciji poljskih zajcev, ki so bili odlovljeni v LPN Fazan - Beltinci leta 2007.

skih loviščih opozarjajo, da je treba na jesenskih poljskih lovih predstaviti težišče odstrela v prvo polovico lovnih dob.

Vsem sodelujočim LD se zahvaljujem za sodelovanje pri raziskavi in poslane

vzorke. V nekaterih LD je bilo zbranih tudi več deset vzorcev oči, vestno so bili izpolnjeni vsi obrazci in redno stehantni vsi uplenjeni zajci, kar je nedvomno terjalo dobro organizacijo in dodatno delo.

Boris Kolar, univ. dipl. biol.



Le mi zmoremo!?

Izboljšajmo lovišča za ponovno naravno gojitev male divjadi

Od vseh civilnih iniciativ – naravovarstvenih organizacij, raznih varuhov okolja, ekoloških združenj in tudi političnih strank, pa »kvazi« varuhov živali in narave, forumov, salonskih ekologov in njihovega lobiranja za svojo malho – je slovenska lov-ska organizacija s svojim programom in delom (brez vsakršnega modrovanja) v Sloveniji dosegla gotovo najučinkovitejšo raven pri varstvu narave in ponovnega vzpostavljanja naravnega okolja za divjad (in tudi druge prostoživeče živalske vrste), da ji ni para v Evropi!

Za ustrezno gojitev male divjadi je treba imeti primerno urejena lovišča!

V zadnjih petih letih so se razmere v kmetijstvu bistveno spremenile. S tem mislim predvsem na posledice številnih evropskih smernic (direktiv), ki neposredno določajo odnose v

okolju – na srečo v pomenu učinkovitejšega varstva živali rastlin in tudi njihovih habitatov. S takšnim ravnanjem posredno varujemo tudi človeka kot najvišji člen v vsej prehranjevalni piramidi.

Pri vsej pozitivni naravnosti evropskih in domačih institucij pa žal v domačih okoljih ne dosegamo želenih rezultatov pri dogovarjanju med dvema pomembnima uporabnikoma prostora: na

eni strani kmet - poljделец in na drugi ekolog - lovec. Ob enem pa se zavedamo, da eden brez drugega ne moreta.

Stanja, kakršno je zdaj, se zaveda (v mojem okolju) Območno združenje upravljavcev lovišč (OZUL) Ptujsko-Ormoškega LUO. Vodi ga **Andrej Vaupotič**, ki zelo spodbuja delo na tem področju. V OZUL deluje *Komisija za malo divjad*, ki je sestavljena iz tistih članov LD, ki v svojih okoljih gospodarijo z malo divjadjo. Komisija, predseduje ji **Tone Hlupič** iz LD Ptuj, je na svojih sejah sprejela dva modela gojitve male divjadi, ki ju bo treba še temeljito dopolniti, dodelati in ju nato ponuditi v uporabo zainteresiranim lovskim družinam. Prvi model je kombinacija načrtne vzreje s pomočjo sonaravnih dejavnikov, drugi model pa je popolnoma naraven in sloni na večletnih izkušnjah pri naravni gojitvi male divjadi. Slednjega je, kakor smo brali v Lovcu 7–8/08, osvojila LD Ljutomer, ki pa ni povezana v Ptujsko-Ormoško OZUL in LD Središče. Prav drugi primer oziroma izkušnje pri tem modelu bom skušal predstaviti v nadaljevanju mojega pisanja.

Nekatere LD so že zdavnaj ugotovile, da brez načrtnih izboljšav naravnega okolja mala divjad ne more več obstati in le še izginja (izumira). V 70-tih letih prejšnjega stoletja in še prej pa so nekatere LD začele z novo dejavnostjo: umetno (voljersko) vzrejo fazanov. V takšen način gospodarjenja so jih je prisilile razmere v loviščih, saj se je številčnost male divjadi začela hitro in drastično zmanjševati, posegi v okolje (največ zaradi intenziviranja kmetijstva in strojne obdelave zemlje) pa so bili, milo rečeno, katastrofalni. Blagajna LD je tako spet postala polna, večina finančnega prihodka pa je pristala v neproduktivnih zidovih razkošnih lovskih domov (v določenih primerih pravih »lovskih katedral«). Odstrel male divjadi se je povečeval zaradi tujih turistov, največ pri fazanu. Osrednja jata fazanov v naravi



Po opustitvi njiv, ki so se spremenile v travnik, se je razbohotila tavžentroža, poleg nje pa še druge samonikle rastline; med njimi je tudi lučnik.



Pripravljena brežina potoka za zasaditev remize

pa je izginjala, saj se umetni, »voljerski« fazan ni tako dobro dvigoval pred psi kot naraven, divji. Zato smo lovci pozabili na temeljno pravilo pri gojitvi male divjadi: pri intenzivni kmetijski pridelavi mora biti prostor za malo divjad še posebno skrbno pripravljen. Le takšen ji bo omogočil nadaljnji razvoj. Nekateri so hitro zaznali takšno zaskrbljujoče stanje. V časih nekdanjega upravljalškega sistema, ki ni bil naklonjen lovstvu (kljub kolektivni združbi vodilne državne oligarhije v lovstvu), je bilo ob močnem državnem kmetijskem lobiju vseeno mogoče pridobiti 'nezanimive' kmetijske površine za ureditev remiz (potrebne kritja) za malo divjad. Na našem območju (Dravsko-Ptujsko in Središče polje) je bila mala divjad, razen Prekmurja, Murskega polja, v Prlekiji in še nekaterih drugih

predelov Slovenije, najštevilčnejša. Ugodne življenjske razmere (voda, podnebje, tla, kritje, raznolika prehrana in še en, zelo pomemben dejavnik: mir) so ugodno vplivale na razvoj lokalnih populacij male divjadi.

Razmere dobrega lovišča za malo divjad

Optimalne razmere za normalen razvoj male divjadi so: ustrezna lega lovišča – nadmorska višina, ustrezna sestava tal, ustrezno podnebje, dokajšen mir, zmerna številčnost plenilcev, okolju prijazna kmetijska pridelava, dovolj primerne kritja in voda.

Pri gospodarjenju z malo divjadjo sta pomembna dejavnika zmerna gostota naravnih plenilcev in voda. V naših okoljih se nenehno večja številčnost plenilskih vrst

(predvsem zveri in ujed), kar je samoumevno, saj številčnost plenilskih vrst uravnava tudi njihove populacije. Toda kljub nekakšni »simbiozi« med plenilci in plenom je pri mali divjadi ogroženost zaradi vpliva plenilcev še vedno očitna. Voda je eden najpomembnejših elementov na Zemlji, vpliva na spremembo podnebja, nižanje nivoja podtalnice, pomembno vlogo igra tudi pri gojitvi male divjadi. Zelo pomemben dejavnik so padavine, ki se sicer v našem subpanonskem pasu zmanjšujejo. Od približno 1000 do 1100 mm letnih padavin jih je v zadnjih letih približno le 800 do 1000 mm. Toda padavine niso več razporejene ciklično, po letnih časih, temveč se pojavljajo v obliki močnih nalivov, pogosto jih spremljajo orkanski vetrovi in toča, zime pa prav tako niso več takšne, kot smo jih bili vajeni v preteklosti in ki so bile značilne za naše podnebje. Mali divjadi ugaja malo padavin, prav tako vroče in suhe letine. Ob tem pa je treba izpostaviti pogoj, da ima mala divjad na voljo tudi zadostno količino pitne vode. Če vlada pomanjkanje, so strokovnjaki ugotovili, da nastanejo velike izgube, še posebno pri fazanu. Zaradi več kot 200-metrške oddaljenosti do vode nastanejo pri fazanu, posebno v obdobju vzreje fazanjih kebkov, velike izgube; tudi do 70 % (večja poraba energije, večja izpostavljenost plenilcem, prometu itn.). S spremembo podnebnih razmer smo tudi priča naravnemu naseljevanju in širjenju novih plenilskih vrst zveri (šakal, rakunasti pes ...), ki bodo še dodatno vplivale na številčnost vse male divjadi.

V našem geografskem primeru je pomembno, da je optimalna nadmorska višina za gojitev male divjadi nekako do nadmorske višine 300 do 400 metrov z lahkimi, toplimi humoznimi tlemi, ki so bogata z minerali, poraščena s plevli in proteinsko hrano. Težkih glinenih tal, ki so neprepustna za meteorne vode, mala divjad ne mara. Toda kljub težki in glineni

podlagi mala divjad – fazan in poljski zajec – ponovno in že zadovoljivo poseljuje prleške vinorodne lege.

Številčnost (gostota) plenilcev na površinsko enoto za malo divjad primerneга habitata je eden najpomembnejših dejavnikov pri gojitvi male divjadi. Kako to zadevo zakonsko rešiti, je tudi zadeva usklajevanja naše krovne lovске organizacije z resornimi ministrstvi. V zadovoljstvo vseh ima to zelo lepo urejeno sosednja Avstrija. Skušajmo jo posnemati!?

V preteklosti je kmetijstvo v svojo dejavnost vlagalo enormne količine agrokemičnih zaščitnih sredstev. Večkrat po nepotrebnem tudi takšna sredstva, ki niso bila prijazna naravi. Z vstopom Slovenije v EU pa so se zadeve zelo izboljšale in utemeljeno zaostrele. Kmetijska pridelava skuša biti spet okolju prijazna, ob upoštevanju obveznega kolobarjenja kmetijskih kultur, kar le še dodatno vpliva na ugoden razvoj in obnovo male divjadi.

Kritje in mir sta tudi najpomembnejša dejavnika pri divjadi nasploh. Skratka, vsi našti dejavniki morajo biti v nekakšni harmoniji, da dosežemo optimalno biološko številčnost male divjadi.

Vse opisano so sicer že splošno znana dejstva, nani-

zal sem jih le v osvežitev našega spomina. In kako naprej?

Ukrepi in vloženo delo lovcev v lovišču

Lovci ugotavljamo, da se po vsej državi, tam kjer so zagotovljene minimalne razmere za življenje in razvoj male divjadi, le-ta zopet povečuje. Nobenih študij ne poznam, ki bi ovrgle ali potrdile tezo o **zdajšnjem okolju prijaznem kmetovanju, ki je tudi vzrok za ponovno povečanje številčnosti male divjadi**. Druga teza je, da se povečanje male divjadi ciklično spreminja na določeno obdobje (na toliko in toliko let). Ne eno in ne drugo ni povsem dokazljivo. Težko pa je verjeti tezi, da se zaradi povečevanja števila velike divjadi manjša številčnost male in nasprotno. Po statističnih podatkih se odstrel velike divjadi (divji prašič, jelenjad, srnjad) celo veča. Nekateri tudi menijo, da ukinitve pridelave sladkorne pese v naših krajih zelo vpliva na večjo številčnost male divjadi. Zanimive bi bile študije, ki bi nas prepričale o tej trditvi. V sosednji Avstriji še gojijo in bodo gojili to kulturo, pa se število male divjadi povečuje!?

Pa da ne bi izzvenelo, kot

da je male divjadi že v izobilju; kljub njenemu številčnemu povečanju bo treba za dosego optimalnih življenjskih razmer neprestano skrbeti za primerno urejen biotop.

V nekaterih LD so zelo zgodaj ugotovili, da brez načrtnega ustvarjanja razmer za obstoj male divjadi ni zelenih uspehov. In kakšne razmere naj bi ustvarili? To so predvsem ustrezne remize, krmne njive, zagotovitev vodnih virov in kontrola številčnosti plenilskih vrst.

Remize so za malo divjad vitalnega pomena

V vsakem okolju, čeprav so v preteklosti kmetovalci drastično posegali vanj (z namenom, da bi pridobili čim več kmetijskih obdelovalnih površin), so še površine, ki niso zanimive za kmetijstvo. Pri tem mislim predvsem na opuščene gramoznice, ki so lahko prave »ekološke bombe« in bi jih kazalo čim prej preurediti s pomočjo lokalnih skupnosti. Za to so zanimive površine ob poljskih poteh in stezah, ki so bile nekdanje zasajene z mejicami. Zanimivi so tudi bregovi reguliranih vodotokov. Prav tako je mogoč tudi nakup obdelovalnih površin. Pomembno je, da se povežemo s Skladom kme-

tijskih zemljišč, ki ima v svoji lasti dokajšnje površine. Te je mogoče v določenih območjih kupiti ali pa jih pridobiti v dolgoročni najem. Pomembno je tudi, da vemo, da so vse površine ob vodotokih in poljskih poteh last države (omejenega sklada) in da si jih mnogi uporabniki (kmetje) tudi nezakonito prilaščajo.

OZUL-i bi morali in bodo morali prav na tej točki odigrati pomembno vlogo, razen nekaterih svetlih izjem (npr. Ptujsko-Ormoški). Ugotoviti je treba, koliko LD gospodari z malo divjadjo, predvsem s fazanom in poljsko jerebico. Iz statističnih podatkov izvemo višino odstrela po vrstah, nato pa zahtevati od vseh takšnih LD, da posredujejo podatke o posesti ali najemu površin (morda so podatki že zabeleženi v Lisjaku), ki jih uporabljajo za remize in krmne njive. Nadalje je treba ugotoviti razmerja površinskih tipov vegetacije, gozd – polje; travnik – vodne površine, ugotoviti, katere kulture gojijo kmetovalci v določenih predelih, in ugotoviti rastlinsko zastopnost (razmerja) drevesnih in grmovnih vrst. Pomembni so tudi podatki o dolžini vodotokov, ki tečejo skozi lovišče. **Zelo pomembno je, da LD izkoristijo določilo 3. odstavka 137. člena Zakona o ohranjanju narave (ZON), ki nam daje enakopravno moč ali celo premoč v postopkih varstva narave. In prav tu je ključ uspeha ali, če hočete, začetek reševanja problematike!**

Torej, ves uspeh je le na nas lovcih (naših vodstvih LD). Samo mi bomo lahko občutno spremenili naravo v prid vseh uporabnikov. Kot že omenjeno, imamo vse pravice in možnosti, da se tvorine vključimo v sistem, ki nam ponuja vse možnosti. Le izkoristiti jih moramo. Kako?

Vse zainteresirane LD naj na svojih skupščinah sprejmejo *Elaborat za izboljšanje okolja za divjad*, zadolžijo posamezne člane, ki imajo voljo, znanje in posluh za naravo in veselje za gojitev male divjadi. Za to nalogo pa



Foto: E. Milčevc – Diana

moramo doseči popolno podporo upravnih odborov LD in sploh vsega članstva. Pomembna je povezanost teh ljudi (LD) s pionirji, ki so na tem področju že imeli uspehe, saj se bomo le tako izognili napakam pri delu. Pri tem bo potrebna tudi učinkovita pravna pomoč, brez katere je dandanes le težko kaj doseči. Vodilni slovenski naravovarstvenik in lovec, odvetnik **Boris Kočevár** iz naše LD Središče/ Dravi je že ponudil vso pravno pomoč pri programih obnavljanja stanja z malo divjadjo v loviščih. Le nanj se je treba obrniti.

Druga možnost za izboljšanje okolja in tako tudi življenjskih razmer za malo divjad je pomoč okoliških kmetov. Posebno v jesensko-zimskem času postanejo naša polja gola in pusta, še posebno tam, kjer ni naravnih zavetij, hrane in skrivališč (remiz in krmnih njiv). V stiku z nekaterimi razumnimi kmetovalci, ki želijo biti naši zavezniki, lahko dosežemo čudeže! Ne smemo zanemariti dejstva, da je med lovci zelo veliko takšnih, ki imajo tudi v

svoji posesti obdelovalno zemljo. S pravilnim pristopom do njih, z njihovo dobro voljo in morda z malenkostno odškodnino bomo rešili tudi ta problem. Opozarjam pa naslednje: **Takšne naloge terjajo zelo veliko dela in odrekaj, zato je pomembno, da vodstva lovskih družin članstvo motivirajo za take projekte.**

Površine, ki jih že imamo v lasti ali uporabi, moramo tudi redno nadzorovati in urejati. Še posebno remize. Visoka (prerasla) remiza ni nič vredna, zato je nadvse pomembno, s kakšnimi drevesnimi in grmovnimi vrstami jo zasadimo. Remizo je treba vedno držati »na kratko«, tako da jo redno režemo, nižamo in iz nje odstranjujemo tiste drevesne vrste, ki ne dajejo zadostnega kritja ter delajo remizo hladno. To pa nikakor ne velja za plodonosne vrste. Izkazalo se je, da je najboljši čas urejanja v jeseni, še preden se začne sezona lovov. Spomladi zaradi gnezdenja ptic to ni priporočljivo, prav tako ne pozimi. Optimalni čas za taka opravila je druga polovica avgusta

in septembra. O urejanju oz. zasaditvi remiz na tem mestu ne bi več razpravljaj, saj imamo lovci na voljo že precej ustrezne literature. Omenim naj, da se je treba pri zasaditvi remiz dokaj izogibati iglavcev (morebiti le tu in tam zasadimo kakšen zeleni ali rdeči bor, ki ga pozneje v bujni rasti lahko skrajšamo).

Z dobro voljo in veseljem je mogoče doseči vse zadane naloge, zato je nadaljnje filozofiranje odveč. Tudi sicer je filozofija pri izboljševanju okolja in njegovi naravni obnovi nepotrebna. Pa se lovci k njej še vedno tako radi zatekamo.

Krmne njive za malo divjad

Pomembno je, če pridobimo zemljišča za krmne njive. Morda je to v nekaterih okoljih lažje, nekje težje. A treba je začeti. Spomnil bi na kitajski pregovor, ki pravi, da »ni zadosti, da lačnemu daš ribo, temveč ga moraš tudi naučiti loviti ribe«. Da ne bi koga užalil, sem za primer vzel dve povsem enaki LD, ki sta na območju, kjer ponovno oživljamo malo divjad, v slovenskem prostoru naredili največ!? To sta Ljutomerska in središka LD. Tudi glede najetih lastnih površin za krmne njive.

LD Ljutomer: Družina ima v lasti 3,6 ha obdelovalnih površin in 6 ha najetih za krmne njive. Lovna površina te LD znaša 5.100 ha.

LD Središče ima v lasti 1,84 ha lastnih površin in 6,60 ha najemnih. Lovna površina LD Središče znaša 3.000 ha. Poudariti moram, da ima središka LD vse površine na 17 površinah, ki so dokaj enakomerno zastopane v lovišču. Za LD Ljutomer takih podatkov sicer nimam, a kolikor mi je znano, imajo tudi oni površine dokaj enakomerno porazdeljene po vsem lovišču.

LD Središče se poleg svojih obdelovalnih površin vsako leto sproti dogovarja s kmetovalci, da jim čez zimo zunaj pustijo določen odstotek pridelka na poljih za prehrano divjadi.

Zavedam se, da so razmere pri pridobivanju površin za zimsko krmljenje ali ureditev remiz za malo divjad v loviščih nekaterih LD povsem drugačne (LD Cirkovci, LD Kidričevo in še kje), zato sta potrebni še veliko večja vnaša in energija članstva pri njihovem pridobivanju. Torej, le območne lovske družine lahko na svojem območju naredijo največ, kolikor je mogoče za malo divjad. Le čakanje in tarnanje v nedogled ne prinašata rezultatov! Skratka, lovci z zakonodajo, ki je prijazna nam in mali divjadi, imamo v svojih rokah škarje in platno; le uporabljati ju moramo znati.

Sklepne misli

Če svoje misli strnem v nekaj pglavitnih sklepnih stavkov, moram reči, da nam mora biti pri ponovnem oživljanju male divjadi v naših nižinskih loviščih povsem jasno, da **brez resnega zavze-manja LD pri pridobivanju površin ne bo uspeha!** Goto-vo bo moral imeti tisti posameznik, ki bo prvi ugriznil v ta pereči problem, podporo celotnega članstva. Čim manj moramo tudi vznemirjati lovišče (s tem mislim na naše love). Le enkratni lov na določenem terenu! Pomemben dejavnik so plenilci. Sposodil si bom stavek iz Ljutomerskega programa obnove male divjadi, ki pravi, da je nespor-no dejstvo, da **živalske vrste, kot so lisica, obe kuni in lovne vrste ptic iz rodu vranov, nikakor niso ogrožene.** Praksa dokazuje, da kjer je mogoč intenziven odlov naštetih plenilskih vrst vse leto, se mala divjad kmalu odzove z očitnim številčnim povečanjem. Naslednja 'filozofija' je delo in zopet delo!

In ob koncu? Naš uspeh bo okronan na naših jesenskih lovih na malo divjad. To bo največja zahvala lovcem, posebno tistim, ki poleg tega, da nosijo puško, vodijo na lovu v krajinsko prijaznem okolju tudi psa ptičarja ali šarivca!

Franč Krnjak,
lovki mojster
LD Središče ob Dravi



Foto: F. Krnjak

Lučnik daje krajini svojstveno toplino.

Divji prašič – prijatelj ali sovražnik?

Konec letošnjega avgusta se je v organizaciji Inštituta za gospodarjenje z divjadjo in zoologijo vretenčarjev Gozdarske fakultete Univerze v Sopronu, v zahodni Madžarski, zbralo več kot 150 večinoma raziskovalcev in manj praktikov iz 27 držav. Tam je bil organiziran **7. svetovni simpozij o divjem prašiču in njegovih podvrstah**. Na srečanju je bilo predstavljenih 48 različnih referatov in prav toliko tematskih plakatov (posterjev), kar zgovorno potrjuje izjemno raziskovalno zanimanje, potencialno namenjeno boljšemu poznavanju vedenjskih in drugih značilnosti te vrste divjadi, ki v Evropi, pa tudi na nekaterih drugih celinah odraža fenomen hitrega prostorskega pa tudi številčnega širjenja. Pojav je povezan z vsemi dobrimi in manj dobrimi lastnostmi, kar zelo dobro poznamo tudi pri nas. Še vedno velja, da je gojitev te vrste divjadi neločljivo povezana vsaj s približnim obvladovanjem predvsem kmetijske škode, ki jo povzroča ta vrsta. V nasprotnem primeru, kar se žal dogaja marsikje, namreč divjemu prašiču hitro določijo status nezavarovane divjadi, kar se udejanja z represivnimi ukrepi zoper to vrsto divjadi, v nekoliko manjši meri pa tudi zoper upravljavce lovišč.

Dopoldanski del je potekal v kongresni obliki, popoldanski pa po interesnih delovnih skupinah (delavnicah) z bolj specializirano vsebino. Tako se je vsak udeleženec za sodelovanje odločal po svoji presoji. Zame osebno so bile zanimivejše praktične metode in izkušnje pri preprečevanju kmetijske škode, kjer pa skorajda ni pomembnejših novosti.

Fenomen dogajanj pri divjem prašiču, ki je v svojem gospodarskem in lovskem pomenu med parkljasto divjadjo Evrope na drugem mestu, je povezan z njegovo veliko prilagodljivostjo, inte-



Otvoritvene nagovore so imeli (od leve proti desni): dr. E. Hadjisterkotiš, predsednik organizacijskega odbora prejšnjega posvetovanja, sicer ciprski notranji minister, prof. Andras Nahlik, predsednik organizacijskega odbora, in prof. Sandor Farago, rektor zahodnomadžarske univerze v Sopronu.



Prof. dr. Ladislav Paule, predstojnik fitopatološkega odseka Gozdarske univerze v Zvolenu na Slovaškem, in ena od mladih nemških raziskovalk med ogledom zanimivih posterjev.

ligenco, velikim prirastkom, zdravstvenim stanjem ter bogato prehransko ponudbo v kmetijskem, pa tudi gozdnem prostoru, zlasti še zaradi vse pogostejših gozdnih obrodov. Temperaturne spremembe so meje razširjenosti vrste potisnile visoko proti severu, kar zlasti dokazujejo podatki iz Skandinavije in Azije. To pa, mimogrede rečeno, še kako lahko ogroža populacijsko dinamiko gozdnih kur.

Število udeležencev iz nekaterih držav, kot so Nemčija, Poljska, pa tudi Italija, Švedska in Španija, je bilo v sorazmerju s težavami, ki jih ta vrsta divjadi povzroča v intenzivnem kmetijstvu, vključno z vinogradništvom, pa tudi v prometu.

Populacijski pritisk je verjetno pomemben, ne pa tudi edini razlog, da so divji pra-

šiči postali urbana divjad v predmestjih in parkih velikih mest, kot sta npr. Berlin in Krakow. Nekaterе države rešujejo težave s preusmeritvijo v obore, kar pa se gotovo ne ujema z načelom sonaravnosti lovstva, kar tudi v Sloveniji postavljamo na prvo mesto.

Znano je, da so divje prašiče naseljevali tudi na druge celine, kjer se zdaj širijo v Južni in Severni Ameriki. Izjemne težave z divjimi prašiči, še zlasti s križanci (hibridi), imajo v Avstraliji, kjer njihovo številčnost ocenjujejo na okroglo 50 milijonov živali, ki se marsikje za obstoj borijo z interesi živinoreje. Izjemno zanimivi, čeprav našim razmeram nekoliko odtujeni, so bili prispevki udeležencev z Japonske, Malezije, Tajvana, Indije in Priamurja na ruskem Daljnem vzhodu.

Udeleženci posvetovanja so bili zlasti mlajši raziskovalci obeh spolov, ki imajo na voljo dovolj teoretičnega znanja, tehničnih in materialnih sredstev, vendar očitno še z določenim pomanjkanjem izkušenj pri povezovanju stroke in prakse. V nekaterih državah številčnost divjih prašičev že ugotavljajo po t. i. neinvazivni metodi s pomočjo DNK, ki je bila v Sloveniji že uporabljena pri ugotavljanju številčnosti medvedov in katere prve izsledke pravkar pričakujemo. Sonaravnost gojitve divjih prašičev zajema vrsto ukrepov, ne le odstrel! To pomeni tudi vlaganje in obogatitev bivalnih in prehranskih razmer ter preprečevanje kmetijske škode, kar vse zmanjšuje bivalni okoliš divjadi te vrste. Ključni problem obvladovanja škode je v čim sonaravnejši starostni in spolni sestavi populacij divjega prašiča, kar nešteto (ponovljeno tudi pri nas) brezpogojno terjaja ustrezno sestavo odstrela z velikim deležem ozimcev in varovanjem srednje starih živali, še zlasti svinj – vodnic tropov. Divjim prašičem mora biti na voljo hrana v mirnem gozdu, saj le tako blažimo njihov pritisk na njive in travnike. Na trgu so posebni vitaminski dodatki, ki odločilno zmanjšujejo potrebo in obseg ritja. Nekaterе države so s predpisi omejile velikost površin problematičnih monokultur, ki morajo biti iz varnostnih (preprečevalnih) razlogov prekinjane z 10- do 12-metorskimi presekami. Med ključne težave sodi tudi številčnost divjih prašičev, ki ponekod na Poljskem in v Nemčiji znaša tudi 30 živali na 1000 ha.

Kljub nekaterim škodnim »žariščem« je v Sloveniji še veliko prostorskih in premalo izkoriščenih naravnih danosti ter mogoče tudi volje za potrebna vlaganja. Naslednje posvetovanje na to temo bo čez dve leti v Angliji.

Blaž Krže



Mesec vidre

Oktoberško vseevropsko strokovno srečanje o vidri

O projektu LIFE – NATURA, ki se nanaša na velike zveri (medved volk in ris) smo v Lovcu že veliko pisali in ga sproti predstavljamo. Razmeroma manj pa je znano, da na Goričkem že četrto leto poteka tudi projekt LIFE III – NATURA, ki zadeva manjšo, v evropskem merilu zelo redko vrsto zveri iz družine kun – **vidro** (*Lutra lutra*). Projekt ima izdatno finančno podporo Evropske komisije, Ministrstva za okolje in prostor in Javne agencije za železniški promet. Vidra je v evropskih smernicah (Bernska konvencija, Habitatna direktiva z Naturo 2000) ter po Zakonu o ohranjanju narave in njemu podrejenih uredbah strogo varovana živalska vrsta, zato moramo prav tako kot za velike zveri (po)skrbeti tudi zanjo in za njeno življenjsko okolje. In kakor pravi biologinja **Marjana Hönigsfeld Adamič**, strokovna koordinatorica projekta, »je vidra živ primer, pri katerem se v praksi srečujeta varstvo narave in varstvo okolja – prepletata se in venomer znova dokazujeta,

da sta pravzaprav neločljiva sopotnika«.

Že pred projektom je bilo znano, da vidre še živijo na Goričkem. Od leta 1999–2004 so namreč spremljali vpliv gradnje in obratovanja železniške proge Puconci–Hodoš–državna meja na njihovo življenje. Za uspešno varstvo vsake populacije pa je treba najprej dobro spoznati, kako deluje; še posebno pomembno je oceniti kakovost njenega habitata. Nič manj pomembno ni seznanjanje in izobraževanje lokalnega in širšega prebivalstva s pomenom vrste v naravovarstvenem pomenu. Vse to je prinesel **projekt LIFE – Ohranjanje populacije vider na Goričkem, faza I s kratico AQUA-LUTRA**.

Na Goričkem so največje nevarnosti za vidre vsekakor povezane s človekom in posledicami tehnološkega razvoja, ki mu ni sledila tudi skrb za ohranjanje naravnega okolja. Zato so gotovo najbolj usodne težko popravljive posledice drobljenja (fragmentacije) ustreznega habitata za vidro z različnimi pose-

gi v prostor, pa tudi onesnaževanja voda (kmetijstvo, komunalna neurejenost) in visok krvni davek med vidrami, ki ga terja promet.

Zato so izvajalci v okviru projekta zasnovali in opravili več ekoloških sprememb (izboljšav) na vodotokih, uredili nekaj rastlinskih čistilnih naprav, postavili prometne znake, ki opozarjajo na vidro, in uredili nekaj cestnih podhodov oz. mostov. Nekaj ribnikov so ogradili z električnimi pastirji in tako pokazali na eno izmed možnosti za rešitev problema plenjenja rib, ki jih vlagajo v vodovja ribiči.

Glavna raziskovalna dejavnost projekta je spremljanje populacije vidre na projektnem območju, kar raziskovalci počnejo na več načinov: neposredno z iskanjem vidrih iztrebkov in sledov na mestih označevanja (markiranja), z avtomatskimi kamerami, opremljenimi z infrardečimi senzorji in tudi z genetskimi raziskavami DNK, ki jo izolirajo iz svežih iztrebkov (podobno kot to delajo pri nas že pri medvedih). S pomočjo t. i. nenasilnih (ne-

invazivnih) metod bodo skušali odkriti čim več podrobnosti o stanju vidrine populacije na Goričkem. Predvsem želijo oceniti približno številčnost vidre, odkriti poti, ki jih živali najpogosteje uporabljajo, oceniti spolno in starostno sestavo populacije ipd. Po prvih rezultatih ocenjujejo, da je živali precej manj, kot so predvidevali, hkrati pa, da so zasedeni vsi primerni habitati.

Vidra je osrednja vrsta sladkovodnih življenjskih združb in s svojim karizmatičnim videzom sprošča pomembno sporočilno vlogo pri ozaveščanju javnosti za ohranjanje sladkovodnih habitatov, pestrosti vrst v njih in ohranitev življenjskega okolja v najširšem pomenu besede. In prav to vlogo želijo strokovnjaki s pridom izkoristiti v **informativnem vidrinem centru Aqualutra**, ki je v športnem centru v Križevcih na Goričkem. Tam bodo obiskovalcem poleg vidrine učne poti pripravili niz novih izobraževalnih programov za različne starostne stopnje.

Projekt LIFE AQUALUT-

RA nameravajo končati z »mesecem vidre« letos oktobra, ko bodo ob pomoči švicarskih kolegov pripravili razstavo in vseevropsko strokovno srečanje IUCN/SSC

Skupine za ohranjanje vidre v Sončnem parku Vivat v Moravskih Toplicah (od 5. do 10. oktobra), je povedala Marjana Hönigsfeld Adamič. Več o projektu si lahko pre-

berete na spletnih straneh www.aqualutra.si.

Evropska delovna srečanja o evrazijski vidri so redna dejavnost Skupine specialistov za vidro pri Komisiji za ohranjanje vrst Mednarodne zveze za varstvo narave (IUCN/Species Survival Commission/Otter Specialist Group). Zadnje tovrstno srečanje je bilo oktobra 2005 v Paduli (Italija), kjer so se odločili, da se bo komisija, zaradi številnih aktualnih problemov, sestajala vsako leto oziroma v letih, ko ni srečanja na svetovni ravni. Na 10. mednarodnem kolokviju o vidrah (na svetovni ravni), ki je bil oktobra lani v Hwacheonu v Južni Koreji, je bila ta naloga za letos zaupana predstavnici za ohranjanje vidre iz Slovenije, Marjani Hönigsfeld Adamič oz. **Inštitutu za ohranjanje dediščine Lutra**, ki ga vodi.

Zapišimo še, da evropske konference o vidri v nerednih presledkih potekajo že od leta 1974, ko je bila ustanovljena Skupina specialistov za vidro (OSG) pri IUCN. Določila si je naslednje naloge:

- voditi politiko in dati smernice za ohranjanje vseh vrst vider (Lutrinae);
- določati in revidirati status in potrebe vrst vider, podpirati potrebne raziskovalne, varstvene in upravljalške programe različnih organizacij in vlad;
- razširjati informacije o trenutnem statusu in varstvenih potrebah vider in pospeševati razumno upravljanje z vrstami vider.

Na strokovnem srečanju Evropske skupine za vidro, ki bo v začetku tega meseca v Moravskih Toplicah, bodo predvsem pregledali stanje vrste *Lutra lutra* in aktivnosti za njeno varstvo v posameznih evropskih državah, s posebnim poudarkom na ekološko omrežje Natura 2000. Zato morajo nacionalni predstavniki pripraviti nacionalna poročila. Nekatere države, med katerimi posebej izstopa vzhodni Balkan, še vedno nimajo nacionalnih predstavnikov, zato pri njih stanje s to vrsto ni znano. Tudi Slovenija je bila doslej edina

predstavnica nekdanje Jugoslavije, ki je imela v skupini svojo nacionalno predstavničko (zdaj jo ima tudi Hrvaška). Ko se zdaj večina balkanskih držav še pripravlja na sprejem v EU, bodo morale prej sprejeti tudi zakonitosti, ki so povezane z evropsko naravovarstveno zakonodajo in se pripraviti na sprejem ekološkega omrežja Natura 2000.

Organizatorji pričakujejo in si želijo, da bi bilo srečanje v Sloveniji pomembna odskočna deska za države nekdanje Jugoslavije, saj je Slovenija v tem pogledu že pomemben komunikacijski most med evropskimi in balkanskimi državami. Prav gotovo je tak most tudi vidra, saj reke – življenjski prostor vidre – ne poznajo političnih meja.

Ne nazadnje je eden od ciljev srečanja tudi standardizacija protokolov za zbiranje materiala iz trupel povoženih vider za genetske raziskave, ki pri varstvu vrst postajajo vedno bolj nepogrešljiv mehanizem za določanje genske (biotske) raznovrstnosti vidre. Zato bo to tudi ena od osrednjih točk srečanja. Pomembna bo tudi izmenjava izkušenj in mnenj v evropskem prostoru glede metod spremljanja stanja (monitoringa) pri vidri med različnimi posegi v prostoru in potem. Slovenski strokovnjaki menijo, da lahko prav pri tem prispevajo svoj pomemben delež. V svetu namreč ni veliko primerov z dolgoletnimi izkušnjami in spremljanjem tovrstnega stanja pri vidri. Vsekakor je namen dogodka pritegniti pozornost različnih skupin javnosti in medijev z željo, da bi ljudje bolje spoznali in razumeli vlogo vidre v naravnih sladkovodnih ekosistemih in se aktivneje vključili v varstvo vrste in predvsem njenega življenjskega okolja. Prav tu želi svoj delež prispevati tudi naše osrednje lovsko glasilo.

Boris Leskovic

Viri:

Okolje in prostor, julij 2008, (MOP):
Ohranjanje vider na Goričkem
http://eow08.si/index.php?option=com_content&task=view&id=2...

Evrazijska vidra (*Lutra lutra*) je ogrožena vrsta sesalca, ki je po merilih IUCN globalno razvrščena v kategorijo ranljivih vrst (V = vulnerable), navaja pa jo tudi rdeči seznam ogroženih sesalcev Slovenije. Bernska konvencija jo navaja v Dodatku II, evropska Habitatna direktiva pa jo vključuje v Annex II in Annex IV. Slovenija se je s podpisom evropskih konvencij in implementacijo evropske zakonodaje v nacionalno (Zakon o ohranjanju narave (uradno prečiščeno besedilo) /ZON-UPB2, ur. list RS, št. 96/2004 in podzakonski akti) obvezala varovati in ohranjati vidro ter njeno življenjsko okolje. Zato je evrazijska vidra (poleg nekaterih vrst netopirjev) tudi ena od petih vrst večjih evropskih sesalcev, ki so kvalifikacijske vrste za območja Natura 2000 v Evropi in Sloveniji.



Foto: H. Oščanič – Diana

Zaradi svoje vloge plenilca najvišjega reda v sladkovodnih ekosistemih je vidra krovna vrsta in dober kazalec njihove kakovosti in ohranjenosti. Njene ekološke zahteve (sorazmerno čiste vode – vsaj 2. kakovostni razred, dovolj razpoložljivih plenskih vrst, ohranjena naravna struga vodovij z vsemi ekomorfološkimi značilnostmi, naravna obrežja z ohranjenimi rastlinskim pasom) se skladajo tudi s sodobnimi načeli integriranega in sonaravnega gospodarjenja z vodami kot celovitimi ekosistemi, ki temelji na porečjih (povodjih). Takšno vodno gospodarstvo določa Okvirna vodna smernica (2000/60/ES), katere slovenska implementacija je Zakon o vodah (Ur. list RS, št. 67/02). Voda je postala že strateška dobrina 3. tisočletja, saj so vodni viri poleg tega, da so omejeni, tudi že globalno ogroženi. Poleg onesnaževanja iz različnih virov, uničevanja ekosistemske vloge celinskih voda, kar vse so posledice človeške civilizacije in tehnološkega razvoja, pa vodne vire v zadnjem času ogrožajo tudi podnebne spremembe. Vidra kot krovna vrsta sladkovodnih ekosistemov je odvisna od pestrosti prehranskih virov, ki pa jih lahko zagotavljajo le nezmanjšana biotska raznovrstnost vidrinih plenskih vrst in vseh vrst, ki so vpletene v nižje trofične ravni ekosistema. Z vidro kot karizmatično vrsto torej ohranjamo biotsko pestrost in naravne ekomorfološke značilnosti sladkovodnih ekosistemov.

Vidra v izobraževanju in okoljskem ozaveščanju različnih ciljnih skupin odlično združuje evropsko naravovarstveno in okoljevarstveno zakonodajo z vodovarstveno, povezuje pa tudi sosednje dežele prek političnih meja.

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatic Širnik

(Nadaljevanje)

Pogačniku je uspelo dobiti tudi lovišče Lesce za letno zakupnino 350 kron, kar je bilo za 249 kron več od izklicne cene. Za več kot sto kron se je povečala zakupnina za lovišče Mošnje. Novi zakupnik, gospod Resman, je zanj ponudil 325 kron na leto, izklicna cena za lovišče je znašala 250 kron. Gospod pl. Kapus je pridobil lovišče Ljubno za 262 kron, kar je bilo dvakrat več od izklicne cene (139 kron). Relativno nizka je bila izklicna cena za občinsko lovišče Leše (90 kron); na dražbi je najvišja ponudba dosegla 181 kron. Lovišče je dobil v zakup gospod Cvenkelj. Lovišče Občine Kropa so ocenili na 100 kron, oddali pa so ga gospodu Bohincu za letno zakupnino 200 kron. Precej več je bilo treba odšteti za občinsko lovišče Občine Jesenice; izklicna cena zanj je bila 500 kron. Tokrat je morala Kranjska industrijska družba zanj odšteti 1.015 kron na leto. Lovci so torej upravičeno trdili, da se je »lovski šport« precej podražil (Slovenec, 5. julij 1913). Lovišča pa družba ni mogla izkoriščati v celotnem obsegu, saj je odsek upravičencev zadržal lov na svoji planini, na površini nekaj več kot 200 oralov (Slovenec, 7. junij 1913). 26. junija 1913 je na okrajnem glavarstvu Radovljica potekala dražba za najem občinskega lovišča Občine Srednja vas v Bohinju (Slovenec, 5. julij 1913). Podatkov, kdo je dobil lovišče in koliko je znašala zakupnina, niso navedli. Še občutnejše je bilo povišanje zakupnin na dražbah junija 1918. Občinsko lovišče Občine Jesenice so oddali za 3.130 kron. Navedli so, da je bilo dotlej to lovišče vedno v nemških rokah in šele z zadnjo dražbo so ga dobili slovenski lovci. Lovišče Breznica so oddali za 9.300 kron, prej pa je zakupnina znašala samo 1.245 kron na leto. Tudi to lovišče je prvič prevzela družba slovenskih lovcev. Skoraj nespremenjena je ostala višina zakupnine za občinsko lovišče Gorje; od prejšnjih 1.100 se je povzpela na 1.300 kron. Izredno se je povišala zakupnina za občinsko lovišče Kropa.

Koliko divjačine potrebuje Ljubljana?

Po uradnih podatkih so leta 1891 v Ljubljani prodali: 218 srn in divjih koz; 202 kg razsekane in črne divjačine, 122 fazanov, divjih petelinov in kokoši; 304 gozdnih jerebov, kotorn, divjih gosi, rac, kljunačev in divjih golobov; 27 črnih lisk, kozic in potapljavk; 38 ducatov drozgov, brinovk, prepelice in škrajncev (Slovenec, 13. februar 1893).

Leta 1895: 251 srn in divjih koz; 2042 zajcev; 351 razsekane in črne divjačine; 332 fazanov, divjih petelinov in divjih kokoši; 539 gozdnih jerebic, kotorn, divjih gosi, divjih rac, kljunačev in divjih golobov; 27 lisk in kozic (Slovenec, 14. februar 1896)

Leta 1897: 484 srn in divjih koz; 2505 zajcev; 311 fazanov, divjih petelinov in divjih kokoši; 342 gozdnih jerebov, kotorn, divjih gosi, divjih rac, kljunačev in divjih golobov (Slovenec, 15. februar 1898)

Leta 1902: 4 jelene, 660 srn, 2812 zajcev, 496 kg razsekane divjačine, 440 fazanov, 1183 poljskih jerebic in prepelice, 20 lisk in štiri ducate majhnih ptičev (Slovenec, 28. marec 1903)

Leta 1903: 3 jelene, 630 srn, 2640 zajcev, 552 kg razsekane divjačine, 452 fazanov, 1366 jerebic, 6 lisk, 19 ducatov malih ptičev (Slovenec, 11. februar 1904).

Zanj je bilo v zakupni dobi 1913–1918 treba plačati le 200 kron na leto, na dražbi pa je bila potrjena najvišja ponudba, 1.150 kron zakupnine na leto. Podvojila se je tudi vrednost občinskega lovišča Ovsišče: namesto 250 je bilo zanj treba plačati 500 kron. V Lescah se je zakupnina zvišala s 350 na 621 kron. Občinsko lovišče Radovljica je bilo oddano v zakup za 400 kron na leto, medtem ko je bila na predhodni dražbi dosežena najvišja zakupnina 150 kron (Slovenec, 18. junij 1918).

Dražbe občinskih lovišč na okrajnem glavarstvu Kranj

Podatkov o dražbah, ki so potekale na okrajnem glavarstvu Kranj, je manj. Na njihovi osnovi ni mogoče slediti, kdo so bili zakupniki in v kakšnem zaporedju so potekale dražbe za posamezna občinska lovišča do 1. svetovne vojne. Največ informacij se nanaša na čas tik pred 1. svetovno vojno in med njo. 14. julija 1915 je c. kr. deželna vlada na priporočilo deželnega odbora glede dražb med vojno izdala poseben ukaz (št. 17.161) in ga posredovala okrajnim glavarstvom. Obstajala je bojazen, da bo zaradi vojne in z njo povezanih izrednih razmer na dražbah sodelovalo manj lovcev. To bi povzročilo manjše nižje zakupnine, oškodovani bi bili zakupodajalci. Njihove interese je bilo treba zavarovati. Zato so predlagali, da bi leta 1915 končane zakupne dobe dotedanjim zakupnikom podaljšali za eno leto, tudi na dražbah so lovišča lahko oddali samo za eno leto, namesto zakonsko predpisanih petih let (Slovenec, 23. julij 1915).

Za lovišča, za katera so dražbe potekale na sedežu okrajnega glavarstva Kranj, v Slovincu zasledimo prve razpise šele leta 1903. Takrat so nastali težave z občinskim loviščem Mavčiče. V zakupni dobi 1898–1903 je imel lovišče v zakupu tajnik okrajnega glavarstva v Kranju. Trdili so, da je zanj plačeval izredno nizko zakupnino, samo 71 kron. Okrajni glavar je bil pripravljen svojemu uslužbencu podaljšati zakupno pogodbo za enako ceno. S takšno odločitvijo pa se Občina Mavčiče ni strinjala in po posredovanju enega od deželnih poslancev je vložila pritožbo na deželno vlado. Ta je odločila, da mora okrajno glavarstvo razpisati novo dražbo (Slovenec, 9. junij 1903). Naslednji zapis o dražbi lovišča Občine Mavčiče smo zasledili eno leto pred prvo svetovno vojno. Zapisali so, da je to *najlepši in najpripravljenjši lov na Gorenjskem*. V lovišču je bilo veliko fazanov, poljskih jerebic, prepelice, zajcev, lisic in jazbecev, upleniti je bilo mogoče tudi kakšno srno. Predvidevali so, da bo zato za dražbo veliko zanimanje. Pričakovali so ostro konkurenco. Napovedali so, da se bodo dražbe udeležili tudi gospodje iz Trsta. Zato so v časopisu posebej povabili domače lovce, povabilo pa končali z ohrabrujočimi besedami: »Torej pogum!« Dražba je bila 18. septembra 1913 v Kranju. (Slovenec, 15. september 1913). Zadnja dražba za občinsko lovišče Mavčiče v okviru Avstro-Ogrske je bila 23. oktobra 1918; takrat so lovišče oddajali v zakup za zakupno dobo od 1. decembra 1918 do 30. novembra 1923 (Slovenec, 21. september 1918).

Težave so nastale tudi pri zakupu lovišča Občine Cerklje na Gorenjskem. Tam je leta 1903 na dražbi uspel eden domačih posestnikov, kar pa naj ne bi bilo po volji *Ljubljanskemu liberalnemu klientu in njegovim tovarišem*.

(Se nadaljuje.)

Razmere za razvoj lovstva so odvisne tudi od politične volje

Poročilo generalni skupščini FACE

Letos je bila za za Združenje evropskih lovskih organizacij - FACE Generalna skupščina eden od najpomembnejših dni. Generalna skupščina se je sestala 13. septembra v Bruslju, kjer je ocenila delo ter načrtala smernice in vsebino prihodnjega delovanja. Širitev članstva, s katerim danes FACE povezuje lovske organizacije 36 držav, od tega jih je 27 članic EU, pomeni tudi soočanje z vse številnejšimi problemi s področja varstvenih vprašanj, okolja in živalskih vrst, pa tudi s področja promocije lovstva kot dela naravovarstvenih prizadevanj vsake države in Evrope kot celote. Nikakršna novost ni, da so razmere za delovanje lovstva ter za dolgoročnost in stabilnost ekosistemov marsikje na velikih preizkušnjah. Prav tako ni nikakršna novost, da so pogoji za delovanje lovstva neposredno odvisni tudi od razmer v političnem habitatu v državah članicah, za katerega vemo, da je izjemno občutljiv in podvržen hitrim spremembam. Vemo tudi, da skrajnosti ne prinašajo nič dobrega, ne v naravi in ne v vsakdanjem življenju. Dobro se je treba potruditi, da razumemo težave malteških lovcev, katerim je Evropa zelo omejila stoletno tradicijo lova na selivske ptice z orožjem pa tudi z mrežami. Po drugi strani pa se nordijske države lahko pohvalijo z veliko družbeno podporo in sprejemljivostjo lovstva kot nedvoumne naravovarstvene dejavnosti. Sicer se lovstvo večine držav članic FACE bolj ali manj uspešno preusmerja k načelom trajnosti in razumne rabe obnovljivih naravnih virov, med katere sodi tudi divjad.

Znotraj FACE potekajo različni programi dela, ki terjajo ustrezno kadrovsko, tehnično

in finančno podporo in ki jih je skupščina ocenila kot uspešne. Zelo pomembno se zdi sodelovanje z evropskimi organizacijami, ki se zavzemajo za občutljivo varstvo selivskih ptic, še zlasti, ker imata kar 2/3 od skoraj 7 milijonov evropskih lovcev možnost loviti le to zvrst divjadi.

Nič manj pomembno ni sodelovanje FACE pri poenotenju predpisov na področju proizvodnje, prometa in uporabe lovskega orožja, vključno s preusmeritvijo na nevsvinčene šibre, zlasti v vodnih habitatih. Kot ena od oblik dela, ki poteka v Evropi, je pomemben tudi proces približevanja pravnih osnov, pomembnih za varstvo habitatov in divjadi.

Kot država gostiteljica smo z zadovoljstvom sprejeli poročilo o uspehi konferenci o velikih zvereh, ki je bila junija v Postojni. Nastaja in tudi z uporabnimi podatki je bila predstavljena evropska lovska statistika, predstavljena v obliki letnega poročila FACE za leto 2007.

Ob tem, da ima FACE status uradnega sogovornika z Evropsko skupnostjo in Evropsko komisijo, je izredno pomemben prihodnji sestav Evropskega parlamenta, katerega volitve bodo prihodnje leto. To je še zlasti pomembno zato, ker bo delovna skupina poslancev - lovcev Evropskega parlamenta z občasnimi javnimi predstavitvami in razpravo o določenih vprašanjih poskrbela za boljšo in objektivnejšo obveščenost poslancev.

Na skupščini se ni bilo mogoče izogniti zahtevam, čeprav nekaterih skrajnih organizacij, o ukrepih za zmanjšanje »trpljenja živali«. Čeprav je ta pojem težko merljiv, pa je edini odgovor lovsko pravičen lov in krepitev moralne in etične odgovornosti vsakega posameznika ter



Generalni sekretar FACE dr. Yves Lecocq je za 25-letno delo in vodenje delovne skupnosti FACE prejel visoko belgijsko državno odlikovanje. V zahvali je še posebej poudaril, da za vsakim uspešnim moškim stoji uspešna žena.



V odmorih Generalne skupščine je bila tudi priložnost za seznanjanje z lovstvom drugih držav. Med zanimivejše nedvomno sodijo lovske razmere v Turčiji, v katerih se je s predsednikom te lovske zveze pogovarjal tudi slovenski predsednik mag. Srečko F. Kropce.

lovske organizacije kot celote. Pri tem smo v Sloveniji, zlasti ob upoštevanju načel Etičnega kodeksa slovenskih lovcev, med naprednejšimi.

Dan pred skupščino se je sestel tudi razširjen izvršni odbor FACE, na katerem so bila, čeprav ne povsem, uglasena nekatera različna vprašanja in pogledi tudi na prihodnje financiranje. Ob krepitevi zaposlenosti, kar je nedvoumno povezano z večjimi obveznostmi FACE, 5 % povečanje prispevkov članic leta 2009 ni bilo sporno. Res pa je, da nekatere države ugo-

varjajo sistemu, ki ne izhaja iz števila lovcev, pač pa tudi iz težje opredeljive stopnje ekonomske moči države. Za zaključek velja dodati, da je skupščina ponovno pokazala visoko stopnjo enotnosti držav članic pri skrbi za varstvo divjadi in njenega naravnega okolja, kar vse bo terjalo še večjo zavzetost pri udeležanju teh želja.

Podrobnosti iz dela FACE so na voljo na spletni strani www.face.eu

Blaž Krže,
podpredsednik FACE
za osrednjo regijo

Na kratko iz tujega tiska ...

Švica: V tej alpski državi je potekala raziskava o teritorialnosti pri gamsih, pri čemer so preiskovali naslednje kategorije živali: koze z mladiči, odrasle koze brez mladičev ter odrasle kozle. Ugotovili so, da imajo poleti največje teritorije koze z mladiči, sledijo odrasle koze brez mladičev, medtem ko so v tem letnem času najmanjši teritoriji odraslih kozlov. Verjetno si vodeče koze prizadevajo uporabljati tiste dele naravnega prostora, ki mladičem nudijo čim več kritja in čim boljšo hrano. V nasprotju s tem pa poskušajo odrasle nevedeče koze in kozli v tem času čim bolj dopolniti maščobne rezerve za prihajajočo zimo. Vsak konflikt med kozami z mladiči in odraslimi kozli negativno vpliva na preživetvene možnosti mladičev. Pri gamsih torej teritorialno vedenje očitno veliko bolj vpliva na naravno uravnavanje gamskih populacij, kot so domnevali doslej.

(Der Anblick, 8/2008)

Nemčija: Na Bavarskem so losi v zadnjem času čedalje pogostejši, njihova vedno večja številčnost pa sproža številne razprave, ali so losi sploh dobrodošli, ali je življenjski prostor za to vrsto primeren, kdo bo odgovoren za povračilo škode od njih ... Ta vrsta je sicer z območja Bavarske izginila že pred nekaj stoletji. Bavarska lovska zveza odločno zagovarja prisotnost in domovinsko pravico losov, enako kot vedno večjo številčnost volkov, risov in tudi rjavega medveda. Po njihovem mnenju bi morala biti za škodo v gozdovih odgovorna država. Lovstvo bi veliko doseglo že, če losov ne bi dopolnilno krmili in na tak način umetno še povečevali njihove številčnosti. Doslej je bil največji problem, da so praktično vsi na Bavarskem živeli prej ali slej končali kot žrtev prometa.

(Der Anblick, 8/2008)

Avstrija: V lovskem letu 2007/08 so v tej državi uplenili 248.052 glav srnjadi, kar je nekaj manj kot leta 2006/07. Če bi pogledali spolno sestavo uplenjene srnjadi, bi ugotovili, da je bilo med uplenjenimi živalmi 38 % srnjakov, 32 % srn in 30 % mladičev. Hkrati so bile



Kuna zlatica

med srnjadjo registrirane izgube v višini 26 % odstrela. Odstrel jelenjadi se povečuje, saj je bilo v lovskem letu 2007/08 uplenjenih 50.343 glav jelenjadi, kar je največ doslej. Če analiziramo sestavo uplenjene jelenjadi, vidimo, da je bilo uplenjenih 38 % košut, 34 % telet in 28 % jelenov. Na drugi strani pa so se izgube zmanjšale s 3.200 glav v lovskem letu 2006/07 na 2.200 glav v letu 2007/08. Nova rekordna vrednost je bila dosežena tudi pri divjih prašičih: v lovskem letu 2007/08 je bilo uplenjenih 33.778 divjih prašičev, kar je skoraj 50 % več kot v lovskem letu 2006/07. Izgube med divjimi prašiči so znašale skoraj 1.000 živali, pri čemer 2/3 odpadeta na izgube v prometu. Uplenjenih je bilo tudi 20.562 gamsov, kar je najmanjša vrednost v zadnjih 30 letih. V lovskem letu 2007/08 je bilo uplenjenih tudi 400 kozorogov (leto poprej 402), 6.889 alpskih svizcev (leto poprej 7.000), 7.862 jazbecev, 59.092 lisic ter 23.646 kun (zlatic in belic skupaj). Vrednosti pri naštetih majlih zvereh so tudi večje kot leta 2006/07. Uplenjenih je bilo tudi 8 rakunov in 15 rakunastih psov (enokov). Tudi pri mali divjadi je bilo leto 2007/08 dobro leto, kar je dokazovalo stanje v naravi, posledica tega pa so tudi povečane vrednosti odstrela. Tako je

bilo uplenjenih 247.089 poljskih zajcev (kar je praktično 50 % več kot v letu 2006/07), 204.329 fazanov in 12.254 poljskih jerebic. Poleg tega je bilo uplenjenih še približno 5.000 slok ali velikih kljunačev, 1.700 divjih gosi, 1.400 črnih lisic, 74.000 divjih rac mlakaric in 21.000 divjih golobov.

(Der Anblick, 9/2008)

ZDA: V zvezni državi Illinois so leta 2007 uplenili 15.792 divjih puranov, kar je druga največja številka, odkar vodijo uradno statistiko. Leta 2006 je bilo uplenjenih 14.766 divjih puranov. Glavna sezona lova na divje purane je v spomladanskem času (april), in sicer na samce. Po preteku glavne lovske sezone je za krajši čas ponovno dovoljen lov na samce, in sicer samo za mlade lovce. Na splošno lahko rečemo, da je lov na divje purane zelo priljubljen.

(Pirsch, 14/2008)

Nemčija: Nemalo je bil presenečen kmet iz okraja Böblingen v zvezni deželi Baden-Württemberg, ko je ob 23.30 pozvonilo na vratih njegove kmetije. Pred vrati sta stala najemnik lovskega revirja in njegov prijatelj, ki je pri čakanju divjih prašičev iz črede 6 glav govedu pomotoma 'uplenil' 500 do 600 kg

težko kravo. 'Uplenitelj' je kmetu plačal odškodnino v višini več kot 1.000 €, saj je bila žival predstavica posebne stare pasme govedu iz francoskega centralnega masiva, ki je zelo cenjena zaradi kakovostnega mesa. Oba lovca sta povedala, da sta v večernem mraku videla v bližini trop divjih prašičev ...

(Pirsch, 15/2008)

Norveška: Po podatkih norveških raziskovalcev naj bi se število tam živčih rjavih medvedov v zadnjih petih letih povečalo iz 50 na 130 živali, pri čemer naj bi prevladovali moški osebki. V sosednji Švedski pa po ocenah raziskovalcev živi okrog 2.300 rjavih medvedov.

(Pirsch, 14/2008)

Nizozemska: Medtem ko si zaščitniki živali v Nemčiji prizadevajo proti podaljšanju lovnih dob na gosi nekaterih vrst, ki predvsem na severu države povzročajo ogromno škodo na kmetijskih površinah, je položaj v sosednji Nizozemski naravnost tragikomičen. Številčnost divjih gosi se je povečala čez vse meje, obenem pa je lov nanje že dalj časa prepovedan. Samo v provinci Severna Holandija so škodo zaradi divjih gosi ocenili na 90.000 €. Zato so se oblasti na otoku odločile, da bodo 6.000 divjih gosi ujeli v mreže, od tega pa jih bodo kar 3.000 zastupili s plinom.

(Wild und Hund, 15/2008)

Velika Britanija: Raziskovalci univerze iz Bristola so ugotovili pozitivno odvisnost in povezavo med količino padavin v juliju in telesno težo mladih lisic. V tem času so mlade lisice še premajhne za lov večjega plena, zato so glavni vir hrane majhne živali, kot so deževniki, polži in majhne žuželke, ki so lažje dosegljivi v deževnem vremenu. Povečana telesna teža mladih lisic vpliva na večjo telesno težo tudi pozneje, ko odrastejo. Torej tiste, ki zrastejo v mokrih poletjih, so večje in močnejše tudi v odrasli dobi. Še posebno je to značilno za lisjake.

(Wild und Hund, 15/2008)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Janez Kebe, župnik v Starem trgu pri Ložu, je doma iz Dolenjega Jezera pri Cerkniškem jezeru. Za Lovca je zbral nekaj zgodovinskih drobtin o lovu na Notranjskem, ki jih objavljamo. Kebe nam je povedal, da se pozno zvečer ljubiteljsko ukvarja z zgodovino Notranjske, kjer tudi slušbuje. Doslej je napisal že štiri knjige, tri so zgodovinske. Knjiga velikega formata *Loška dolina z Babnim Poljem* (600 strani) je izšla leta 1996 in obsega 600 strani, njen II. del pa je izšel leta 2002 in obsega 660 strani. Tudi zdaj pripravlja novo knjigo. Kar šestnajst let že zbira gradivo iz raznih virov, arhivov, zapisov in ustnih izročil. Čeprav sam ni lovec, se še dobro spominja očeta, ki je bil lovec pred 2. svetovno vojno. Najraje je lovil kune in dihurje, je povedal.

Če izvlečki, ki smo jih pripravili za objavo, ne bodo zanimivi za vse lovce, bodo pa zagotovo za večino notranjskih lovcev.

V zapisu smo ohranili originalni jezik in slog zapisov tedanjega časa. – Urednik

siti puške, kadar gre maševat«. No, enkrat so ga na Knežji Njivi res videli, da je prišel s puško, pa se je to hitro posplošilo. Peter Hauptman je uplenil več jelenov in druge divjadi.

Janez Kromar je bil starotrški župnik od leta 1912 do 1923, ko je umrl. V kneškem gozdu je uplenil dva jelena in tri košute. Za lov je imel nekaj let v zakupu nadleško gmajno.

Zakup lova. Starotrški župnik Jernej Hafner ni bil lovec, je pa leta 1932 s 140 posestniki iz vseh naselij v župniji »v dosego skupnih kmetskih koristi« name-raval ustanoviti Lovsko zvezo občine Stari trg pri Ložu. Ta naj bi na dražbi dobila v zakup lov in ga po delih prodajala naprej. Občina bi na tak način dobila več denarja, ki bi ga porabila za kmetij-

Nekaj starejših zapisov o lovu na Notranjskem

Oglejski patriarh Popon je pravico do lova na divje živali (venationibus) okoli Cerknice (jezera) in okoliških krajev (od Logatca do Snežnika) prejel od kralja Henrika III. že leta 1040.

Nekateri starotrški **župniki** so bili lovci. Prvi znani lovec je bil župnik in opat **Janez Pavel Švenk** (Schwengkh). V Starem trgu je bil od leta 1690 do svoje smrti, leta 1735. O župniku Švenku je znano, da je na Cerkniškem jezeru streljal labode in race. Njegov bratranec **Franc A. Steinberg** je to opisal leta 1758 v knjigi o Cerkniškem jezeru. Župnik Švenk je pozimi leta 1694 opolnoči na Gorenjem Jezeru z enim strelom uplenil pet labodov (fünf Schwane auf einem Schus Geschossen). Leta 1692 pa je v družbi nekaterih prijateljev na jezeru ustrelil toliko rac, da so jih prinesli domov v vrečah na dveh konjih, ne da bi upoštevali tiste, ki so jih pojedli med lovom. V njegovi zapuščini so popisali tudi dve puški, ena je bila španska.

V Švenkovem času je bilo veliko jerebic. Leta 1698 je upravitelj premoženja barona Ludovika Marenzija pisal iz Loža v Trst: »Tu so jerebice v veliki množini in jih je moč kupiti po petici.« Tudi baronica **Ester Maksimilijana Coraduzzi** iz Koče vasi je okoli leta 1690 večkrat pošljala svoji hčerki jerebice v Trst.

Peter Hauptman je bil v Starem trgu najprej kaplan, potem pa župnijski upravitelj (1902–1911). Bil je vnet lovec. Zaradi lova so ga tudi tožili, »da se gos-

poda čestokrat vidi, ko gre s puško na rami maševat«. Župnik **Anton Ponikvar** je na tožbo odgovarjal, da ima kaplan Hauptman »lovsko pripravo v hiši blizu svojega doma, tako mu ni treba no-

stvo. Vsak posestnik se je s podpisom zavezal, »da bo pred dnevom dražbe podpisal dolžno pismo Hranilnice in posojilnice v Starem trgu za znesek petsto dinarjev«. Na tak način so na 70.000 di-



Lovci iz Loške doline z bogatim plenom (14. novembra 1913 v Glinski rebri), od leve: **Franc Blažič** - Tišlerjev (Stari trg), **Anton Kraševac** - Kovačev (Škrilje), **Jakob Kraševac** - Spodnji Malnarjev (Dane), **Karel Kovač**, znani bogataš (Stari trg), **Milan Lah** - Špelinov (Lož), **Franjo Vilar** (Pudob), **Ivan Benčina** (Stari trg), **Tomaž Rihtarjev** (Podcerkev), leži: (?). Uplenili so: 1 jelena dvanajsteraka (182 kg, po stari navadi mu je dal uplenitelj poslednji grižljaj), 14 srn, 2 lisici in 2 zajca. Na fotografijo so napisali še verze: Lovci, vsi smo korenjaki, ne kot drugi, le bedaki, divjačino streljamo, zraven vince pijemo. (Foto: Josip Šega, Grahovo). Fotografijo hrani družina Prezelj v Zagrebu.

narjev (kar je bilo vredno približno sto krav) zvišali vrednost zakupa lova.

Nekaj podatkov o zakupu lova v vaških gmajnah je znanih iz vaških knjig. Prebivalci Kozarišč so iz skupne gmajne dobili dohodke od lova, ki sta ga imeli v zakupu starotrska občina in snežniška graščina. Do prve svetovne vojne je občina dajala na leto 83 kron, graščina pa 600 kron. Zaradi inflacije je leta 1924 občina prispevala za lov 1.112 kron, graščina pa 6.851 kron. Naslednje leto je prva dala 278 dinarjev, druga 1.712 dinarjev, leta 1933 pa občina 822 dinarjev in graščina 1.712 dinarjev.

Nadleščani so iz skupne gmajne dobili prvi denar od lova leta 1891, in sicer od gozda 41 goldinarjev in 50 krajcarjev ter od gmajne 65 goldinarjev. Leta 1907 so na dražbi oddali »skupni samostojni lov graščini Šneperski za dobo petih let, vsako leto znaša 426 kron«. To je bilo zemljišče skupne gmajne. Lov v soseskinem gozdu je imelo vedno v zakupu županstvo starotrske občine in je tistega leta prispevalo 108 kron. Vendar je bila cena lova v gmajni precenjena. 29. junija 1912 »je bil na javni dražbi oddan gmajnski lov za 212 kron (na leto) za dobo petih let. Dobil ga je Janez Kromar, starotrški župnik.« Tudi cena lova v gozdu se je zmanjšala. Leta 1913 je zanj starotrska občina dala 98 kron. Leta 1916 je dobil gmajnski lov na dražbi za pet let **Janez Sterle** iz Podcerkve in vsako leto je zanj plačal 400 kron. Ker se je začela velika inflacija, je dobil poceni lov. Leta 1918 so samo za »višje« (pokošeno steljo) in gmajni dobili 502 kroni. Leta 1923 je dobil skupni lov magnat **Karel Kovač** za 11.343 dinarjev, občina pa je dala 2.076 dinarjev. **Jožef Gregorčič** in **Janez Truden** sta tistega leta kot gostača plačala od paše za svoji kravi 100 dinarjev. Leta 1926 je na dražbi dobila gmajnski lov za 2.835 dinarjev snežniška graščina, gozdnega pa občina za 519 kron. Graščina je imela lov še leta 1934, občina pa je plačevala lov do leta 1941.

Leta 1921 je babnopoljski župnik **Frančišek Kanduč** zapisal v kroniko: »Na praznik sv. Štefana je bila v **Babnem Polju dražba za lov** v naši soseski za dobo petih let, oziroma za krajšo dobo, če bodo skupni davki razdeljeni na posameznike, ki so dobili deleže v gmajni. Potem bi prišel lov na občino. Do sedaj je lov letno prinašal nekaj čez 800 kron. Sedaj ga je pa izdražil **Lojze Troha** za 12.010 kron. V družbi jih je več. Po mojem mnenju je lov predrag, ker je preveč lovskih tatov, zlasti Prezancev. Dosedanja najemnika lova **Žagar** in **Vilhar** (dal jima ga je **Karel Kovač** iz Starega trga, ki ga je izdražil pred petimi leti) sta dražila do 12.005 kron.«

Isti župnik je zapisal v kroniko tudi



Lovci iz Dan v Loški dolini s plenom (leta 1933)

nekaj podatkov o volkovih in lovcih: »Dne 3. oktobra 1921 je volk popadel prav blizu Bukovice Avguštinovo ovco, ki so jo rešili, a so jo morali potem vendar zaklati. Pred 14. dnevi pa je volk ovco raztrgal Ožboltu s št. 44. V Prezidu so letos volkovi raztrgali že kakih dvajset ovc in koz. Konec januarja 1922 je trgovec **Mirko Poje** iz Prezida videl v Jermendolu več volkov, ki so nekaj časa šli kar za vozom, a so nazadnje vendar zastali. Dne 27. januarja 1923 so v snežniškem gozdu ustrelili 4 volkove. Sneg in mraz 1923 je pripodil volkove v bližnje vasi, konec januarja so v Telebačniku raztrgali košuto. Konec julija 1925 je volk zopet raztrgal eno ovco. Te golazni mora biti precej. Volkovi so se zopet pojavili, 12. januarja 1926 so na Županovem laz u ubili volčico, drugi dan pa v nadleškem gozdu dva volka.¹

14. septembra 1924 je trgovec **Lojze Troha** s št. 57 (Petrov) v Šmarnem griču ustrelil 100 kg težko **medvedko**. S posestnikom Jožetom Janežem s št. 29 (Kunstelj) sta čakala jelena, k Trohi pa je prišla medvedka. Nanjo je streljal, a ker ni takoj zvečer padla, je bežal in klical Janeža, ki je stal malo višje. Ta je mislil, da je Troha streljal jelena in je hitel na njegov 'štant'. Ko je videl medvedko, je nanjo streljal še on. Ker ni bil gotov, da je zadel, ker se ni več dobro videlo, je bežal še on. Ker sta slišala, da mrcina rolni vedno na enem mestu, sta vedela, da je precej zadeta, in zato sta šla domov po voz in še po dva lovca. Ko so prišli nazaj, je bila še živa, a še na istem mestu. Nato jo je pri luči do dobrega ustrelil upokojeni orožnik **König**.«

Planinski župnik **Janez Podboj**, ki je bil doma iz Ribnice, je bil tudi lovec. Leta 1897 je zapisal v župnijsko kroni-

ko: »Velik lov na srne je bil 12. decembra v gozdu Raskovec med Logatcem in Vrhniko. Padlo je šestinšestdeset srn.« V planinskem cerkvenem gozdu so tistega leta posadili 6.070 sadik »hojc«. Potem je potožil: »Pri nas je žalostno, ker se srne zelo množijo in nasade hojc uničujejo, deloma ker objedo vršičke, deloma srnjaki, ki si na hojcah z rogov mah drgnejo.«

Tudi **učitelji** so bili večkrat lovci. Prvi znani cerkniški učitelj **Anton Čopce** (v Cerknici je učil od leta 1806) je bil izkušen lovec na labode na Cerkniškem jezeru. Labode na ledu je streljal na tak način, da se je vrgel na tla in po ledu v jato izstrelil kroglo. Leta 1834 so Starotržani tožili novega učitelja **Antona Preumsesa**, češ da »je šolska mladina brez nadzora, medtem ko hodi učitelj na lov«. Učitelj se je zagovarjal, da »so ga očrnili tisti kmetje, ki si želijo prejšnjega učitelja in v šolo nočejo pošiljati svojih otrok. Da je hodil med poukom na lov, ne drži. Nič pa ni narobe, če si v prostem času privoščim urico razvedrila in gre na lov dovoljen od g. Lichtenberga, ki ga ima raje, kot da bi popival ali se ukvarjal z drugimi slabostmi kot njegovi kolegi.«

Loški sodnik dr. **Hinko Dolenec** je okrog leta 1870 v črticah zanimivo opisal lovce na kune in drugo divjad v Loški dolini. Ker je Dolenčeva knjiga že redka, spoznajmo nekaj odlomkov z značilnimi lovskimi prigodami. Včasih je imela koža kune zlatice veliko vrednost. Dolenec piše, da je v Valvasorjevi dobi imela taka koža vrednost manjše krave in celo postava je določala stanove, katerim je bilo dovoljeno nositi tako kožuho. Leta 1873 so kožarji (odkupovalci) na mestu samem plačali za kožo kune zlatice 15 goldinarjev. Nato piše: »Poznal

sem ljudi, ki so na jesen premišljevali, ali bi šli čez zimo na Hrvaško za zaslužkom kot drvarji, ali pa bi ostali doma in se pečali s kunjim lovom.«

Dolenec piše o kunjem lovu, da je treba žival najprej »okrajdati«. Potem piše: »Te besede si jaz nisem mogel prav raztolmačiti. Pomeni pa le toliko, kakor žival v kraj deti, ali čez, da je v krajdi, t. j. v krogu, ki je s kredo zaznamovan? Beseda se rabi različno: Okrajdali smo žival, v krajdi smo jo imeli, dolgo krajdo smo naredili, hitro je bila v krajdi.«

Okrog leta 1885 je opisal **Matevža Tavžlja**, r. l. 1838 z Laz 8, ki je bil izvrsten lovec. Bil je tudi vojak in je 14 let je služil vojsko pod Radeckim. Dolenec piše, kako je Tavželj leta 1883 kar po domače nagovoril cesarja, ko je ta prišel na lov, da bi v Javorniku ustrelil medveda. Tavželj je Dolencu tudi povedal, da je nekoč obsledil kuno zlatico, ki je divjega petelina napadla na bukvi. Ta je z njo odletel kakšnih 30 korakov, dokler ga ni prijela za vrat in usmrtila.

Leta 1885 se je omožila 22-letna **Marija Tavzelj**, ki je bila nečakinja Matevža Tavžlja, z 31-letnim **Antonom Hvalom**, ki je bil rojen v Prapretni 18, župnija Vojsko, in je bil lovec planinskega gospostva na Javorniku (famulus venator Domin. Haasberg in Javornik). Poroka je bila v otoški cerkvi. Iz ustnega izročila je znano, da je prav ta lovski čuvaj 23. avgusta 1879 zaradi divjega lova ustrelil 38-letnega **Pavla Kotnika** z Laz 5. S Kotnikom sta bila sta tako rekoč prijatelja in Hvala je bil pogosto na obisku pri njem. Od takrat pa ni nikdar več prestopil praga tiste hiše, ker ga je pekla vest.

Tudi **Andrej Truden** (Pangretov), r. l. 1829, iz Podcerkve, je bil izreden lovec: »Kar sem poznal kunarjev, bolj sposobnega za sled nobenega ne nego mlajšega Pangreta iz Podcerkve. Ta ni sledil pravilno samo po snegu, tudi po blatu, prahu, listju, travi mu je služila vsaka najmanjša sprememba, ki je navadno okoli niti ne zapazi, da je žival zasledil in ukrenil, v katero smer je prešla. Jas sem se mu nekoč čudil, ko mi je nagnal srnjaka, in to po samem listju. Prav do mene je prišel po ravno istem tiru kakor srnjak. Vprašal sem ga, kako je to mogoče, in rekel mi je: 'Pripognite se, gospod, pa glejte nazaj! Ne vidite li črtice, ki je označena s privzdignjenimi listki?' Kar sem zapazil šele potem, ko sem se spognil, to je bilo Pangretu vidno kakor divjaku Indijancu. Vsako najmanjšo izpremembo na listju je zapazil in tudi takoj razložil, ali je od ptiča ali od živali, ki prehaja po tleh. Pangre je vedno gledal po tleh in okoli sebe in zapazil vsako malenkost, čeprav je tako mirno prehajal in, rekel bi, malomarno se premikal, da bi spremljevalec mislil, da kar drem-

lje po poti. Njegov oče, že sedemdesleten starček, (r. 1805), pa tudi še dober pešec in boljši strelec kakor sin, je bil vse bolj živahen od sina in se je večkrat jadikoval ob sinovi počasnosti, vendar je v dvombi, kam je žival krenila, kje se je pristavila, kako zastaviti, od katere strani pognati, je največkrat obveljala beseda mlajšega Pangreta. Puška se je pri njem malokdaj zaman oglasila.«

Na več mestih opisuje pogovor lovcev o medvedu: »Redkokdaj mine tak razgovor da bi v njem ne prišel na vrsto »stric Jakob«, »opankar«, »kosmatin«, ako te je hudo prestrašil, »grdoba« in kdo bi pomnil vsa imena in vse pridevke, katere prenaša medved po gozdu. Najstarejši polharji vedo tudi še povedati o jelenih in ne pozabijo nikdar pristaviti, da je bilo takrat, ko je ta žival še prehajala po naših gozdovih, na svetu še vse drugače, da so takrat po gozdu prehajali tudi še roparji in tolovaji, katerih se je bilo dosti



Lojze Troha (Petrov) in Jože Janež (Kunštlov) z Babnega Polja ob uplenjeni medvedki (fotografija je iz leta 1924).

bolj bati kakor medveda; da je tudi redkokdaj noč minila, da ne bi slišali volka tuliti in risa lajati. Pri takih pripovedih bi te za malo še obšla groza, da se beseda ne zakroži nazaj na medveda, o katerem pa je razgovor vedno bolj dobrototen, kajti gozdar te živali ne sovraži, ampak jo smatra le bolj za nekakega nepovabljenega gosta. Dosti sem že prehodil gozdov, prišel tudi v ožjo dotiko z medvedom, slišal pa sila dosti pripovedi o njem, toda niti enega slučaja ne vem povedati, da bi bil kdaj medved kaj žalega storil človeku. Toliko pove vsak goz-

dar, da se ogni medvedke, ako se snideš z njo, ko ima mladiče pri sebi, sicer poskočiš pred njo kakor pes pred koklo; vendar o tem pa je složna sodba, da je medved grozen, ko človek naleti nanj, in da bi bilo težko reči, se li medved bolj ustraši človeka ali človek medveda.«

Potem piše, kako se je okrog leta 1860 srečal z medvedom **Blaž Polončič**, r. leta 1804, s Poljan: »Stari Polončič nam je pravil, da je nekoč po gozdu prehajal in nasekaval dolgih prekel za slamnato streho. 'Saj veste,' je rekel, 'da po lepem svetu ljudje vse poberejo, zašel sem torej v bolj grd svet. Rasla je košata hoja v skalovju in imela je veje bolj do tal. Ko eno privzdignem, da bi si naprej pomagal, kar privzdigne glavo in zrohni proti meni – medved. Še nikoli kaj takega! Ne pedenj (daleč) od mojih stegen je bil gobec in še domov sem prinesel na hlačah izbrušnjene sline. Ne vem, kaj sem rekel, vem pa, da sem imel v mislih reči: 'Le umakni se, jaz se nimam kam, saj ti nič nočem!' In res se je medved mrmraje obrnil od mene, jaz sem pa še precej časa stal kakor zid, predno sem se pripognil, pobral sekiro, ki mi je bila padla iz roke, in šel naravnost domov.' 'Ali verjamete, prijatelji,' je še pristavil stari Blaž, 'da dva dni nisem bil za nobeno delo in mi je moja stara očitala, da sem se zlenobil.'«

Dolenec piše, kako mu je **Janez Martinčič** (Vragov), r. leta 1826, z Gorenjega Jezera 5, okrog leta 1870 pripovedoval, kako je pred medvedom bežal loški uradnik **Andrej Furlan**, r. l. 1839 v Plužni 8 pri Bovcu. »Komaj so se pogajniči oglasili, zaslišim gospoda F. ki je stal z drugimi vred više od mene, da zavpije na vso moč: Hav! – nato soseda zopet: Hav! in potem tretjega lovca ravno tako: Hav! – in puška počí. V tem je bil pa medved tudi že pri meni in v taki naglici, da bi ga bil skoro zamudil in da sem ga še le od zadaj streljal, ko se je postavil čez ograjo pri ogradi, kjer sem stal. Hrbtenico sem mu prestrelil. Strašno je rjul, se valil in si pomagal dalje še kakih dvesto korakov. Nisem si upal za njim, ampak sem šel nazaj h gospodom, pa ni bilo nobenega na svojem mestu. »Jaz se nasmejem, oče Vrag me pogleda in vpraša, čemu se smejem ter pristavi sam: »Najbrže besedi 'Hav!' Jaz ne razumem nemško in ne vem, kaj pomeni ta beseda, ampak vem pa vendar, da je ravno tako vsak zavpil. Povejte mi, kaj pomeni ta beseda?« Začnem se mu na ves glas smejati ter poskušam možu dopovedati, da ta beseda je samo izraz strahu ali začudenja, a zastonj je bil moj trud. Mož je le svojo trdil, da jaz vem, kaj beseda pomeni, ali mu nočem povedati in še dve leti kasneje, ko je mož ravno ta dogodek pripovedoval meni in mojemu bratu, ni se

dal prepričati, da ta beseda nima posebnega pomena.

Izrekel sem tudi svoje začudenje, da gospodje niso večkrat streljali po medvedu. Oče Vrag nekoliko umolkne, kako bi premišljeval, potem pa reče: »Ej, seveda so se gospodje prestrašili, ko se je medved prikazal – pa kaj, takemu ni zameriti, ki ni navajen zveri, katera je vendar le grozna.«

Dolenec piše, kako je **Simon Lavrič** (Pirc), r. leta 1800, iz Mesta Lož 51, okrog leta 1818 ustrelil jelena: »Pirec ni nikdar pozabil povedati, kako je v Pogači nad Ložem ustrelil jelena: 'Še mlad in krepak sem bil in imeli so me bolj za poganjača. Nekega dne pa, ko se je zanesla vest v mesto, da je jelena slediti v Pogači, smo se naglo zbrali, kar nas je bilo za to, in tudi jaz sem dobil staro enocevko, ki se je še na kamen prožila. Menili so, da bom jaz kar tako za strah in da ne znam nič pomeriti, ker niso vedeli, da sem semtertja izmaknil očetovo puško in ž njo pohajal in streljal po Pogači in Sredi. Pustili so me na robu, kjer se vežeta Pogača in Sreda, in ko je bilo proti vrhu zastavljeno, so se oglasili poganjači. Komaj se to zgodi, že zagledam jelena, ki ni zavil po strani in proti vrhu, kakor se je ukrepalo, ampak nesel se je naravnost proti meni. Privzdignem puško, in ko je prišel kakih trideset korakov vstric mene, sem mu nameril naravnost na pleče in stisnil. Velik skok je naredil in zavil na levo. Le malo sem obstal, in ko je izginil, sem šel pogledat na strel in že po prvem skoku sem zapazil krvav sled na snegu. Zaklical sem tovarišem, šli smo za sledom in v hrastju nad Marovo dolino je že ležal jelen.' 'Res je bilo tako,' je pristavil stari Storžek; 'jaz sem bil takrat za pogoniča in ta, ki je nad menoj poganjal, se je prehitro oglasil in zato se je jelen premaknil navzdol, a ne proti vrhu, kjer so stali stari, izurjeni lovci.' 'Saj je prav prišel,' smo rekli mi poslušalci v zadoščenje Pircevi nekoliko užaljeni zaslugi in v pomirjenje Strožkove vidne pikrosti. Pirec in Strožek sta si bila kot tihotapska lovca drug drugega dostikrat na poti.«

Dolenec, ki je bil tudi lovec, je nadaljeval: »Razgovor o jelenih je bil posebno zame zanimiv in kar po malem sem dihal, ko je jel praviti gobar (**Tomaž Iskra**, kaj se je njemu pripetilo s to živaljo: 'Prehajal sem pod Tivro v žlebu; nad menoj proti vrhu je bil drugi gobar. Kar začujem šum, kakor bi bil ves Snežnik proti meni dihnil, in obenem sem bil sredi ubeglih košut in jelenov. Že sem mislil, da sem vse prestal, kar se pridrvi naravnost do mene jelen s strašanskimi rogovi. Šele tik pred menoj me zapazi, in ne da bi se bil pristavil, je planil kvišku in čezme, da sem kar vsega nad seboj videl.' «

Dolenec opisuje Otočane, da so si nekaj suho meso preskrbovali v gozdu in da »je bilo od pitanih jelenov, katere so klali s svinčem«. Nato zaupno zapiše, da je zvedel na Otoku, »da se krača od debelega medveda prav malo loči od prašičje, samo da nekoliko bolj diši«. Zanimivo je opisal gospodarja **Matija Martinčiča** (Anžetovega), r. leta 1824:



Andrej Sterle iz Kozarišč 2 z uplenjenim volkom; leta 1886.

»Anžetov rod je bil čvrst na telesu in ravno tako na umu. Fantje so sloveli za najbolj zale okrog jezera in za dekletom je vsak rad še enkrat pogledal. Anže je bil »sportsmen«, več ali manj tudi sinovi; njim je šla prva beseda, kadar so si Otočani pripravljali bodisi postno ali drugo meso. Kožarji iz loškega okraja so bili pri Anžetovih ravno tako znani kakor v domači fari in Anžetova gospodinja je hodila zmerom s cajnico po svetu, v kateri se je pod navadno nahajal najfinejši gozdni in jezerski pridelek.

Anže je bil miren človek in kaj malo besedi; tudi gibal se je mirno, ali vse to kakor navaden človek; kadar je bilo pa treba, rinil je (hodil) kot nihče drug. Kakor vsakemu pravemu gozdarju je klada tudi njemu zlomila nogo. Ta noga je služila na Otoku namesto barometra in je po svojem gospodarju tudi meni večkrat boljše naznanjala vreme kakor stoletna pratika. Anže je prepeljeval po jezeru kneze in grofe, poznal je dosti ljudi ljubljanskih gospodov in vedel tudi dosti povedati o gospodih iz Bistre ter njihovih pravicah na jezeru in je poudarjal spretnost teh gospodov kot strelcev.

Ni bil nagel v sodbi kakor **Miha** (**Starčev** z Gorenjega Jezera - op. J. K.), ki je videl povsod na tisoče rac in rib na cente; toda kadar je Anže rekel: 'Letos bo mladih rac', ali pa: 'Danes je pravi dan', takrat pa le v čoln pa po jezeru z njim!

Kadar je bilo treba več voznikov, je Anže med dogovorom stal navadno bolj zadaj, malo se glasil, ali takrat pa že opazoval ljudi in orožje, in kadar je bilo besed zadosti, vselej je on določil, kod in kako se bo vozilo. Čoln je bil v njegovih rokah pero. Nihče ni znal tako tiho voziti kakor on. Rekel je sam, da kadar je vreme pravo in strelec zato, njega veseli voziti kakor fanta plesati.

Zgodilo se je tudi, da sem Anžetu izročil človeka, ki ga je že čez uro pripeljal nazaj, dasiravno je bilo dosti rac in sapa prava; ali kdor ni znal streljati, temu je Anže tako ali enako povedal: 'Gospod, pojva, vrniva se, midva nisva za to!'

Lov na čolnih se začelja okoli sv. Jakoba, kadar začno mlade race letati. Prvi pogoj za ta lov je sapa. Ako te ni, race zletijo pred šumom, ki ga napravlja čoln po gosti trsici, ali se pa plavaje umičejo. Raca je trda žival in treba jo je do smrti pobiti, kajti, ako pade le količkaj živa na vodo, se pomakne ali pa odplava po trsici in ni je več. Ako jih lovec dobi dve tretjini, kar jih pobije, je sreča vselej ugodna. Meni se je zgodilo, da sem jih od dva in trideset pobitih prinesel samo trinajst domov.«

Dolenec je opisal tudi izredno moč lovca na kune in drugo divjad **Jurija Karlota** (Karuta), r. leta 1827, iz Podcerkve 4, ko je okrog leta 1870 na lovu kune, ob petih jabolkah dve noči prebil v gozdu in tretji dan prišel domov v Podcerkev izpod Dedne gore, čeprav je zapadlo snega čez pas. Dolenec je takole zapisal Karutovo pripoved: »Dosti snega je zapadlo, proti jutru je pa nehalo mestiti in odpravilo se nas je petero v gozd. Dasi ni bilo niti po pašniku niti dober kos gozda navzgor nobenega sledu in je kazalo očitno, da žival to noč ni prehajala, smo vendar le rinili naprej proti Velikemu vrhu. Tam smo se ločili, da zajamemo dober kos Kobiljaka, ker navzdol si vendar vsak tudi sam pomaga naprej. Jaz sem šel po poti, ki pelje napošev pod Škodovnikom v Dol. Megla se zgosti in zopet je jelo padati. Ko sem menil, da sem v Dolu, sem se pristavil in čakal. Vedel sem, da je gotovo že dobršno čez poldne, in zato sem jel rinili po svojem sledu nazaj. Mrak se stisne in nisem več videl in vedel kam naprej. Še hitro sem si poiskal prenočišča in zakuril. Za večerjo sem snedel dve jabolki. Dolga je bila noč. Da nisem prezebal, sem vedno iztikal za drvimi in si jih tudi nasekaval. Ko bi bil pozabil sekirico doma, še tisto noč

bi bil preminil in našli bi me bili spomladi, ko sneg skopni, kajti celo noč je padalo. Ko se je jelo daniti, se nisem vedel kam obrniti. Mojega gazu ni bilo več, snega pa čez pas. Da sem se ogrel, pomagal sem si naprej in po mojem mnenju proti Velikemu vrhu. Nikamor nisem prišel, da bi se spoznal, kje sem. Šele v mraku sem se zopet pristavil in si poiskal prenočišča pod veliko steno, meneč, da sem gotovo v Tisovcu, ker drugod v tem okraju ne vem za tako skalovje. Za večerjo sem pojedel zadnje jabolko. Kako sem noč prebil, ne vem: menim, da sem bil kar v omedlevicah. Ko se je jelo zopet daniti in sem videl kam poseči z roko, sem dobro zakuril, de sem se do dobrega ogrel in se toliko ojačil, da sem začel zopet misliti na rešitev. Ne da bi najmanj vedel, v katero smer grem, sem taval naprej in videlo se mi je, da imam visok hrib pred seboj. Sklenil sem, da se ne obrnem in da navzdol ne grem, dobro vedoč, da moram premagati hribove, ako hočem priti v rodno dolino ali pa na Pivko. Moči so me večkrat popuščale in obležal sem v snegu. Strašno žejo dušil s tem, da sem zobal sneg. Ko sem se le zopet bolj zavedel, sem si pomagal naprej. Že se je jelo mračiti, ali se mi je pa od slabosti delala tema pred očmi, ko se mi je videlo, da grem navzdol. Rinil sem naprej, in predno se je stisnila noč, sem razložil, da sem prišel iz debelega gozda in da sem na pašniku. Ugibal sem, kje bi bil, in kar sem si želel in domišljeval, je bilo resnica. Bil sem pod Ostrim vrhom. Tega sem se pa zavedel šele potem, ko sem le rinil naprej po bolj odprtem presledku in prišel do Urhove pepelarnice. Premagal sem se, da nisem zlezal pod streho, kajti čez noč bi bil gotovo pogi-

nil. Pomagal sem si še naprej do Podcerkovskega mostu in tam sem pa stopil zopet na trda tla, razteptana od živine, ki hodi k napojilu. Doma ni bilo nikogar. Sestre je bilo gotovo strah.² Posegel sem v peč in našel lonec. Kaj sem pojedel, še dandanes ne vem. Šele drugi dan sem se zavedel do dobrega in zvedel, da so se rešili tudi moji tovariši. Zvedelo se je, da sta Pangretov brat in Martinek na Juršicah.«

Dolenec naprej piše, da je Karut trdil, »da se mu je zdelo, kakor bi se boril s težkimi sanjami, da ne ve, kolikokrat je obnemogel in obležal, da si je pa le pomagal naprej, ko sta ga prebujala mraz in žeja. Izpodbujalo ga je tudi to, ker je večkrat prišel do srn, ki so pa odskočile le za par korakov. To ga je vselej do dobrega prepričalo, da je še na tem svetu, in mu dajalo pogum, še naprej se boriti za življenje. On sam je ukrepal in drugi, ki smo se o tem razgovarjali, smo bili mnenja, da je Karut zašel pod Dedno goro in tretji dan od tam pritaval domov. Od te gore v Loško dolino se potrebuje ob dobrem potu tri ure hoda. V takem snegu in megli, v kakršni je taval Karut, pa ne pride vsak tudi ves dan ne. Torej menim, da vsak prizna, da je bil Karut silen človek, ki je po tridnevnem stradanju vendar še zmagoval do doma.«

Dolenec je opisal tudi ljubezen in sporazumevanje med labodi: »Bil sem na Cerkniškem jezeru nad labodi. Z menoj je bil pokojni Čopec, cerkniški rojak, ki sem se z njim nekoč v Ljubljani razgovarjal o jezeru in labodih, mi je pravil, da je njegov pokojni oče, ki je bil učitelj v Cerknici, izkušal, da strelec labode, ako se v tropu in na ledu, zasači najbolj na ta

način, da se pripogne in sproži kroglo po ledu proti tropu. To sva izkušala tudi midva in med labode, ki so jih fantiči nagnali na vrh jezera, ustrelila na ta način, da sva legla. Ves trop se je dvignil po pokih, le en labod je obsedel. Še ne trideset korakov daleč je trop odletel, kar se vrne dvoje labodov z glasnim vikom proti obsedelemu. Primakneta se mu vsak od svoje strani in kar vanj sta silila z glavami in krikom, da naj se vzdigne in otme opasnosti. Težko se je dvignil in le nekoliko preletel, pa zopet počenil in dasi sva se hitro približevala, nista ubogi živali zapustili tovarišice in ji le prigovarjali, da se je zopet dvignila, in čeprav težko, pa vendar je med njima letela nazaj proti širini. In tudi v zraku sta ji bili še vedno vsaka na svoji strani in nepretrgano, prav govoričenju podobno zglasovanje je vzdrževalo ranjenko, da si je do sredi jezera pomagala in šele tam se zopet spustila do tal. Hud mraz in skeleča burja sta pognala naju z jezera, ker nam je večči **Starček Miha** (rojen leta 1833 z Gorenjega jezera) prigovarjal žival pustiti, da pogine in da pojdejo fantiči ponjo.

V resnici smo se pri Vragovih ogreli in okrepčali in potem sta Starčeva fantiča šla zopet po ledu in proti labodom. Šele čez par ur in do malega ozebla sta se vrnila in pravila, da sta večkrat prihajala in prav za par korakov do ranjenke, da pa je tudi tovarišici nista zapustili in jo vselej zopet odvedli, predno sta jo mogla prijeti. Hotela sva se s tovarišem vkljub vedno hujši burji in metezu odpraviti za živaljo, toda Miha nama je zabranil, češ, da na večer žival gotovo po strugi priplava gori pod vas in pogine čez noč, on da je to že večkrat izkušal. Mrak se je že delal in vdala sva se Mihovemu prigovarjanju. Na vse zgodaj drugega jutra je šel Miha pod vas in nama dokazal resničnost svoje trditve z labodovimi kreljutmi v rokah; žal, da je lepo žival v noči zasačila vidra in jo razmesarila.«

Starčev Miha je bil strasten lovec in izredno hiter. Dolenec piše, da mu je Miha sam pripovedoval, »da ga za pešca ni ugnal še nobeden drug kakor Vragov boter, predno je bil bolan. Miha je nekoč, ko so psi podili jelena, pritekel iz dna jezera pa do vrha Loma v tri četrt ure; navaden človek potrebuje poldrugo uro.«

¹ Da so bili volkovi nekdanj res nevarni, pripoveduje tudi ustno izročilo. Pod Danami se je pasel konj in nekdo je opazil, da se obnaša nekam čudno, da se vrti v krogu. Takoj so se tja odpravili danski fantje in so že našli usmrčenega konja Pod špilo, volk pa je zbežal. Vinko Kandare iz Dan, ustni vir.

² Karut ni bil poročen. Ker je Karutova edina sestra Marija, r. 1819, ki mu je gospodinjala, umrla leta 1873, se je to dogodilo pred letom njene smrti.



Snežniški lovci z uplenjenimi volkovi okrog leta 1930. Prvi z leve je Janez Almajer. Fotografijo hrani Valerija Kandare, Stari trg pri Ložu.



Modul Letni načrt lovišča

Z zdajšnjo objavo modula **Letni načrta lovišča** v aplikaciji Lisjak je zaokrožen proces priprav za vodenje podatkov upravljanja z divjadjo in loviščem v elektronski obliki. Skupina članov je več kot tri leta aktivno pripravljala rešitve, spremljala njihovo uporabnost v lovskih družinah in na višjih nivojih ter pripravljala prilagoditve zaradi sprememb predpisov in navodil. Temeljno vodilo je bilo, naj bo modul preprost za upora-

bo, uporabniki na vseh nivojih pa naj upoštevajo vsebino in obliko predpisanega obrazca ter spoštujejo roke za vnašanje podatkov. Cilj, posredovati *Letni načrt lovišča za leto 2008* Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS) v popolni digitalni obliki, je uresničljiv, vendar nas čaka še veliko dela tudi na področju usposabljanja. Podatke iz potrjenih letnih načrtov za leto 2008 bodo upravljalci lovišč (LD in LPN) do 30. 11. 2008 prepisali tudi v

modul Letni načrt in jih zaključili, tajniki OZUL-ov pa morajo do zaključevanja načrtov, kar bo decembra, prav tako opraviti vse postopke.

Naj na kratko predstavim vsebino Letnega načrta lovišča. Vanj upravljalci lovišč zabeležijo podatke o strokovnem delu, ki ga bodo opravili med letom, načrtujejo odvzem divjadi in ob zaključku leta zapišejo njegovo uresničitev (realizacijo). Roki za njegovo izpolnitev so znani, določeni so s *Pravilnikom o vsebini načrtov upravljanja z divjadjo* in jih je treba brezpogojno spoštovati.

Letni načrt lovišča, načrtovanje ukrepov in načrta odvzema divjadi

Načrt je razdeljen na več preglednic ali ukrepov.

Preglednica 1/a: ukrepi za varstvo in spremljanje stanja (monitoring) divjadi vsebuje ukrepe opazovanja in spremljanja divjadi (ne živalskih vrst), kot so bolezenska stanja, kritični odseki cest, kjer je največ povozov divjadi, številčnost divjadi ...

Preglednica 1/b: biomeliorativni ukrepi vsebuje podatke o vseh opravljenih, povezanih s pridelavo krme, in ukrepe za izboljšanje življenjskih razmer divjadi. Vsebinska te preglednice je razvidna iz *slikovne predstavitev 1*, posameznega ukrepa pa iz *slikovne predstavitev 2*.

Pri vnosu ukrepov želim posebej poudariti, da je **natancen vpis vseh podatkov temeljna zahte-**

va pri izpolnitvi načrta. Objekt je že vpisan v preglednici Id, zato vpišemo le načrtovana dela s količino in številom potrebnih ur.

Podobno izpolnjevanje Letnega načrta je v **preglednici I/c: biotehniški ukrepi**.

Pri **preglednici I/d: lovski objekti** pa smo v prejšnjih mesecih že opravili (ali bi jih vsaj morali opraviti do prvega maja 2008) popise in vnose v ta modul. Večkrat smo upravljavce lovišč (nekateri LD) prosili, naj opravijo popise in se resno lotijo tega opravila, ki je nedvomno najboljše in od gospodarjev LD terja tudi veliko usklajevanja in natančnega zbiranja podatkov. Temelj pri izpolnjevanju vseh preostalih preglednic je opravljanje del na objektu (travniku, krmni njivi, vzdrževanju gozdnega roba ...), ki jih imamo že zapisane v bazi podatkov; dodamo le še podatke o količini in urah za posamezno načrtovano delo. Še enkrat poudarjam: v popisih lovskih objektov vodimo tudi druge podatke, ki v tem trenutku za izpolnjevanje Letnega načrta niso potrebni (podskupine, revir, koordinate XY), saj sledimo načelu enkratnega zbiranja vseh podatkov za pozneje uporabne aplikacije. Samo za informacijo: v sporazumu z MKGP - BF smo določili, naj se na digitalnem katastru lovišča poleg vnosov točkovnih odvzemov divjadi prikažejo tudi naši objekti, po vrstah in lokacijah, navedbe vrednosti objektov pa nam bodo služile pri letnem popisu (inventuri) našega premoženja. Velika prednost hranjenja podatkov v bazi Lisjak je, da omogoči takojšnje dostopnost in le enkratno iskanje ves čas njihove aktivne uporabe. Pozneje so podatki dostopni tudi v bazi »neaktivnih objektov«.

Kot vidimo iz **sluke 2**, so v popisu potrebni naslednji podatki: krajevno ime objekta (ime kmetije, odseka, mikrolokacija v pogorju ..., po tem podatku ga tudi iščemo z iskalnikom), ime in številka K.O. ter parcelna številka. Podatke o K.O. in parcelni številki si pridobimo iz uradnih in javno dostopnih evidenc, najprimernejša je spletna aplikacija *Atlas okolja*. V preglednico prenesemo podatke iz šifranta ustreznih lovskih objektov.

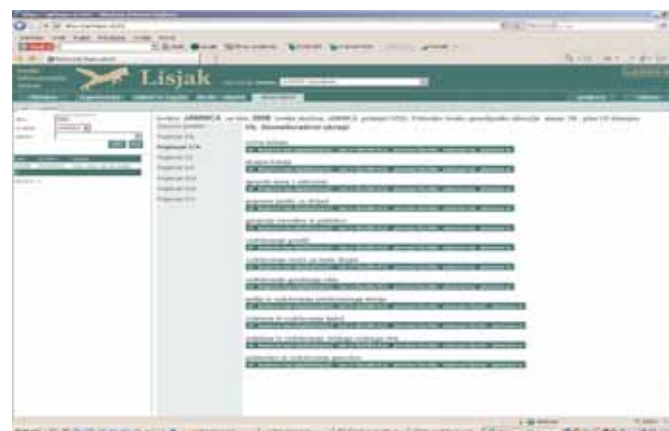
Brez opravljenega popisa lovskih objektov izpolnitev letnega načrta lovišča ne bo mogoča, zato vsaj polovico upravljavcev lovišč do konca leta čaka še obilica dela!

Verjetno ste opazili, da v Let-

nem načrtu manjka kar nekaj preglednic:

V **preglednici II/a: odstrel in izgube divjadi** dopolnjujemo podatke vse leto ob vnašanju odvzema in izgub divjadi, **načrt odvzema – usklajen načrt**, vpiše tajnik OZUL-a. Tako z vnosom podatkov ob zaključku leta praktično nimamo nobenega posebnega dela več, popravki po opravljenem pregledu odstrela in kategorizaciji se samodejno prenesejo v preglednico.

Preglednica III/a: škode na kmetijskih kulturah, domačih živalih in objektih; sem podatke prenašamo iz modula **škoda - objekti**; enak postopek je pri vnosu v **preglednico III/b: škode na gozdnem rastlinju (vegetaciji)**.



Slika 1

I/b: biomeliorativni ukrepi

ročna košnja

objekt id:

krajevno ime objekta (naziv):

ime in številka K.O.:

parcelna številka:

načrtovano:

ha:

st:

sadržaj spremembe: nov zapis

LD	krajevno ime objekta (naziv)	ime in številka K.O.	parcelna številka	načrtovano ha	načrtovano st

Slika 2

Preglednice so aktivne le ob vpisovanju realizacije. Razen poročila o iskanju obstreljene ali ranjene divjadi in velikih zveri v letu ... (modul **lovska kinologija** še vedno ne bo pripravljen za uporabo) v preglednice prenašamo podatke že ob vpisovanju med letom.

Letni načrt lovišča je izpolnjen in v statusu »shranjeno« (status 1/6). Verjetno ga bomo še večkrat pregledali, popravili in dopolnili, nakar ga bomo povsem zaključili (status 2/6). Če tega ne storimo, bo ne glede na stopnjo vpisanih podatkov sistem sam zaključil (»zamrznil«) vse podatke in letni načrt postavil v status 2/6. A s tem nas bo kot upravljavce postavil v odvisnost OZUL-ove razdelitve ukrepov in načrta odvzema divjadi po določilih *Pravilnika o sprejemu letnih načrtov lovskoupravljavskih območij v Republiki Sloveniji za leto ...*, ki ga sprejme pristojni minister. Zaključen modul nam je dostopen nato le še za branje; ne moremo ga več popravljati ali dopolnjevati. Rok za zaključek je

po **Pravilniku 10. februar tekočega leta**, ko ga je treba v elektronski obliki poslati pristojni enoti ZGS, da jim bo omogočen dostop do zaključenih načrtov v Lisjakovi bazi podatkov.

Še enkrat opozarjamo, da moramo brezpogojno spoštovati roke za izpolnjevanje Letnega načrta. Tako si bodo upravljavci prihranili številne nevšečnosti pa tudi ukrepe inšpektorjev za lovstvo. Ne pozabimo, da moramo načrt tudi natisniti in ga uradno poslati v izpisani obliki!

V naslednjem obdobju, vse do sprejema *Pravilnika* o sprejemu letnih načrtov lovskoupravljavskih območij v Republiki Sloveniji za tekoče leto oziroma do potrditve Letnega načrta s strani pristojnega ministra, upravljavci lovišč ne morejo vnašati podatkov realizacije. Ukrepe in načrt odvzema divjadi mora med upravljavce lovišč porazdeliti IO OZUL. Pristojnost tajnika posameznega OZUL je, da načrt shrani (status 3/6 – shranjeno OZUL), ga uskladi z upravljavci lovišč (status 4/6 – zaključeno OZUL) in jim ga posreduje v sprejem; vse to je treba opraviti v okviru 30-dnevnega roka.

Po sprejemu Letnega načrta lovišča pri upravljavcu (praviloma ga sprejme Občni zbor) je postopek sprejemanja končan.

Letni načrt lovišča, izvajanje ukrepov in načrta odvzema divjadi

Beleženje realizacije se lahko začne že po vzpostavitvi statusa 4/6 – zaključeno OZUL. Podatki o usklajenem načrtu odvzema se prenesejo v stolpec načrt odstrela in evidence odvzema divjadi. Izjemoma bodo letos (2008) datum dostopov naravnani tako, da bo mogoč vnos realizacije načrta šele od 1. 12. 2008.

Čeprav je bilo sprva načrtovano, da bodo izvajalci vnašali realizacijo analitično, smo se odločili, da bomo omogočili skupinske vnose. Analitični vnosi imajo številne prednosti (vodenje aktivnosti člana LD, izpis realiziranih aktivnosti po članih LD,

Spremljanje gibanja odstrela in izgub v matični LD

Na spletni strani LZS lahko spremljate gibanje odstrela in izgub (odvzema) divjadi za vašo lovsko družino. V zavihku »za člane LZS« sta vam na voljo dva menija, prvi za vpogled v dokumente organov in komisij LZS ter drugi za odstrel in izgube divjadi. Dostopate lahko le s prijavo, ki vsebuje uporabniško ime ID LOVSKE DRUŽINE in geslo – ID ČLANA. Oba podatka sta razvidna iz vaše lovske izkaznice.

itn.), vendar so potrebni izredno natančni vnosi – po datumih in članih. Menim, da je to naloga za prihodnost.

Vpisovanje podatkov o opravljenih delih in ukrepih pri upravljanju lovišča lahko poteka na več načinov:

- *sproti*, ob dokončanju vsakega dela ali ukrepa ali
- *periodično*, po zbranih podatkih, ki nam jih posredujejo rezervni vodje ali vodje del.

Odločitev je največkrat odvisna od gospodarja LD. Vsekakor je priporočljivo sproti vnašanje podatkov. Beleženje podatkov v razne ročne evidence, na listke itn. mnogokrat pomeni tudi izgubo podatkov. Če pa jih zapišemo neposredno v bazo, zagotovimo njihovo trajno ohranitev.

Vnos podatkov poteka enako kot pri vnosu v načrt. Po preglednicah poiščemo načrtovane ukrepe, jih s »klikom« aktiviramo in vpišemo podatek – količino, število ur za neko opravilo. Če načrtovane naloge nismo opravili (npr. nismo zgradili načrtovane preže), vpišemo samo podatek 0, opravili le del načrtovanih del na krmni njivi, vpišemo le podatke o dejansko opravljenem delu. Lahko dodamo tudi podatke o delih, ki jih sicer nismo načrtovali; v takem primeru vpišemo samo realizacijo (načrt je neaktiven).

V aplikaciji je zdaj aktivna tudi **preglednica**, ki je v fazi sestavljanja načrta ne vidimo, **poročilo o iskanju obstreljene ali ranjene divjadi in velikih zveri v letu**. Podatke vnesemo iz zabeležk v ročni evidenčni knjigi odstrela in izgub divjadi ali zapisnikov iskanj obstreljene in ranjene divjadi. Druge preglednice so vidne, neaktivne in že izpolnjene s podatki.

Po vnosu podatke vedno shranimo, najprej ob vnosu posameznega podatka po vrstah opravil, ob koncu pa še ob prikazu vseh preglednic (»klik« na **osnovni podatki**) – status shranjen 5/6. Podatke še vedno lahko dopolnujemo, spreminjamo ali popravljamo, zaključimo jih po pregledu. Načrt dobi status zaključen 6/6, podatki so samo na vpogled. Letni načrt lovišča natisnemo, nato pa overjen (žigosan in podpisan) izvod predložimo pristojni enoti ZGS. Podatki v elektronski obliki so delavcem ZGS dostopni iz baze Lisjaka.

Zavedamo se, da modul še ni popoln, gotovo bodo potrebne drobne dopolnitve in preureditve. Temelj pa je postavljen. Vsi uporabniki ga bomo s konkretni-

mi predlogi pripravili skupaj še boljšega. Na očitke, da preveč hitimo, da upravljavci lovišč niso usposobljeni za tako delo, da potrebujemo neko prehodno obdobje, pa odgovarjam, da lovimo že zadnji vlak, sicer nas partnerji v lovstvu ne bodo več izbirali za zanesljive sogovornike, mi pa bomo lovske statistike objavljali, ko podatki za minulo leto ne bodo nikogar več zanimali!

Jože Samec

Počastili 140 let prvega slovenskega tabora v Ljutomeru

Občina Ljutomer je ob 52. občinskem prazniku pripravila praznovanje ob 140-letnici prvega slovenskega tabora (1868–2008). Osrednje praznovanje je bilo v soboto, 9. avgusta, v Sršenovem logu, zdaj poimenovanem po prvem slovenskem taboru. Velik pomen za Slovenijo se torej skriva v *Parku 1. slovenskega tabora*, kjer je 9. avgusta 1868 zaživela ideja o Zedinjeni Sloveniji. »Slovenski jezik v šole, urade in bogoslužje!« je bila zahteva prvih udeležencev taborov. Takrat se je na taboru zbralo 7 tisoč ljudi. Glavni organizatorji tabora so bili **Radoslav Razlagov**, **Valentin Zarnik** in **Anton Klemenčič**. V letih 1868 in 1871 je bilo 18 taborov. Ljutomer prav letos praznuje velik praznik, 140. obletnico prvega slovenskega tabora, ki je za Prleke in Slovence nedvomno postavil tudi temelje samostojni Sloveniji.

Na osrednji slovesnosti v Ljutomeru se je zbralo 2500 ljudi iz vseh krajev Slovenije, ki jih je v imenu Občine Ljutomer nagovoril župan občine Ljutomer **Franc Jurša**. Osrednji slavnostni govornik je bil premier **Janez Janša**, ki je povedal, da so Prleki lahko ponosni na svojo bogato preteklost, saj se je veliko postavilo na materialnem, duhovnem in kulturnem razvoju. Ljutomer je »zibelka« taborov v Sloveniji. Zdaj je Slovenija članica Evropske unije in njeno šestmesečno predsedovanje se je pokazalo kot dobro za prihodnji skupni evropski razvojni cikel. Predsednik Vlade je spomnil na številne obletnice, med njimi tudi na 500-letnico Primoža Trubarja. Svoj nagovor je sklenil z mislijo: »Biti Slovenec predvsem pomeni – hoteti biti Slovenec.«



Foto: B. Žerdin

Tudi lovci nekaj okoliških lovskih druženj so se udeležili slavnostne proslave ob 140. obletnici prvega slovenskega tabora v Ljutomeru.

Sicer pa so se 140. obletnice prvega slovenskega tabora v Ljutomeru udeležili predsednik Državnega zbora **France Cukjati**, minister za promet **Radovan Žer-**

jav, minister za obrambo **Karel Erjavec** in številni poslanci, gasilci, vojni veterani, pripadniki Slovenske vojske, borci, lovci in drugi. Ob tej priložnosti so pripravili bogat kulturno-umetniški program in v zrak spustili ducat golobov. Režiserka kulturnega programa je bila **Cilka Jakelj**, profesorica slovenskega jezika na ljubotomskem gimnaziji.

Letošnje obletnice prvega slovenskega tabora so se v Ljutomeru udeležili tudi lovci iz **Lovskih druženj Ljutomer, Križevci** pri Ljutomeru, **Radenci, Gornja Radgona, Negova, Mala Nedelja** in **Videm** ob Ščavnici.

B. Žerdin

OPRAVIČILO

Marjanu Vučku in LD Velika Polana

Spodaj podpisani dopisnik Lovca, **B. Ž.**, se **Lovski družini Velika Polana** ter gospodarju te LD, **Marjanu Vučku**, opravičujem za neljubo napako v prispevku *Tretje meddruštveno lovsko tekmovalje na glinaste golobe* na strelišču Lovske družine Velika Polana v Mali Polani (Lovec, 9/08, str. 443). Za vse netočno povzete in neizrečene besede se prizadetemu javno opravičujem. Opravičujem se, ker sem nekatere misli in besede pri pisanju dodal sam, kar je spremenilo vsebino dejanske izjave. Gospodar Vučko je povedal drugačno izjavo, kot je bila objavljena v glasilu Lovec.

Napisal sem, »da lovci pokažejo svoje lovske spretnosti, ki jih potem na svojih letnih lovih uporabijo za streljanje divjih živali, kot je denimo košuta, divji prašič in druga večja divjad«; to seveda ni tako, saj se z lovsko puško šibrenico lahko lovi le mala divjad in ne tudi velika, kot se mi je zapisalo v članku.

Še enkrat iskreno opravičilo, če sem z zapisanim gospodarju LD Velika Polana Marjanu Vučku in članstvu LD Velika Polana s tem prispevkom povzročil določene težave.

Bojan Žerdin

Deseto Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja

Hluboka nad Vltavo (Češka)

Po končanem 1. državnem prvenstvu v Sloveniji, ki je bilo 22. junija 2008 na gradu Snežnik, o katerem smo poročali v Lovcu, smo se kot slovenska delegacija udeležili 10. Evropskega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja, ki je potekalo na Češkem 27. in 28. 6. 2008. Prvo prvenstvo je bilo leta 1999 v Dortmundu v Nemčiji. Nato so sledila prvenstva, ki so jih organizirali še Slovaki, Čehi, Madžari, Avstrijci. Naša udeležba je bila že četrta v 10 letih.

V ekipi Slovenije, ki jo je zastopala naša ekipa, so bili trije najbolje uvrščeni na našem državnem prvenstvu: **Simon Ferlin** (LD Puščava), **Pavel Nared** (LD Begunje), ki je zamenjal **Jureta Škulja** (LD Ribnica), in **Jože Gril** (LD Ribnica) ter podpisani kot vodja ekipe.

Na dolgo, 400 km dolgo pot smo se podali iz Ljubljane v petek, 27. junija, v zgodnjih jutranjih urah. V Mariboru se nam je pridružil še Simon Ferlinc. Pot nas je nato vodila mimo Gradca, Linza do Českých Budějovic. Nedaleč od njih smo prispeli na cilj, v mesto Hluboka nad Vltavo. To je starodavno, zelo lepo urejeno mesto s čudovitim gradom v stilu angleških gradov Windsor, v bližini pa je jezero, ob katerem stoji lovski grad Ohrada iz leta 1708, ki je bilo prizorišče našega prvenstva.

Z organizacijske strani je bilo za vse dobro poskrbljeno. Po nastanitvi v hotelu smo se odpravili na prizorišče, dobili program tekmovanja in program drugih dogodkov, ki so bili vključeni v dneve prvenstva (odprtje, tekmovanje, razstave, ogledi, kulturne prireditve ...).

Že takoj popoldne je bil tudi uradni trening, na katerem so se tekmovalci lahko seznanili s prizoriščem, akustiko, načinom tekmovanja in s samimi disciplinami.

Te so bile naslednje:

- star jelen v iskanju »ženke« v začetku obdobja parjenja,
- glas najmočnejšega jelena na rukališču (v tropu košut),
- glas jelena zmagovalca po borbi.

V primeru izenačenosti tekmovalcev sta bili še dve dodatni disciplini:

- glas jelena, ki počiva v tropu,
- glas jelena malo pred parjenjem.

Discipline so bile za nas manjši problem, saj so se razlikovale od naših na državnem prvenstvu, za katere smo menili, da bodo take tudi na prvenstvu. Zato smo morali imeti še sami svoje »vaje«, ki so se končale v naših hotelskih sobah. Še dobro, da je bila večina tekmovalcev nastanjena v istem hotelu, da zaradi rukajočega oglašanja ni bilo pritožb.

Organiziran je bil skupni odhod na večerjo v staro lovsko oboro, katere začetki segajo v davno leto 1480, iz leta 1535 pa so že dokumenti o postavitvi obore za divjad. Tam smo se v prijetnem vzdušju ob igranju 17-članskega pihalnega orkestra rogistov seznanili z drugimi udeleženci prvenstva.

Vodje ekip smo imeli tudi sestanek, na katerem smo določili 6 sodnikov, komisijo, ki bo zapisovala rezultate, in še komisijo za nadzor pravilnosti poteka tekmovanja. Za nas je bilo bistveno, da bi se sodniki uskladili glede meril ocenjevanja, da ne bi bilo

prevelikih razlik v ocenah pri vsakem posamezniku.

Naslednji dan nas je na prizorišču tekmovanja, v atriju gradu, pričakal slavnostno okrašen oder. Tam je bilo že veliko gledalcev, na poti do gradu pa se je vila 2 km dolga kolona vozil. Skratka, vse kar nenavadno za nas, ki smo bili nadvse presenečeni, koliko zanimanja je bilo za tako prvenstvo. Gledalci so obisk lahko združili tudi z ogledom lovskega gradu Ohrada, v katerem so bile razstavljene najrazličnejše lovske in ribiške trofeje iz davne preteklosti obstoja gradu. Tisti grad je namreč eden najstarejših muzejev, saj je imel v preteklosti (od leta 1866) tudi manjši živalski vrt.

Po slavnostnem odprtju 10. Evropskega prvenstva se je tekmovanje začelo. Najprej so tekmovalci izžrebali štartne številke. Vsak izmed 25 tekmovalcev iz 9 držav je dobil lepo, ročno izdelano leseno ploščo s številko kot obesek za okoli vratu, določili so razpored sodnikov, ki so ocenjevali v zaprtih kabinah, in člane komisije za popisovanje. Jaz sem bil s hrvaškim kolegom določen za nadzor in kontrolo dela komisije.

Začelo se je tekmovanje po omenjenem vrstnem redu disciplin. Tekmovalci so nastopali po žrebu, ki je bil za vsako disciplino, uporabljali so različne pripomočke za oponašanje (volovske rogove, posebne tridelne rogove iz plastike ali trdega papirja in velike hišice od morskega polža tritona). Opazili smo, da je bil izbor pripomočka odvisen od discipline. Naši tekmovalci so se na začetku hitro prilagodili načinu tekmovanja.

Po dveh disciplinah so bili dosežki naših tekmovalcev nekako



Del naših navijačev z našimi tekmovalci in vodjem tekmovalne ekipe na 10. Evropskem prvenstvu v oponašanju jelenjega rukanja letos poleti na Češkem.

v prvi tretjini nastopajočih; Pavel Nared si je celo delil 3. mesto. Naši so v zadnji disciplini nekoliko »zatajili«, pa tudi ocene sodnikov so se zelo razlikovale. To je bilo mogoče opaziti predvsem v ocenah sodnikov, ki so se pri enih tekmovalcih gibale od ocene 2 pa do 6 kot najvišja mogoča ocena. Kako je bilo tekmovanje izenačeno, potrjuje dejstvo, da so prvi trije imeli enako število točk, zato so se morali pomeriti v dodatni disciplini.

Evropski prvak za leto 2008 je postal **Michal Franče** (Češka), drugi je bil njegov rojak **Ljubomir Doležal**, tretje mesto pa je zasedel **Andrzej Misiak** iz Poljske. Naši so zasedli 9. mesto (**Simon Ferlinc**), 11. mesto (**Jože Gril**) in 13. mesto (**Pavel Nared**). Kot ekipa smo bili na odličnem 4. mestu; samo 8 točk zaostanka za tretjouvrščeno Avstrijo. Prva je bila Češka pred Poljsko.

Po končanem tekmovalnem delu je sledila razglasitev rezultatov. Vsi tekmovalci so dobili poleg diplom tudi bogata darila, ki so se po vrednosti kar stopnjevala. Prva tri so naravnost izstopala: od daljnogledov, fotoaparata, dolgih nožev jataganov, lično izrezljanih lesenih šatulj, pušk, do pravice odstrela kapitalnega jelena z rogovjem okrog 230 CIC točk in še veliko drugih priložnostnih daril. Res bogata bera nagrad!

Gledalci so bili zelo navdušeni nad tekmovanjem (bilo jih je okrog 2000). Tudi naši tekmovalci so imeli s seboj svoje navijače iz Slovenije, ki so bučno navijali z našo zastavo v rokah.

Na koncu naj zaključim z oceno, da je bilo prvenstvo dobro organizirano, da so se Čehi zelo potrudili in da je bilo bivanje, program dogodkov in samo tekmovanje na zavirljivi ravni. Predvsem je bilo opaziti na vsakem koraku njihovo izjemno gostoljubnost. Spoznali smo veliko novega, tudi določene pomanjkljivosti, kar nam bo prišlo prav pri organizaciji naših podobnih tovrstnih prireditev. Na evropskih prvenstvih smo naše prvo tekmovanje izpeljali brez večjih pripomb.

Naslednje evropsko prvenstvo bo od 6. do 7. februarja 2009 v Dortmundu, v Nemčiji, in to v času njihovega velikega lovskega sejma, na katerem, upam, da se bomo ob pravočasni in dobri pripravi čim bolj uvrstili. Ob dosežkih na Češkem lahko zremo na naslednje prvenstvo optimistično! Menimo, da lahko s takšnimi tekmovalci, kot jih imamo, stopimo v korak in tekujemo tudi z najboljšimi ...

Marko Petretič



Slovenijo so na prvenstvu zastopali (od leve): Marko Petretič (vodja ekipe) in tekmovalci Pavel Nared, Jože Gril in Simon Ferlinc.



Foto: Primož Bone

S posveta za lovske pripravnike in njihove mentorje na Goriškem

Prva učna ura za lovske pripravnike 2008

Edvard Krašna, predsednik Komisije za izobraževanje, lovsko kulturo ter stike z javnostjo pri **ZLD Gorica**, je sklical lovski posvet za lovske pripravnike in njihove mentorje. Po posvetu se je nadaljeval še pogovor z lovci, ki večkrat zamenjajo puško za fotografski aparat ali videokamero.

Glede na čas (bilo je 6. 8. 2008) je bila udeležba na obeh posvetih naravnost odlična. Na prvem posvetu je bilo vseh 17 pripravnikov in 14 mentorjev. Posveta se je udeležilo tudi nekaj članov UO ZLD Gorica na čelu s podpredsednikom **Primožem Bonetom**. Zbrane je pozdravil starešina LD Vipava **Kazimir Saksida**, ki je bil gostitelj posveta, ker ima ta LD letos 5 lovskih pripravnikov, kar je prava redkost v slovenskem merilu. Dejal je: »Če imamo Slovenci baby-bum, zakaj ne bi bil še lovski ... Mi se tega veselimo in smo veseli, saj je povprečna starost slovenskih lovcev okrog 55 let.« Na koncu je pripravnikom in drugim na kratko predstavil lovišče te LD in njihovo dejavnost.

Predsednik komisije je podrobno seznanil pripravnike in mentorje z obveznostmi, ki jih imajo oboji (in tudi vodstva lovske družine!) pri izobraževanju. Seznanil jih je s potekom praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita ter jih opozoril na sprotno in vestno opravljanje praktičnih del v loviščih in na dosledno vodenje dnevnika dela. Seznanil jih je tudi z vsemi temami za teoretični del lovskega izpita ter z načinom opravljanja obeh izpitov. Krašna je pripravnikom toplo svetoval,

naj mentorja večkrat povlečejo za rokav in od njega zahtevajo pojasnila in odgovore o nejasnostih. Svetoval jim je še, naj bodo čim bolj radovedni in naj sprašujejo tudi druge starejše lovce, ki imajo veliko lovskega znanja. V nadaljevanju je odgovarjal na vprašanja, ki so mu jih postavljali pripravniki in mentorji.

Drugi posvet se je nadaljeval z nekoliko drugačno vsebino. Tedaj so bili zbrani le lovci, ki se amatersko ukvarjajo s fotografiranjem in snemanjem. E. Krašna se namreč ljubiteljsko ukvarja s fotografiranjem in snemanjem že dalj časa. Na TV Primorka že od oktobra 1999 organizira snemanje lovskih oddaj *Zelena bratovščina*. Doslej je poskrbel že za 74 oddaj, ki jih vidi velik del Slovenije. Večino posnetkov živali v naravi in tudi drugih posnetkov, ki so bili prikazani v teh oddajah, so prispevali lovci – amaterski snemalci, od katerih so bili nekateri tudi na omenjenem posvetu. Tema posveta je bila, kako se opremiti, organizirati in usposabljanje, da bi posneli čim boljše posnetke. Dogovorili so se, da

bodo v najkrajšem času medse povabili tudi priznanega in izkušenega dolgoletnega snemalca **Antona Venclja**, ki je že potrdil pripravljenost nudenja strokovne pomoči in svetovanja.

Oktober se bo začel nov cikel oddaj *Zelena bratovščina* z večjo gledanostjo kot v prejšnjih letih. Predstavljena bo naša divjad, številne lovske aktivnosti, lovske družine in njihove zveze od Primorske do Prekmurja in od Gorenjske do Dolenjske. Povabilo k sodelovanju pri tem projektu velja za vse lovce, ki želijo svoje posnetke predstaviti širši javnosti ali kako drugače sodelovati pri oddaji.

Na posvetu je bil tudi zanimiv gost iz Trsta **Pino Rudež**, upokojeni ravnatelj, nelovec, ki pa z lovci odlično sodeluje in z njihovo pomočjo snema divjad po vsej Sloveniji. Skupaj z lovcem, prav tako Tržačanom **Žarkom Šucem**, ki se posveta žal ni mogel udeležiti, sta najbolj zaslužna za pripravo in izdajo videokasete in DVD-ja Favna in flora Krasa, pri kateri so sodelovali tudi sodelavci LZS.

Dogovorili so se še, da bi v prihodnje iz teh posnetkov pripravili poučne filme s predstavitev naših živalskih vrst, ki bi šolam lahko služili kot učni pripomočki.

Nad projektom in postavljenimi cilji smo bili navdušeni in verjamemo, da jih bodo prizadevni lovski snemalci tudi dosegli.

Boris Birs

Zlati Štajerski rogisti prejeli zlati rog

Poročali smo že, da so Štajerski rogisti iz Nove Cerkve sredi aprila praznovali 15-letnico

delovanja (Lovec, 9/08, str. 447). Zdaj pa lahko med svoje številne dosežke vpišejo še enega – novo najvišje priznanje za njihovo izvedbo lovske glasbe – *zlati rog*.

Devet rogistov Kulturno-umetniškega društva Štajerski rogisti so se konec junija letos iz kraja St. Florjan v sosednji Avstriji vrnili z zmago slavjem. Na mednarodnem tekmovanju je sodelovalo več kot 50 skupin rogistov, od katerih jih je kar 45 tekmovalo v izvedbi ES (z velikimi lovskimi rogovi). Prav Štajerski rogisti so tisti, ki so v Slovenijo uvedli to zvrst; zdaj pri nas igrajo že 4 skupine.

Priznanja so še posebno veseli, saj se je skupina rogistov iz Nove Cerkve, ki je nepogrešljiva na raznih lovskih in drugih prireditvah ter slovesnostih doma in v tujini, v zadnjih letih precej »pomladila«. Kar nekaj mladih fantov pridno obiskuje vaje, ob izkušenih rogistih pa so očitno zmagovalna kombinacija tudi na mednarodnih tekmovanjih.

Ana-Marija Bosak

Zapelo in zatrobilo 500 lovskih glasbenikov

35., jubilejno srečanje LPZ in skupin rogistov v Šentjerneju in v Kostanjevici

Čepprav so slovenski lovci že od nekdaj radi skupaj zapeli, še preden je sploh zaživelo organizirano lovstvo na Slovenskem, se je zgodovina slovenske lovske glasbene kulture začela pisati šele okrog leta 1974. Natanko pred 35 leti so namreč lovci – pevci LPZ Globoko in Dekani ter lovskih oktetov Podgorje in Sodražica prvič zapeli na 1. srečanju slovenskih pevskih zborov v Globokem. Tako so zaorali ledino tudi bolj organizirani slovenski lovski ljubiteljski glasbeni kulturi. Že tedaj pa so z njimi zapeli nekateri pevci, ki sicer niso bili lovci, bili pa so veliki ljubitelji domačih in lovskih pesmi, narave in pristne lovske družabnosti. Prav to znamo še posebno lovci širiti, gojiti in jo ohranjati že stoletje.

Lovska družabnost z veliko petja, igranja na lovske rogove, druženje in spoznavanje novih prijateljev je bila tudi rdeča nit letošnjega 35., torej jubilejnega srečanja slovenskih LPZ in skupin rogistov, ki je bilo 15. avgusta prvič tudi na Dolenjskem, v Šentjerneju in v Kostanjevici na



Foto: A. Bosak

Skupina KUD Štajerski rogisti iz Nove Cerkve

Krki. Letošnja največja lovska prireditev v Sloveniji je potekala pod pokroviteljstvom **LZ Slovenije, Občine Šentjernej in Občine Kostanjevica ter v organizaciji KUD Šentjernejski rogisti**. Še nikoli doslej se lovski pevci in rogisti s svojim ubranim petjem in kakovostnim igranjem na lovske rogove niso predstavili na tako pomembnem, povsem svojem glasbenem srečanju, kot je bilo letošnje na Dolenjskem. Potekalo je namreč na jernejevo in v okviru praznovanja dveh občinskih praznikov: šentjernejske in kostanjeviške občine. Temu primerno je z vseh koncev Slovenije in iz zamejstva ter sosednje Hrvaške prišlo na Dolenjsko tudi rekordno število pevcev in rogistov (kar 41 LPZ in skupin rogistov ter veliko njihovih stalnih tesnih spremljevalcev). S svojo prisotnostjo so dali srečanju spoštljivo priznanje tudi mnogi povabljeni in drugi gostje. Tam je bil predstavnik LZS, njen podpredsednik mag. **Vlado Bradač**, dr. **Arpad Köveš**, član UO LZS, **Franč Rotar**, podpredsednik Komisije za lovsko kulturo in stike z javnostjo pri LZ Slovenije, pa nekateri predstavniki območnih lovskih zvez, številnih LD, lokalnega in regijskega družbeno-političnega, kulturnega in turističnega življenja. Med njimi sta bila tudi župana šentjernejske in kostanjeviške občine **Franč Hudoklin** in **Mojmir Pustoslemšek**. Letos je bilo med obiskovalci opaziti tudi veliko takih, ki jim lovstvo sicer ni tako globoko zlezlo pod kožo, kot radi rečemo, so pa z očitnim zanimanjem prisluhnili lovskim pesmim in melodijam za lovske rogove!

Prav ljubiteljem zelene bratovščine, domače ljudske in lovske pesmi in melodij lovskih rogov pa že 35 let neutrudno, z dušo in srcem, prepevajo in igrajo lovski pevci in rogisti. Nikoli jim ni bilo žal za njihov prosti čas in vložen trud, tudi za lasten denar ne, ki ga tako nesebično iz leta v leto namenjajo slovenski ljubiteljski lovski kulturi. Zdi se, so bili letos še posebno nagradjeni za ves njihov trud in odrekanka z dolgimi in glasnimi aplavzi, pohvalami in laskavimi besedami, ki jim nato polnijo duha in gredo do srca. Priča smo bili res nadvse uspešnim samostojnim nastopom glasbenih skupin v Kostanjevici pa tudi v Šentjernej na veličastni skupni zaključni prireditvi.

Vse se je dogajalo v objemu 1234 let starega, še vedno trdnega obzidja kostanjeviškega samostana, ki ga ne obdaja samo



Letošnje lovske glasbene srečanje so pevci in rogisti zaključili s kakovostnim in nepozabnim skupnim nastopom v centru Šentjerneja.

750 let staro mesto Kostanjevica, mogočni hrastovi gozdovi, skrbno obdelani vinorodni griči, ampak tudi lesene forme vive. Tam, kjer so letos prvič praznovali občinski praznik, je samostojno nastopilo 19 lovskih glasbenih skupin. Odločno je donela lovska pesem, zanosno so polnile duše melodije lovskih rogov v prijetnem okolju. In kako lepo, od srca, so bile izrečene pohvalne in zahvalne besede kostanjeviškega župana Pustoslemška, tudi lovca. V pozdravnem nagovoru se je zahvalil organizatorju srečanja, ker je del letošnjega srečanja lahko potekalo tudi v Kostanjevici. »Hvala vam, cenjeni lovski pevci in rogisti, ki ste s svojimi nastopi nedvomno polepšali naš prvi kostanjeviški občinski praznik,« je med drugim rekel Pustoslemšek. Vse nastopajoče pevce, rogistre in mnoge poslušalce je nagovoril tudi mag. Lado Bradač, ki je že v Kostanjevici podaril, kar je ponovil tudi pozneje v Šentjernej, »da smo slovenski lovci poleg stoletnega organiziranega lovstva še kako lahko ponosni tudi na stoletne lovske šege in navade ter na bogato ljubiteljsko lovsko kulturno dediščino.« Celotno prireditev je prijetno povezoval **Silvester Polak**, sicer znani napovedovalec novomeškega radia in lokalne televizije.

Šentjernej ima tudi svojo himno *Lepšega kraja nej, ku je Šentjerna, lepšega ptiča nej, ku je petjeln ...* V dolenjskem mestu, ki ima v svojem občinskem grbu upodobljenega mogočnega petelina, ki ga je Turistična zveza Slovenije letos ocenila za najlepši izletniški kraj v Sloveniji, se je samostojno predstavilo kar 22 lovskih glasbenih skupin. Vse

se je dogajalo pod velikim prireditvenim šotorom v središču Šentjerneja. Tam so se že prej ves teden potekale skoraj vse prireditve v okviru občinskega praznika. Kako so bile vse tudi obiskane, niti ni tako pomembno. Za



Lovska pesem in lovski rogovi so prvič zadoneli tudi za obzidjem kostanjeviškega samostana.

nas lovce je najbolj pohvalno, da so nastopom pevcev in rogistov prisluhnili tudi mnogi drugi poslušalci, kar na prejšnjih srečanjih ni bil pogost primer.

Organizacijski odbor je dobre tri mesece nadvse uspešno in zagnano vodil **Marko Resetič**, sicer predsednik KUD Šentjernejskih rogistov. Letošnji organizatorji, ki zaradi premnogih organizacijskih in drugih nalog niso imeli časa tudi za igranje na lovske rogove, so že ob prihodu nastopajočih poskrbeli, da njihovi spremljevalci in gostje niso bili lačni. Poskrbeli so tudi za obilno in okusno kosilo oziroma popoldanska malico. Pripravo hrane so lovci zaupali Hotelu Otočec. Vsi,

ki so prišli na Dolenjsko, so prejeli tudi skromno spominsko darilo, v katerem je bil tradicionalni bilten srečanja. V njem so svoje misli o lovski kulturi in naših, že tradicionalnih srečanjih lepo in pohvalno zapisali predsednik LZ Slovenije mag. **Srečko Kropce**, Marko Resetič, Franc Hudoklin, Mojmir Pustoslemšek in predsednik Komisije za lovsko kulturo in stike z javnostjo **Marjan Fortin**. Letos je bila v spominskem darilu tudi majhna steklenica cvička in nekaj turističnih prospektov Dolenjske. Žal pa se dobro organiziranega družabnega lovskega srečanja ni mogel udeležiti član organizacijskega odbora **Marjan Fortin**, saj je moral kot športni televizijski komentator službeno odpotovati na olimpijado na Kitajsko.

Ker ni kar tako na oder postaviti nekaj manj kot 500 pevcev in rogistov, ki skupaj nastopajo le enkrat na leto, je bila pred večernim sklepnim nastopom generalna vaja še kako potrebna. V

res velikem šotoru je združenim pevcem dirigiral cenjeni pevovalja LPZ Globoko **Franč Kene**, ki je v Komisiji za lovsko kulturo zadolžen za LPZ, združenim skupinam rogistov in pevcem pa priznani glasbeni pedagog, pevovalja LPZ Martin Krpan Bloke **Franč Gornik**, nekdanji dolgoletni dirigent slovenske policijske godbe in še vedno vnet lovec. Da bo prav skupni nastop pevcev in rogistov brez dvoma vrhunec letošnjega lovskega glasbenega srečanja na Dolenjskem, je bilo slutiti že na vaji. Čeprav je moral Gornik kar nekajkrat ponoviti skupni nastop pevcev in rogistov, ki so peli pesem *Mi smo lovci*, so pevci in

Vse foto: F. Rotar

rogisti generalno vajo vseeno zapustili nekoliko zaskrbljeni, kajti skupni vhodi – začetki so jim povzročali kar nekaj težav. Morda jim je prav to dalo še večjo spodbudo za odličen skupen končni nastop.

Čeprav je povsem razumljivo, da v vseh 35 letih vsa srečanja niso bila vedno enako dobro pripravljena, da so včasih nekatere skupine pevcev in rogistov skupni nastop vzele premalo resno ali da na njem sploh niso nastopile, saj so predčasno zapustile kraj srečanja, letos temu ni bilo tako! V Šentjernej se je »zgodil veličasten lovski glasbeni večer«, ki bo slehernemu, ki ga je pomagal organizirati, prav tako pa vsem nastopajočim, gostom in poslušalcem ostal v lepem spominu. Brez zadrege lahko zapišemo, da se je po Mariboru spet ponovilo ubrano, usklajeno, zlasti pa ka-

nije je vse prisotne nagovoril Vlado Bradač, ki ni mogel, da ne bi ponovno spomnil, kako pomembno je bilo 1. srečanje v Globokem za slovensko lovsko kulturo. *»Vsakoletna lovška glasbena srečanja niso v ponos samo LZ Slovenije, pevcem in rogistom, ampak bogatijo dušo tudi mnogim lovcem in drugim ljubiteljem slovenske domače in lovske pesmi. Skratka, brez lovske kulture naša lovška organizacija ne bi bila to, kar danes je,«* je poudaril. Bradač je spregovoril tudi o tem, da se slovenski lovci po praznovanju 100-letnice srečujemo z nekaterimi spremembami, ki bi v svojih skrajnostih lahko celo porazno vplivale na delovanje naše organizacije. *»Ker je slovenska lovška organizacija močna zaradi svojega urejenega sistema delovanja, bogati jo tudi razvejana lovška kultura, je zato*

rističnega društva Šentjernej. Kot soorganizator letošnjega srečanja je vsem nastopajočim skupinam izročil spominska pisna priznanja. Posebna priznanja so dobili tudi: LZ Slovenije, občini Šentjernej in Kostanjevica. LD Šentjernej in LD Kostanjevica, območni ZLD Novo mesto in Posavje ter lovec **Tone Pucelj** za logistično podporo.

Zadnjih nekaj let smo ob koncu poročanja z lovskega glasbenega srečanja vedno tudi zapisali, v katerem kraju bo prihodnje srečanje. Žal letos tega še ne moremo storiti. Kje, kdaj in kdo bo organizator 36. srečanja LPZ in rogistov Slovenije, bomo v Lovcu pravočasno sporočili. **Hvala KUD Šentjernejski rogiisti, občinama Kostanjevica in Šentjernej, dolenjskim lovcem in drugim Dolenjcem** za prijetno počutje in gostoljubje pri vas!

Franc Rotar



Podpredsednik LZ Slovenije Vlado Bradač se je med lovskimi pevci in rogistmi dobro počutil. Mogoče jih bo kdaj gostila tudi območna LZ Ljubljana?

kovostno petje in igranje na lovske rogove. K temu so največ prispevali pevci in rogisti sami, ki sta jim dirigirala Kene in Gornik. Že med ločenim nastopom enih in drugih, še posebno pa, ko so pevci in rogisti združeno dokazali, da lovsko glasbeno kulturo odlikuje tudi kakovostno petje in igranje, sta bila oba izredno navdušena in ponosna. Lovski pevci in rogisti so ponovno dokazali, da jim kakovostna umetniška glasbena predstavitev pomeni mnogo več kot zgolj vsakoletno tovariško druženje. K popolnemu lovskemu večeru, ki ga je spretno, všečno in tudi zanimivo povezoval **Alojz Bojanec**, napovedovalec studia D v Novem mestu, so svoje prispevali tudi govorci. V imenu glavnega pokrovitelja srečanja LZ Slove-

ni moč kar tako pomesti v kot. *Da bomo močni in uspešni tudi v prihodnje, pa je treba ohranjati in razvijati tudi takšna srečanja, kot je današnje,«* je na koncu še dodal podpredsednik LZS, ki se je med pevci in rogistmi po moji oceni res dobro počutil. Nad letošnjim nadvse uspelim lovskim glasbenim srečanjem je bil vidno zadovoljen tudi priljubljeni župan šentjernejske občine Franc Hudoklin. Tudi on je odkrito povedal, da so lovski pevci in rogisti nadvse popestrili njihov občinski praznik in se jim zahvalil. V imenu organizatorja letošnjega jernejevega, v okviru katerega so peli in igrali lovski pevci in rogisti, se je želel vsem nastopajočim, organizatorjem in pokroviteljem zahvaliti za sodelovanje tudi **Pavle Turk**, predsednik Tu-

Lovska družina Lendava proslavila

Počastili so 100 let lovstva, varstva narave, lova in skrbi za divjad na območju zdajšnje LD Lendava

Pred 100 let je bilo v Lendavi ustanovljeno **Lovsko društvo Dolnja Lendava**. LD Lendava, ki je naslednica tega društva, je tako druga najstarejša lovška družina med 413 družinami v Sloveniji. Lendavski lovci so dokaj slovesno počastili stoletnico od ustanovitve tega društva, kajti ob tej priložnosti so izdali tudi bogato monografijo – almanah, v kateri so predstavili delovanje in zgodovino Lovske družine Lendava, ki nadaljuje razvoj lovstva na tamkajšnjem območju, razvoj lovskega strelstva, predstavili, kako so gradili lovsko

kočo LD Lendava in še marsikaj zanimivega. Osrednje praznovanje ob stoletnici ustanovitve Lovskega društva Dolnja Lendava je bilo v soboto, 30. avgusta, v dvorani Kulturnega doma v Lendavi. Tam so se zbrali številni člani zelene bratovščine iz domala celotnega Pomurja in gostje iz Hrvaške in Madžarske. Praznovanje v deželi ob Muri so s svojo udeležbo počastili predsednik Lovske zveze Slovenije **Srečko Feliks Krobe**, predsednik Lovske zveze Pomurja **Arpad Köveš** in predsednik OZUL **Janez Štotel**.

Na praznovanju so obudili spomine in zgodovinske mejnike prehojene poti v zadnjih sto letih. Prvi predsednik LD Lendava je bil **Fuss Frigyes Nandor**, lendavski lekarnar in direktor hranilnice. Lendavsko lovsko društvo je s svojim lovskim območjem najprej spadalo pod avstro-ogrsko monarhijo. Tudi v času prve in druge svetovne vojne so bili lovci LD Lendava dokaj dejavni na področju lova in drugih dejavnosti.



Župan Občine Lendava Anton Balažek je zaslužnim lovcem podelil plaketo.



Stoletnico ustanovitve Lovskega društva Lendava, predhodnika Lovske družine Dolnja Lendava, sta počastila predsednik LZS **Srečko Feliks Krobe** in predsednik ZLD Prekmurje **Arpad Köveš**.



Praznovanje lendavskih lovcev so počastili številni člani zelene bravotščine in gostje.



LZS je LD Lendava izročila lovsko priznanje.

Po letu 1945 je lendavska Lovska družina Lendava gospodarila z 2.360 ha površine. Leta 1972 so se začele priprave na gradnjo lovskega doma v Dolgi vasi, ki je bil zgrajen leta 1977. V okviru Lovske družine Lendava delujejo tudi sekcije (komisije) za lovsko kinologijo, strelstvo ... Zdaj LD Lendava gospodari in upravlja 2586 ha, ne-lovnih površin je 186 ha in avtoceste 17 ha. Lovišče je izrazito nižinsko, meji pa na dve državni meji, in sicer na državni meji s Madžarsko in Hrvaško. V lovišču je postavljenih 51 visokih prež, 46 krmišč, imajo pa tudi 16 solnic. Že nekaj let LD Lendava vodi starešina **Silvester Šovegeš**. Ponosni so na avtomatsko strelišče za streljanje na glinaste golobe in na svojo hladilnico za uplenjeno divjad. Vsako leto v lovišču posadijo okrog 30 jablan starih sort z željo, da tako prispevajo k skrbi za ustrežnejše bivalno naravno okolje divjadi.

V zadnjih desetih letih so lovci okrog 80.000 € vložili v svoje lovišče, predvsem v ureditev lovskega objekta, v investicijske objekte, nakup kmetijskih zemljišč za krmne njive. Lovska dru-

žina Lendava je članica Zveze lovske družine Pomurja in Lovske zveze Slovenije in šteje 41 članov, od tega sta dva še pripravnik. Ob jubileju LD Lendava je kot slavnostni govornik predsednik LZS **Srečko Feliks Kropeta** na praznovanju lovcev čestital k jubileju z željo, da bi poslanstvo boginje lova, Diane, še naprej negovali ter družini v imenu LZS podelil priznanje. Ob stoletnici tega zgodovinskega mejnika je poleg predsednika LZS domačim lovcom izrekel lepe želje tudi župan Občine Lendava **Anton Balažek** ter društvu izročil spominsko plaketo. LZS je ob tem jubileju odlikovala zaslužne člane LD Lendava. Znak za lovske zasluge so prejeli: **Štefan Graj, Zoltan Orban, Stan-ko Lovrenčec**; red III. stopnje so prejeli: **Jože Magyar, Štefan Kiraly, Laszlo Kocon, Franc Laj, Franc Tomažič** in red II. stopnje **Silvester Šovegeš**. Kinološka zveza Slovenije je ob tej priložnosti odlikovala vodnike lovskega psov. Srebrni znak za zasluge na kinološkem področju so dobili **Franc Feher, Štefan Kiraly** in **Jože Štihec**.

Bojan Žerdin

Državno prvenstvo LZS (2008) v lovskem streljanju

Letošnje državno prvenstvo LZS v lovski kombinaciji je bilo 8. junija v Gornjem Gradu. Po štirih zaporednih prvenstvih je bilo prvič v organizaciji LD Predgrad s Kočevske. Letošnjega državnega prvenstva se je udeležilo 15 ekip oziroma 70 tekmovalcev.

Tekmovanje se je začelo z ot-

voritveno slovesnostjo, na kateri so udeležence nagovorili starešina LD Predgrad, župan Občine Kočevje in poslanec v DZ **Janko Veber**, ki je tudi član LD Predgrad in podpredsednik LZS **Brane Kurnik**.

Državno prvenstvo LZS v lovski kombinaciji je bilo sestavljeno iz streljanja z lovsko risanico na tarče srnjak, gams, lisica in divji prašič, in sicer v štirih lovske položajih s po petimi strelji v vsakem položaju, iz streljanja na glinaste golobe v lovskem položaju (ameriški trap), s serijo 25 glinastih golobov ter iz streljanja glinastih golobov v disciplini kompak. Tako sestavljena lovska kombinacija je bila tokrat prvič in potrdilo se je dejstvo, da je taka kombinacija »prava lovska«,

nih uvrstitvah najboljših posameznikov pa tudi ekip.

K uspelemu tekmovalstvu so veliko prispevali tudi organizatorji državnega prvenstva, člani LD Predgrad, saj so bila strelišča, na katerih je potekalo tekmovalstvo, v čudovitem naravnem okolju in tudi odlično pripravljena. Tekmovalstvo je potekalo tehnično in organizacijsko brezhibno, s čimer so domačini vsekar upravičili zaupanje LZS, ki jim je zaupala izvedbo tega prvenstva. Za vse veljajo članom LD Predgrad čestitke in pohvala.

Po končanem tekmovalstvu sta pokale in nagrade najboljšim razdelila starešina LD Predgrad in predsednik Kočevske ZLD **Štefan Vesel**.

Brane Kurnik



Nagovor župana Občine Kočevje in poslanca Janka Webra



Streljanje glinastih golobov – disciplina kompak

kar je zelo popestrilo tekmovalstvo, predvsem pa zagotavlja popolnost takega lovskega tekmovalstva.

Na tem prvenstvu so bili doseženi izredno dobri rezultati v ekipni in posamični konkurenci v vseh lovske strelske disciplinah. Ves čas tekmovalstva so bili rezultati tako izenačeni, da so šele zadnji strelji odločali o konč-

REZULTATI Državnega strelskega prvenstva LZS (2008):

KOMBINACIJA

Ekipno:	točk
1. SK ZLD CELJE	1108
2. ZLD KOČEVJE	1072
3. LZ MARIBOR	1068
4. ZLD NOTRANJSKE	1054
5. ZLD LJUBLJANA	1048
6. ZGS	1044

Posamezno:	točk	3. Igor PIČULIN, Gorenjska	194
1. Dušan ŽEHELJ, Celje	383	4. Mitja KERSNIK, Ljubljana	193
2. Igor PIČULIN, Gorenjska	378	5. Dušan URANKAR, Celje	193
3. Peter VERSTOVŠEK, Celje	377	6. Uroš KOVAČIČ, Kočevje	192
4. Dušan URANKAR, Celje	373		
5. Bojan URBANČIČ, Maribor	371		
6. Mitja KERSNIK, Ljubljana	369		

LOVSKA RISANICA

Ekipno:	točk		
1. SK ZLD – CELJE	572		
2. LZ MARIBOR	568		
3. ZLD KOČEVJE	564		
4. ZLD NOVO MESTO	556		
5. ZLD NOTRANJSKE	554		
6. ZLD POSAVJE	554		

Posamezno:	točk		
1. Boštjan LIPAR, Posavje	195		
2. Dušan ŽEHELJ, Celje	195		

GLINASTI GOLOBI

Ekipno:	točk		
1. SK ZLD CELJE	536		
2. KOČEVJE	508		
3. ZGS	508		
4. ZLD ZASAVJE	504		
5. LZ MARIBOR	500		
6. ZLD NOTRANJSKE	500		

Posamezno:			
1. Dušan ŽEHELJ, Celje	188		
2. Peter VERSTOVŠEK, Celje	188		
3. Anton ZUPAN, ZGS	184		
4. Rudolf KOVAČIČ st., ZGS	184		
5. Igor PIČULIN, Gorenjska	184		
6. Damijan KANDARE, Notranjska	184		

Na Evropskem prvenstvu dober nastop slovenske ekipe

Od 7. do 10. avgusta letos je bilo na Poljskem **9. Evropsko prvenstvo v lovskem streljanju**, ki ga je organizirala Lovska zveza Poljske pod pokroviteljstvom Svetovne strelske organizacije FITASC. Prvenstvo je bilo organizirano v poljskem mestu Siemnowice Śląskie, ki leži severno od bolj znanega poljskega mesta Katowice. Pot, dolgo več kot 800 km, smo prevozili z dvema voziloma in nas je vodila iz Slovenije prek Avstrije, celotne Češke in nato do cilja. V idiličnem mestecu Siemnowice Śląskie je bila nekdanja zelo razvita industrija, na kar še vedno opozarjajo ostanki velikih industrijskih objektov s številnimi visokimi dimniki. Ob sprehodu skozi mesto je že na prvi pogled mogoče opaziti, da se zadnjih 30 let od tam ni nič zgodilo in tudi ne zgradilo.

Strelišča so bila od centra mesta oddaljena kak kilometer, bila so na obrobju mesta, zgrajena na majhnem prostoru, ki mimogrede služi tudi kot heliodrom. Pridelitelji so posebej za to prvenstvo zgradili tudi čudovito leseno zgradbo v obliki pokrite pergole, ki je v vročih avgustovskih dneh nudila prijeten prostor vsem udeležencem prvenstva. Kompleks strelišč je sestavljen iz dveh strelišč za kroglo (100 m), strelišča za streljanje na bežečega merjasa (50 m), strelišča za A-trap, strelišča za universal in dveh strelišč za kompak sporting.

Tekmovanja, ki je trajala štiri dni, se je udeležilo 150 strelcev iz 16. držav. Tekmovali smo v lovski kombinaciji, sestavljeni iz 40 strelcev z lovsko risanico, na 25 golobov – lovski položaj (A-trap), 25 golobov lovski položaj (universal) in 50 golobov v disciplini kompak sporting.

Streljanje z lovsko risanico je bilo sestavljeno iz nam že znanih disciplin 4 x 5 strelcev v štirih položajih, le da je bilo tokrat dodano k eni od dveh serij streljanja na »bežečega merjasa« z lovsko risanico in na razdalji 50 m. Streljanje glinastih golobov v disciplini kompak sporting pa je bilo sestavljeno iz dveh serij po 25 golobov na dveh popolnoma različnih streliščih in iz različnih postavitev metalnih strojev.

Udeležba na Poljskem je bila naš že četrti nastop na evropskih prvenstvih s ciljem in željo, da bi

še izboljšali rezultate in naše dosedanje uvrstitve, ki smo jih doslej na prvenstvih doslej.

Rezultati, ki smo jih dosegli, so glede na naša razpoložljiva finančna sredstva in priprave pred prvenstvom več kot odlični. V ekipni uvrstitvi smo v disciplini streljanja na glinaste golobe zasedli 6. mesto, v lovski kombinaciji 7., v disciplini streljanja z lovsko risanico pa prav tako 7. mesto. Odličen je tudi dosežek v posamezni uvrstitvi, kjer je član naše ekipe **Igor Pičulin** zasedel 5. mesto v disciplini streljanja na glinaste golobe in 10. mesto v lovski kombinaciji, **Uroš Kovačič** pa je v streljanju z lovsko risanico zasedel 17. mesto. Glede na dosežene rezultate je že takoj opaziti izreden napredek v disciplini streljanja na glinaste golobe – kompak sporting, kjer so bili naši dosežki na prejšnjih prvenstvih, ki smo se jih udeležili, precej skromni. Verjetno je k temu veliko prispevalo tudi to, da smo v Sloveniji letos dobili dve takšni strelišči (v Predgradu in v Gornjem Gradu) ter da bo temu verjetno sledil še kdo v Sloveniji. Le tako se bomo slovenski lovci lahko enakopravno pomerili tudi v »ta pravem lovskem streljanju« glinastih golobov.

Kot zanimivost naj zapišem, da je dvakratni zaporedni prvak v kombinaciji med posamezniki Avstrijec **Helmuth Rosskopf** pri streljanju z lovsko risanico v zadnji seriji zadel samo 179 krogov, zaradi česar je zgubil tretji zaporedni naslov. A je bil kljub temu najboljši strellec na glinaste golobe (zgrešil je samo dva goloba od 100) in tako dokazal, da je eden najboljših lovskih strelcev v Evropi.

Svoj prispevek k zanimivosti Evropskega prvenstva je ob odprtju prvenstva dodal tudi znani švedski strellec **Jocke Smalanning** s svojim »eksibicijskim« strelskim nastopom.

REZULTATI:

KOMBINACIJA – ekipno:

	točk
1. Češka	3728
2. Avstrija	3712
3. Finska	3694
4. Poljska	3650
5. Slovaška	3648
6. Švedska	3640
7. Slovenija	3586

KOMBINACIJA – posamezno:

	točk
1. Rudolph Haas (A)	763
2. Pavel Zazvorka (Č)	761
3. Jidrich Korinek (Č)	756
4. Helmut Rosskopf (A)	755



Foto: R. Hec

Streljanje z risanico

Napoved

1. slovenski posvet z mednarodno udeležbo o divjadi: SRNJAD

V velenjskem hotelu Paka bo sredi novembra (predvidoma v soboto, 22. 11. 2008) enodnevni posvet o srnjadi, ki ga bo v sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije in Zavodom za gozdove Slovenije organiziral **ERICo - Velenje, Inštitut za ekološke raziskave, d. o. o.**

Posvetovanje bo v prvi vrsti namenjeno vsem zainteresiranim slovenskim lovcem, upravljavcem lovišč in načrtovalcem upravljanja s populacijami srnjadi kot lovskogospodarsko najpomembnejšo vrsto divjadi pri nas.

Na posvetovanju bodo slovenski in nekateri izbrani tuji raziskovalci srnjadi udeležencem predstavili najnovejša strokovna dognanja o biologiji in ekologiji vrste. Poudarek bo še zlasti na temah, ki so pomembne z vidika čim bolj optimalnega upravljanja s srnjadjo (npr. populacijska dinamika; odnos okolje: srnjad; srnjad – kazalnik kakovosti življenjskega okolja; načrtovanje ukrepov v populacijah; reševanje problematike izgub srnjadi zaradi prometa itn.).

Podrobnejše informacije o posvetu vam bomo posredovali v novembrski številki Lovca, dostopne pa bodo tudi na spletnih straneh inštituta ERICo - Velenje in Lovske zveze Slovenije.

Vljudno vabljeni!
Doc. dr. Boštjan Pokorný



Foto: M. Kersnik

Peter Verstovšek je bil zastavonoša strelske reprezentance LZS na 9. evropskem lovskem strelskem prvenstvu.

5. Kalle Makinen (Fin)	753
6. Johann Dienst	752
10. Pičulin 747, 18. Kovačič U. 741,	
28. Zupan 726, 43. Žehelj 713,	
47. Kandare 710, 53. Sadek 703,	
54. Kersnik 700, 55. Urbančič 700,	
68. Verstovšek 690.	

RISANICA – ekipno:	točk
1. Švedska	1900
2. Češka	1900
3. Finska	1898
4. Slovaška	1876
5. Avstrija	1856
6. Estonija	1849
7. Slovenija	1848

RISANICA – posamezno:	točk
1. Kalle Makinen (Fin)	393
2. Jidrich Korinek (Č)	392
3. Martin Slechta (Č)	391
4. Rudolph Haas (A)	391
5. Ondrej Borak (Č)	388
6. Viliam Kocsis (Svk)	387
17. Kovačič U. 381, 20. Sadek 379,	
25. Kersnik 376, 30. Kandare 374,	
40. Zupan 370 ...	

GOLOB – ekipno:	točk
1. Avstrija	1856
2. Poljska	1844
3. Češka	1840
4. Finska	1796
5. Slovaška	1788
6. Slovenija	1780

GOLOBI – posamezno:	točk
1. Helmut Roskopf (A)	392
2. Geert Weinholts (Ned)	384
3. Remigiusz Wlodarczyk (Pl)	384
4. Pavel Zazvorka (Č)	384
5. Igor Pičulin (Slo)	380
6. Veikko Tihvan (Est)	380
33. Kovačič U. 360, 37. Zupan 569,	
48. Urbančič 352, 55. Žehelj 348,	
67. Kandare 336 ...	

Glede na to, da je sodelovalo več kot 150 strelcev, so se organizatorji prvenstva ves čas trudili, da bi prvenstvo potekalo brez-

hibno, kar pa jim ni povsem uspelo, predvsem zaradi pre malo angažiranih ljudi, ki lovske strelske discipline, zlasti pa njihovih pravil niso poznali dovolj »strokovno«.

Na prvenstvu je bil organiziran tudi sestanek vodij ekip, na katerem smo govorili le o dilemah in pomanjkljivostih obstoječih pravil. Na tem mestu bi rad tudi omenil, da je tokratno prvenstvo sploh prvič potekalo pod okriljem Svetovne strelske organizacije FITASC, kar naj bi ta prvenstva dvignilo na višji nivo. Dogodki in dejstva na tem prvenstvu pa kažejo povsem drugače, saj razen veliko dražjih startnin na tekmovanju ni bilo prav nič novega ali izboljšane. Z gotovostjo lahko trdim, da smo se v preteklosti udeležili že bolj organiziranih evropskih lovskih strelskih tekmovanj. Vodstvo FITASC je sprejelo tudi odločitev o organizaciji tovrstnih svetovnih prvenstev. Predvideno je, da bo prvo takšno tekmovanje pri nas v Sloveniji leta 2010 v strelskem centru Gaj pri Pragerskem.

Kot vodja ekipe, ki je častno in zelo uspešno zastopala slovensko lovstvo na 9. Evropskem prvenstvu, se vsem članom ekipe zahvaljujem za velik trud, hrabrost in za vse, kar so prispevali, da smo dosegli postavljene cilje. Z doseženimi rezultati smo lahko zelo zadovoljni, saj že bežni pogled na rezultate pove, da so razlike tako majhne, da en zgrešen golob ali samo en slab strel z risanico lahko pomeni uvrstitev za medaljo ali pa tudi nekaj deset mest niže na seznamu. To so pač dejstva velikih tekmovanj in ne pozabimo, da so bile ekipe Nemčije, Madžarske, Litve, Estonije in Hrvaške uvrščene za nami.

Brane Kurnik

S sodelovanjem in učenjem do uporabnega znanja v LZ Gornjega Posočja!

V zdajšnjem času je lovstvo zaradi nerodnosti večkrat neupravičeno kritizirano. Bogato znanje posameznih lovcev je v naših vrstah med članstvom prezrto in nima prave vrednosti. A prav znanje lahko postane pot uveljavljanja lovstva med našo mladino.

Vodstvo in člani **Lovske zveze Gornjega Posočja** so razumeli dolgoročno vizijo in poslanstvo sodelovanja lovstva in šole.

S podpisom dolgoročne, desetletne pogodbe med Lovsko zvezo Gornjega Posočja in **Osnovno šolo Dušana Muniha Most na Soči** smo v Gornjem Posočju dobili kakovosten izobraževalni center za lovstvo. Sistematično in dobro opremljena naravoslovna učilnica, bogata izbira naravoslovnih eksponatov, velik izbor diapozitivov in filmov za pomoč pri posameznih vsebinah izobraževanja, računalniško opremljena učilnica in drugi prostori z informacijsko komunikacijsko tehnologijo, možnosti diain filmske projekcije ter druge ugodnosti, ki jih ponuja šola, so tisto, kar omogoča kakovostno in motivacijsko izobraževanje za lovstvo šolsko mladino in druge.

Lovstvo je tako vstopilo v šolski prostor, ki je poligon izobraževanja mladih. Vedenje o naravi in njenih zakonitostih so osrednja tema izobraževanja mladih, ki se ne navdušujejo nad tistim, kar jim govorimo starejši, temveč nad tistim, kar živimo in delamo. Zato je lahko naša življajska beseda podprta z izkušnjami in dokaznim gradivom iz narave, pot k izobraževanju mladih o pomenu narave, ki je naša najboljša učiteljica življenja. Narava je kot odprta knjiga, iz katere se moramo učiti vedno znova; ne sključeni v šolskih klopih, temveč v neposrednem stiku z njo. Vse mlade lovce in mladino je treba najprej navdušiti, da bodo veliko hodili v naravo, predvsem pa, da bodo znali dobro opazovati. Za učenje opazovanja narave in dobro motivacijo pri gibanju v naravi imamo za vse odlično in poceni orodje; to sta digitalni fotoaparat in kamera. Fotografiranje in snemanje sta ob pregledovanju posnetkov najboljša učna ura za znanje na-

navoslovja; to je gojitev notranje etične kontrole, odnosa lovca do divjadi. Pri lovu namreč najprej velja presoja, kaj smemo in ne kaj zmoremo. Lovec s puško – da, vendar po predhodnem dobrem znanju!

Povezovanje lovstva z izobraževalnimi ustanovami ima poleg prostorskih in materialnih prednosti tudi strokovno. Spoznavanje različnih metod in oblik dela, nova kultura preverjanja in ocenjevanja znanja, upoštevanje različnih mnenj, pomen medsebojnih odnosov, aktivno sodelovanje v učnem procesu in drugo so tisto, kar lovstvo lahko pridobi kot novo vrednost. Izobraževanje v lovstvu se nikakor ne sme končati z zaključnim izpitom za lovske pripravnike, temveč mora biti vsakoletna obveznost, nova najvišja vrednota. Vodstvo LZS, predvsem pa njena izobraževalna komisija si morata postaviti jasno vizijo in cilje, kako to vrednoto postaviti na prvo mesto. To je edini način za ugled in še boljše prepoznavnost dobro organiziranega lovstva v Sloveniji. Treba je samo sprostiti vso ustvarjalno energijo številnih posameznikov, ki ob zdajšnjih vrednotah v lovstvu ne želijo stopiti v ospredje. Želimo si, da bi naš primer povezovanja spodbudil še druge lovce v Sloveniji. Za to ne potrebujemo drugega, kot samo dobro voljo nekaj posameznikov ob moralni podpori članstva in vodstev lovskih družin. Prav bi bilo, da del dohodkov, ki jih pridobimo pri upravljanju lovišča, namenimo za izobraževanje. Tako bomo na najprimernejši način poskrbeli za varstvo in gojitev divjadi ter za varstvo narave sploh, kar je tudi v skladu z Etičnim kodeksom slovenskih lovcev.

Na Osnovni šoli Dušana Muniha - Most na Soči smo končali izobraževanje za drugo generacijo lovskih pripravnikov. Cilj, ki smo si ga zadali, je bil, da mladim lovcem posredujemo uporabno znanje in jih motiviramo za uspešno delo in izobraževanje tudi v prihodnje. Zavedamo se, da je znanje tisto, kar bomo še kako potrebovali v prihodnosti. Zavzetost in strokovnost vseh predavateljev in odlični pogoji za delo so motivirali vse pripravnike, ki so s svojim aktivnim sodelovanjem in pristopom prispevali k uspešnemu delu. Vsako predavanje smo končali s preverjanjem znanja. Ob zaključku smo opravili pisno in ustno ocenjevanje. Pripravniki so morali

odgovoriti tudi na nekaj vprašanj, ki nam bodo v pomoč za še boljše delo. Na tem mestu se v imenu predavateljev vsem pripravnikom iskreno zahvaljujem za odgovore.

Povzetek odgovorov pripravnikov

Kako bi povečali ugled lovstva v Sloveniji?

– Ugled se sam od sebe ne bo nikoli povečal. Na vseh nas lovcih je, da smo s primernim odnosom do javnosti, neprestanim izobraževanjem in sodelovanjem z izobraževalnimi inštitucijami prisotni vsak dan. To je pot brez konca in tudi v prihodnosti se bomo morali še naprej dokazovati.

– Najprej je treba urediti vsa nasprotja znotraj lovstva in vzpostaviti odprto in demokratično sporazumevanje z upoštevanjem mnenj vseh članov.



Most na Soči

– Poskrbeti, da bi bilo več takih učilnic v slovenskih šolah, kjer bi jim poleg znanja iz biologije in naravoslovja posredovali tudi znanje iz lovstva. Za ugled so najpomembnejši otroci. Vsi otroci imajo pozitiven odnos

voslovni vikend-tabori, sodelovanje v dejavnostih v okviru naravoslovnih dni, v šolah v naravi ...).

– Ustanovitev lovskega krožka v vrtcih in šolah s poudarkom na varovanju narave, naravoslovni fotografiji in snemanju.

– Priprava različnih javnih razstav: fotografska, slikarska, rezbarska, trofejno-lovska s prikazom vsega opravljenega dela v lovišču in v sodelovanju s krajem ter načrtom dela za prihodnje leto.

– Povezovanje z vsemi društvi, ustanovami in posamezniki, ki delujejo v korist narave.

– Imeti redne radijske in TV-oddaje, v katerih bi prikazovali dejavnost, varstvo in odnos človeka do narave. Pri tem pa nujno vključevati šolsko mladino.

– Vsaka LD, predvsem pa LZS mora imeti za širšo javnost dovolj zanimivo spletno stran.

– Spoštovati zasebno lastnino in se ob morebitni uporabi zemljišča vedno dogovoriti z lastnikom.

– Udeleževati se spominskih srečanj in drugih prireditev v kraju.

– Sodelovati z azili za živali in

pomagati reševati problematiko zavrženih ali poškodovanih divjih živali.

– Pripravljati gradivo za ozaveščanje prebivalstva pri neposrednih srečanjih z divjimi živalmi.

– Bolje moramo poznati našo in evropsko lovsko zakonodajo, da bo manj konfliktov.

– Organizirati srečanje kmetovalcev in lovcev za lažje iskanje skupnih rešitev.

– Sodelovanje s kmetijci pri oživiljanju kmečkega turizma.

– Lovsko znanje povežati z znanjem drugih društev in posameznikov v kraju in pripravljati skupne projekte.

– V lovišču postaviti obvestilne table o ekosistemu, divjadi in pravilnem vedenju v naravi.

– Načrtno se truditi za pomlajevanje članstva, pri tem pa dopolnjevati vsebine lovstva, da bodo zanimive za mlade.

– Srečevanje lovcev iz različnih evropskih držav in spoznavanje tuje lovske prakse na tem področju.

Kaj bi pohvalil?

– Vse predavatelje za dostopnost in odnos do lovske pripravnosti. Posredovali so nam veliko znanja na preprost in zanimiv način, nam pomagali pri lažjem razumevanju snovi iz posameznih predmetov, nam vestno in skrbno pošiljali po e-pošti literaturo in vire za pripravo na izpite ter nam vzbudili veselje za obiskovanje predavanj.

– Posebno bi pohvalil praktično in življenjsko predstavitev snovi ter predstavitev snovi s pomočjo fotografij in videoposnetkov. Očitna sta bila zagnanost in trud predavateljev.

– Način izobraževanja, kjer se je vsaka snov sklenila in ovrednotila.

– Predavanje o ocenjevanju starosti in ocenjevanju lovske trofeje.

– Organizacijo in razmere za izobraževanje.

Kaj meniš o poteku izobraževanja?

– Odlični učni center z biološko učilnico, opremljeno z neprecenljivim gradivom, ki nudi izredne možnosti za tovrstno izobraževanje.

– Predavanja so potekala v prijetnem vzdušju, pripravniki smo veliko sodelovali pri predavanjih tudi z vprašanji, svojimi mnenji in pogledi. Gradivo nam je bilo odlično predstavljeno, in sicer z besedili in slikovno, veliko tudi praktično.



Sistematično dobro opremljena učilnica z bogato zbirko naravoslovnih eksponatov

– V javnosti moramo vsi lovci nastopati enotno in predvsem govoriti o naravovarstvenem pristopu in varovanju narave. To so tudi najbolj aktualne teme izobraževalnih inštitucij. To moramo dokazovati s konkretnimi akcijami, kot so: krmljenje živali v težkih zimskih razmerah, oskrba divjadi s pitno vodo v predelih, kjer so poletja zelo suha (kras), čiščenje stez in poti v naravi, opazovanje in sanitarni odstrel bolnih živali in drugo. Javnosti moramo pokazati in dokazati, da je tudi odstrel določene divjadi potreben zaradi preprečevanja izbruhov bolezni ter zaradi uravnavanja številčnosti in sestave njihovih populacij.

– Sodelovati z vaškimi skupnostmi, lastniki zemljišč, gozdov, drugimi društvi ter tudi s sosednjimi LD, udeleževati se humanitarnih akcij in pomagati prizadetim ob naravnih nesrečah, sodelovati na skupnih čistilnih akcijah ...

do živali in so »odprti« za učenje o naravi in njenih danostih. Otroci bi tak odnos posredno prenašali tudi na starše.

– Vključevati mlade v naravoslovne vsebine, ki bi jih vodili lovci, predvsem pa v ta namen izkoristiti lovske objekte (nara-



Računalniško opremljena učilnica omogoča najsodobnejše izobraževanje.

– Predavatelji so nam na preprosto in razumljiv način predstavili osnove lovstva ter glavne značilnosti divjih živali (tudi zavarovanih) pri nas.

– O izobraževanju za lovske pripravnike imam izredno pohvalno mnenje. Menim, da sem s predavanjem odnesel veliko splošnega znanja, ki so nam ga dali predavatelji.

– Menim, da je bilo izobraževanje dobro organizirano in izpeljano, saj so nam predavatelji poklonili zelo zanimive ure ter nam snov dobro predstavili s pomočjo fotografske in videovsebine.

– Izobraževanje je bilo kakovostno in je nudilo dovolj motivacije in znanja za naše pravilno in vestno ravnanje z divjadjo in naravo v praksi.

– Snov je bila podana razumljivo in uporabno, predvsem ocenjevanje starosti divjadi in lovske trofeje, ki prinaša največ konfliktov v lovstvu.

– Izobraževanje ocenjujem s čisto petko.

– Predavatelji so se potrudili, da nam ni bilo dolgčas.

Kaj predlagaš?

– Kar tako naprej!

– Gradivo naj bo vedno posredovano pred predavanjem.

– Vsi pripravniki naj si uredijo e-pošto in se prek nje povežejo s predavatelji.

– Vsa predavanja naj bodo dopolnjena s fotografskim, filmskim ali praktičnim gradivom.

– Vključiti nekaj predavanj o rastlinstvu, predvsem o grmovnih in drevesnih vrstah.

– Tečaj prestaviti v zimski čas.

– Da bi se zmanjšali stroški pripravnikov!

– V zeleni bratovščini je treba več pozornosti nameniti medsebojnim odnosom in odnosom do narave.

– Tudi v prihodnje naj pripravniki opravljajo lovske izpite v okviru matičnih območnih lovske zvez.

Branko Loncner

Radgonski sejem s pridihom okoljskih in podnebnih sprememb

»Šestinsirideseti (46.) mednarodni Kmetijsko-živilski sejem je tudi v svoji letošnji ponovitvi potrdil svoje poreklo ro-

dovitnost. Če strnem vtise letošnjega sejma v le nekaj besed, so najpomembnejše: več razstavljalcev, več udeleženi držav in več obiskovalcev. To zagotovo pomeni večje doseganje poslovnih ciljev tako na strani ponudbe kot tudi povpraševanja. Sejem je poleg živahnega mednarodnega poslovnega dogajanja prinesel še več spremljevalnih dogodkov; več kot 100 smo jih našli. Med njimi je bilo skoraj 40 strokovnih! Povezovali so strokovne in poslovne teme, izobraževali skozi stanovsko druženje, v najširši množici obiskovalcev, ki so jih navdušeno spremljali, pa skozi zabavo utrjevali prepričanje o pomenu zdrave pridelave za zdravje ljudi in narave,« je dejal **Janez Erjavec**, direktor Pomurskega sejma, v novinarskem središču 46. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma ob njegovem zaprtju.

46. mednarodni kmetijsko-živilski sejem je na 65.300 m² razstavnih površin predstavil 1665 razstavljalcev iz 28 držav. Pozitiven trend večanja števila razstavljalcev in širjenja razstavnih površin je kronal bogat, mednarodni pregled kmetijske mehanizacije, hlevske opreme, prehranbnih izdelkov, vina in drugih pijač, opreme za gostinstvo, živilskopredelovalno industrijo, semen, sredstev za prehrano in nego živali in rastlin, obrtnih izdelkov ... Na sejmu se je po svoje našlo tudi lovstvo, vsaj znotraj nekaterih kompleksov, kar se zdi, da je pomembnejše od klasične razstave ali ozke specializirane predstavitve. Za to imamo druge priložnosti, a lahko zapišemo, da smo preprosto bili zraven. In to je v danem trenutku najpomembnejše.

Letošnji sejem v mestu ob Muri je imel kar 109 spremljevalnih dogodkov, med njimi 37 strokovnih posvetov. Varstvu narave sta bila namenjena posvet o racionalnejši rabi energije iz biomase ter posvet o alternativnih energetskih možnostih na kmetijah. Zdravju narave in ljudi sta bila namenjena strokovni posvet o trikotniku narava – človek – industrija ter strokovni posvet o oljih v prehrani. Zdi se, da je okoljevarstvena problematika v vseh razsežnostih vse bolj navzoča in da jo iz leta v leto bolj poudarjajo še drastične podnebne spremembe. To je tema, ki je tudi v lovstvu ne moremo zaobiti in ki se je bomo čim prej lotili ter predstavili tudi iz naših zornih kotov. V času sejma so

potekale predstavitve domačih obrti in etnološki kulturni program, obiskovalci so lahko poskusili krompirjeve jedi, izdelke sekcij pekov in mlinarjev v okviru GZS, kulinarčno ter turistično ponudbo Pomurja, čebelje pridelke in najboljša slovenska vina v Vinskem hramu in vinarški sejmski hali. V vzorčnem nasadu je Zavod za gozdove Slovenije pripravil ustvarjalne delavnice za otroke in odrasle. Vsak dan so številne obiskovalce navduševale predstavitve (revije) konj in govedi s strokovnimi komentarji, na dan drobnice pa tudi revija drobnice in prikaz striženja ovac. Bilo je živahno, tam so se srečevali znanci, tudi člani zelene bratovščine, ki jih na radgonski sejmski prireditvi nikoli ni manjkalo. Bili so v različnih vlogah: ali kot razstavljalci, kmetje, strokovnjaki ali zgolj kot zvedavi obiskovalci. Vsega po malem je bilo na Pomurskem sejmu v Gornji Radgoni. Kot vsa leta doslej smo imeli lovci tudi na tem na sejmu svoj stanovski dan, torej dan lovcev, in sicer kar na dan odprtja, 23. avgusta.

Direktor Pomurskega sejma je

sklenil v uvodu zapisane besede z naslednjo mislijo: »46. mednarodni kmetijsko-živilski sejem je prinesel mnogo svežih impulzov za svojo 47. ponovitev, ki bo od 29. avgusta do 5. septembra 2009, ko bo imel še bolj mednarodni pečat; tudi zaradi sočasnega 56. svetovnega prvenstva oračev v Moravskih Toplicah.«

M. Toš

9. Hubertova lovška maša

V nedeljo, 24. avgusta, je Lovska družina Bogojina skupaj z Župnijo Bogojina pri lovskem domu pripravila 9. Hubertovo lovsko mašo, ki je bila posvečena vsem lovcem. Kot je v začetku daritvene svete maše poudaril član LD Bogojina **Marijan Rituper**, sta maša in srečanje v naravi zelo pomembna, kajti ljudje v zadnjem času vse bolj izgubljajo stik z naravo. V bogojinsko lovsko družino je včlanjenih 34 članov zelene bratovščine. Lovskega druženja so se udeležili predsednik ZLD



Deveto lovsko druženje pri lovskem domu LD Bogojina



Zahvalno listino za organizacijo Hubertovih maš je prejel nekdanji starešina LD Bogojina Štefan Horvat.

Foto: B. Žerdin

Prekmurje **Arpad Köveš**, župan Občine Moravske Toplice **Franc Cipot**, podžupan Občine Moravske Toplice **Alojz Glavač** in drugi.

Bogojinski lovci LD želijo na tak način prispevati svoj delež k ozaveščanju in varovanju okolja. Hubertove maše se je udeležilo veliko vernikov iz Župnije Bogojina in sosednjih župnij, pa družina lovcev LD Bogojina in njihovih prijateljev iz sosednjih lovskih družin. Pred daritveno sveto mašo sta lovca LD Bogojina na daritveni oltar prinesla kruh in vino. Hubertovo lovsko mašo je vodil župnik iz Župnije Beltinci **Alojz Benkovič**, sicer pa rojak iz Bogojine in starešina LD Bogojina, ob somaševanju župnika iz Župnije Bogojina dr. **Stanka Zvera**.

Ob koncu prireditve je v imenu odbora 20. Košičevih dni v Bogojini nekdanjemu starešini LD Bogojina **Štefanu Horvatu**, ki je bil pred desetimi leti pobudnik za organiziranje Hubertovih lovskih maš, izročil zahvalno listino, priložnostno darilo pa so mu izročili njegovi lovski tovariši. Listino in nagrado sta mu izročila **Jože Vugrinec** in **Marjan Riturper**. Za popestritev daritvene svete maše so poskrbeli pevci mešanega pevskega zbora Župnije Bogojina, ki so zapeli ducat cerkvenih pesmi.

Bojan Žerdin

60 let LD Leskovec v Halozah

LD Leskovec v Halozah, ki je nastala z združitvijo LD Sv. Vid pri Ptuj (ustanovljena 28. 1. 1946, in LD Leskovec, ustanovljena 22. 10. 1946). Številčnost članov se je spreminjala, saj pisni viri dokazujejo, da je LD Sv. Vid ob ustanovitvi štela 18 članov, LD Leskovec pa 7. Po združitvi obeh LD je v enotnem seznamu, leta 1950, zapisanih 16 članov. V tem desetletju so družino vodili starešine: Alojz Krajnc, Jože Voglar in Janko Marčič.

Iz zapisnikov LD lahko ugotovimo, da je v letih 1946–1956 gospodarila predvsem z malo divjadjo (zajec in fazan), da pa je bil stalež velike divjadi (srnjad in divji prašič) zelo majhen. Kriva sta bila vojna in krivolov. Odstrel divjadi je bil skromen, vzrok pa je bilo tudi pomanjkanje streliva. Šibrene naboje so si lovci izdelovali sami, krogelnih

nabojev in pušk risanic pa sploh ni bilo.

Lovska družina se je drugem in tretjem desetletju po ustanovitvi (1956–1976) prilagajala družbeno-političnim spremembam, število članstva se je večalo, pozornost pa so namenjali predvsem gospodarjenju z divjadjo. LD so vodili starešine Janko Marčič, Matevž Kos, Štefan Lipič, Fric Modic, Janez Bedrač in Peter Vrtič. Sestanki in posveti lovcev so potekali v prostorih gostiln, v OŠ Videm in Leskovec ter po potrebi tudi na domovih pri posameznih lovcih. LD je pogrešala svoje prostore.

V tem obdobju se je večala tudi številčnost srnjadi, ki je počasi dobivala pomembnejšo vlogo pri gospodarjenju. Stalež zajca in fazana se je do leta 1968 še večal, nato pa se je začel predvsem zaradi uporabe herbicidov v vinogradih in na drugih kmetijskih zemljiščih naglo manjšati.

lovski posvet že v obnovljeni dvorani. Tistega dogodka se z velikim veseljem spominja takratni starešina, sedanjí častni član LD Peter Vrtič, ki je nosil največje breme.

Leta 1978 je bila zagrajena prva voljera za vzrejo fazanov, leta 1980 smo začeli graditi strelišče za streljanje na glinaste golobe, v katerega smo v poznejših letih vgradili sodoben stroj za izmetavanje golobov. Leta 1984 smo v LD razvili svoj lovski prapor in kupili 5 ha veliko posestvo na Klepčevem. Površine smo preuredili v krmno njivo, remizo, del zemljišča pa je močvirnat in nudi idealne razmere za izgradnjo račje mlake. Večji del površine uporabljamo za pridelavo koruze, ki jo uporabimo za zimsko krmljenje divjadi. Leta 1988 smo zgradili gospodarsko poslopje ob lovskem domu, v katerem smo uredili hladilnico, klet, sanitarije in manjši prostor

Zadnje desetletje (1996–2006) je bilo težišče dela predvsem pri vzdrževanju objektov, zemljišč in pri pridelavi koruze za zalaganje krmišč. Izdelovali smo lovške naprave (visoke preže in krmišča za malo divjad). V letih po osamosvojitvi RS smo se začeli privajati na demokracijo, ki je v delo LD vnesla precej sprememb. Dočakali smo novo lovsko zakonodajo, nove veterinarsko-sanitarne predpise itn. Novi predpisi so vnesli v lovstvo tudi nekaj nestrpnosti, poslabšali so se odnosi s sosednjimi družinami in še kaj.

V tem desetletju smo zgradili novo strelišče za streljanje na glinaste golobe in novo strelišče za preskus pušk risanic. V zadnjem letu smo ponovno obnovili lovski dom. Vse to je terjalo veliko prostovoljnega dela članov. V teh letih se je članstvo povečalo na 56 članov, od tega imamo 2 častna člana ter dva lovška pripravnika. V teh letih so lovsko družino vodili naslednji starešine: **Franc Šmigoc**, **Bojan Potočnik**, **Jože Botolin** in aktualni starešina **Ivo Rajh**.

Po združitvi LD Sv. Vid in LD Leskovec, leta 1950, je družina dobila ime LD Leskovec v Halozah. Takratna oblast je lovski družini dodelila 4.136 ha veliko lovišče (od tega je 3730 ha lovne površine, preostanek sestavljajo izločene površine. Lovišče v celoti leži v osrednjih vinorodnih Halozah oziroma zajema celoten haloški del Občine Videm.

V lovišču živijo srnjad, poljski zajec, lisica, jazbec, kuna belica, kuna zlatica, pižmovka in navadni polh, od perjadi pa fazan, poljska jerebica, raca mlakarica, sraka, šoja in siva vrana.

Nelovne vrste so neverica, hermelin, mala podlasica, dihur, golobi, črna lisica, veliki kljunač, čaplja, štorklja, kanja, kragulj, skobec, sove in kavka. Naštete niso vse vrste ptic pevk in preostale ptice. Prehodni vrsti sta divji prašič in jelenjad. V lovišču občasno živijo nelovne vrste ptic in selivke: golob grivar, divja grlica, prepelica, lunj, sršenar, kozica, poljska vrana, divje gosi in priba.

Iz naštetega je razvidno, da si čudovito in pestro naravo haloških gričev delita človek in divjad. Sobivanje človeka in divjadi obstaja že tisočletja. Naloga ljudi, predvsem nas lovcev je, da ohranjamo naravo in s tem življenjski prostor za človeka in divjad.

V našem lovišču je srnjad najštevilčnejša stalna prostoživeča divjad. Populaciji srnjadi in njeni



Člani LD Leskovec v Halozah ob praznovanju 60-letnice

Vse to je potrjeval odstrel, saj so leta 1968 uplenili le 104 zajce in 106 fazanov. Zdaj zajcev sploh ne lovimo več, fazanov pa uplenimo le okrog 20.

Četrto in peto desetletje (1976–1996) je bilo za LD najuspešnejše. Leta 1977 je lovška družina kupila 3,8 ha veliko posestvo na Pohejevem in dotrajano zgradbo, ki je bila arhitektonsko zelo zanimiva. Zaradi zanimive arhitekture so se takratni lovci odločili, da jo bodo temeljito obnovili in preuredili v lovski dom. Nakupa in obnove so se lotili z lastnimi sredstvi in lastnim znanjem. Ker društvenih finančnih sredstev ni bilo dovolj, so vsi člani prispevali brezobrestno posojilo za preureditev in gradnjo lovskega doma. Urejanje je trajalo štiri leta. Leta 1980 je bil prvi

za seje upravnega odbora. Nato smo v letih 1989 in 1995 dokupili še 70 arov zemljišča pri lovskem domu in na Buščovem gresu. Zdaj imamo v lasti več kot 10 ha zemljišč, na katerih so urejene remize, krmne njive, njive, sadovnjak, del je grmišč in gozda.

Po sprejetju lovške zakonodaje, leta 1976, smo sprejeli svoje preurejene akte, ki jih je predpisovala zakonodaja. Članstvo se je povečalo na 48 članov. V tistem času so lovsko družino vodili naslednji starešine: **Jože Botolin**, **Jože Antolič**, **Peter Vrtič** in **Milan Masten** (nekateri tudi po dva mandata). Številčnost srnjadi se je večala in tako je postala srnjad glavni gospodarski vir, s katerim temeljno gospodarimo v družini še dandanes.

optimalni številčnosti lovci namenjamo največjo pozornost, saj bi njena prevelika številčnost pustila posledice v mladih vinogradih. Za preprečevanje škode od srnjadi smo odgovorni lastniki kmetijskih površin in lovci. V našem lovišču zadnja leta opazimo tudi pogostejšo prisotnost divjega prašiča. Pri prehodih nam povzroča veliko preglavic, saj mu v poznopoletnih dneh in nočeh zelo dišijo mlada koruza, ječmen in krompir. Lovci skušamo divjega prašiča odvracati od omenjenih poljščin z zalaganjem odvracalnih krmišč. Pri tem smo manj uspešni. Vso nastalo škodo od divjadi LD oškodovancem LD povrne največkrat v naravi (pridelek: koruza, krompir ...), kar bomo delali tudi v prihodnje.

Zavedamo se, da je pri gospodarjenju z divjadjo treba v lovstvu postoriti marsikaj.

Vse obveznosti in še mnoge druge naloge izvajamo že šestdeset let. Uresničujemo jih tudi na svojem lovskem domu v Varejah. Upamo in želimo si, da bomo s skupnimi prizadevanji vseh Haložanov ohranili naravno dediščino tudi našim potomcem. Predvsem pa, da se bomo ob pogledu na naravo in divjad zavedali, da s posegi v naravo ne smemo zadovoljiti samo svojih želja in hotenj, ampak moramo takšno ali še lepšo pustiti tudi naslednjim rodovom.

Z željo, da bi dobro in uspešno sobivali v naši prelepi haloški krajini, se vsem Haložanom zahvaljujemo za dosedanje sodelovanje.

Alojz Satler

50 let LD Prem

Prvo poletno soboto, 21. junija 2008, je v prelepem vremenu **Lovska družina Prem** slavnostno obeležila svoj zlati jubilej, 50-letnico ustanovitve in delovanja LD. Slavnostno prizorišče praznovanja je bilo pred lovskim domom, prireditve pa so se udeležili številni gosti, med katerimi so bili: župan in podžupan Občine Ilirska Bistrica **Anton Šenkinc** in **Vladimir Čeligoj**, predsednik Postojnsko-Bistriške ZLD in član Upravnega odbora LZS **Franč Keš**, predstavnik Zavoda za gozdove Slovenije - Območna enote Sežana **Andrej Sila**, predsednik OZUL Primorskega lovskopravljalskega območja **Marino Kontelj**, ustanovni člani LD Prem in predstavniki sosednjih lovskih družin ter krajevnih skupnosti. Za prijetno in



Člani LD Prem so letos proslavili 50-letnico ustanovitve in delovanja te LD.

sproščeno vzdušje so skrbeli Domžalski rogisti, Lovski oktet Javorniki iz Postojne, ŽPZ Prem in folklorna skupina Gradina iz Ilirske Bistrice.

Na pobudo **Franca Derenčina** in še 7 ustanovnih članov je bil ustanovni občni zbor Lovske družine Prem 4. 9. 1958 v Ilirski Bistrici. Zdaj, po 50 letih organiziranega delovanja LD Prem se zavedamo, da zametki njenega delovanja segajo v leto 1954. Ohranjeni akti v družinskem arhivu pričajo, da so bile meje lovišča LD Prem določene in označene na karti že 13. julija 1954. Nastalo lovišče so imenovali LD Prem, njegove meje pa se do danes niso bistveno spreminjale. Dogajanja in dogodki v LD Prem od leta 1954 žal niso povsem pojasnjeni. Znano je le, da je bila takratna LD Prem razpuščena. Za njo je ostal le žig, ki so ga znova začeli uporabljati leta 1958 v novoustanovljeni družini.

Delovanje in gospodarjenje LD od ustanovitve, leta 1958, je bilo usmerjeno v vsestranski razvoj, saj so želeli postati enakovredni drugim LD, od katerih so imele nekatere desetletje ali več starejšo zgodovino.

Na gospodarjenje LD je vplivala vse večja zaraščenost kmetijskih zemljišč v obdobju po drugi svetovni vojni. Razmere za obstoj male divjadi so postale vse slabše, zato se je v začetku sedemdesetih let začela povečevati številčnost velike divjadi, predvsem srnjadi, divjih prašičev in jelenjadi, ki pa je bila v lovišču le prehodno. S sočasnim razvojem lovskega turizma je ustvarjeni dohodek od lovišča zagotavljal več kot le životarjenje iz leta v leto. Zaradi nastalih razmer je med člani začela tleti velika želja po lastnih prostorih, ki je niso mogli uresničiti vse do leta

1974. Nedaleč od vasi Čelje je tistega leta LD od Občine Ilirska Bistrica dobila v najem manjši del stavbe nekdanje osnovne šole, ki je leta 1972 začela samevati. Objekt je bil v slabem stanju, potrebni sta bili notranja in zunanja obnova pa tudi ureditev okolice, da bi ustrežal namenu in potrebam LD. Na slavnostni prireditvi, ki je bila 29. 11. 1975, so predali ključ za uradno odprtje lovskega doma, potem pa so slavnostno razvili prapor LD. Ob tem dogodku je LD štela 24 članov, zdaj jih je 51. Stavbo lovskega doma so v dveh delih odkupili od Občine Ilirska Bistrica in je od leta 2004 naprej v celoti last LD.

Med osamosvojitveno vojno, leta 1991, je bil v lovskem domu občinski štab TO Ilirska Bistrica. LD je za sodelovanje v vojni prejela *plaketo zveze veteranov vojne za Slovenijo Postojna in zahvalo Republiškega štaba za TO*.

Lovišče LD Prem leži na območju Brkinov. Skupna površina lovišča je 5.126 ha; lovna površina obsega 5.047 ha, nelovna pa 79 ha. Z gozdom zaraščenih površin je 72 % od skupne površine lovišča in je največja v Lovskem upravljalskem območju (LUO) Primorske. Po katastrofalnem žledu v začetku novembra 1980 so postali najbolj zaprti in odročni predeli lovišča lažje dostopni zaradi novih gozdnih prometnic, kar omogoča boljše gospodarjenje z loviščem.

Pri gospodarjenju z divjadjo spada med pomembnejše vrste predvsem že omenjena velika divjad. Občasno se v lovišču pojavi tudi medved. Male divjadi je v lovišču malo, saj sta že pred nekaj desetletji izginila jerebica in fazan. Ohraniti želimo biotsko raznovrstnost živalskih vrst. Od leta 1984 do leta 2006 je bil po-

skus večkratne ponovne naselitve fazana brez večjega uspeha. V lovišču opravljamo različna dela, da bi izboljšali življenjske razmere za divjad in zmanjšali škodo, ki jo povzroča. V preteklosti smo lastnikom brez večjih zapletov poravnali škodo od divjadi na poljščinah.

V ta namen redno obdelujemo nekaj hektarjev krmnih njiv, zalagamo solnice in skrbimo za krmljenje divjadi, predvsem divjih prašičev.

Za izvajanje lova je potrebno vsakoletno obsekovanje in čiščenje lovskih stez v dolžini 10 km. V lovišču je postavljenih 6 prež, od tega so 3 zaprtega tipa.

V LD posebno pozornost namenimo lovski kinologiji. V LD imamo 23 pasemskih goničev, enega jamarja in enega ptičarja. LD Prem je članica LKD Ilirska Bistrica že vse od njegove ustanovitve.

Na območju LD je že od njene začetka zelo pomembno sodelovanje lovcev z lokalnim prebivalstvom, saj se zavedamo, da je za upravljanje z loviščem potrebno obojestransko razumevanje interesov rabe in gospodarjenja v skupnem prostoru.

Sodelovanje LD s sosednjimi in drugimi LD je bilo v času obstoja LD primerno.

Posebno zadovoljstvo članov so tudi osvojeni pokali in priznanja na raznih strelskih tekmovanjih.

Na proslavi so zaslužni člani LD prejeli odlikovanja in priznanja. LZS je sedmim zaslužnim članom podelila znak za lovške zasluge, Postojnsko-Bistriška ZLD pa je petim našim članom izročila priznanje in plaketo ter trem članom priznanje za uspešno dolgoletno opravljanje nalog.

Ob jubileju je LD izdala tudi knjižico o prehojeni poti LD od ustanovitve do današnjih dni in jo obogatila še s številnimi fotografijami.

Na območju Brkinov ima lovstvo globoke korenine, ki segajo v začetek prejšnjega stoletja, saj predsednik LD Prem **Feliks Peternej** v domači hiši hrani edinstveno trojno lovsko odlikovanje še iz časa Avstro-Ogrske (iz leta 1912), ki ga je prejel njegov praded. Skoraj stoletno tradicijo lovstva lahko ohranimo in nadaljujemo le z doseženimi uspehi, ki so plod prijateljskih odnosov med člani LD, povezanih v kolektiv. Zato z optimizmom gledamo v prihodnost in delovanje na vseh področjih, pomembnih za razvoj lovstva.

Silvo Frankovič, inž. gozd.



V prelepi primorski vasi Novokračine, na obrobju Istre ob meji s Hrvaško, se je pred 80 leti, 31. 7. 1928, rodil **Anton Šlosar**. Kot otrok je okusil nasilje fašizma, raz-

seljevanja in grozote vojne, ki je neusmiljeno divjala po naši krajih. Še kot mlad fant je opravljal razna kurirska opravila, zbiral orožje, strelivo in hrano za enote NOV.

Od malih nog je ljubil naravo in gozdove. Njegova bogata in uspešna lovska pot se je začela leta 1956, ko se je včlanil v zeleno bratovščino. Kot pripravnik se je udeleževal lovov in učil vse do leta 1959, ko je opravil lovski izpit. Izkazal se je kot dober lovski tovariš, pošten, delaven in zanesljiv. Mladim rodovom je z vso vnemo in predanostjo prenašal lovske izkušnje in običaje, predvsem pa nas je znal podpreti in razumeti pri dejanjih, ki so bila v korist divjadi in lovcev v ponos.

V Lovski družini Zemon smo mu zaupali mnoge odgovorne dolžnosti: bil je vodja lovskega okoliša od leta 1962 do 1966, 1968 do 1972 ter od leta 1972 do 1976. Član UO je bil od leta 1968 do 1970 in od leta 1972 do 1974. Predsednik NO je bil od leta 1978 do 1982 in od 1990 do 1994, nato pa član NO od leta 1998 do 2002. Predsednik UO je bil 4 mandate, in sicer od 1969 do 1971, od 1973 do 1975, od 1975 do 1977 ter od 1981 do 1983. Aktiven je bil tudi v tedanji Ilirsko-Bistriški ZLD, kjer je bil član disciplinske komisije (1975 do 1977) ter član UO ZLD (1973 do 1975). Od leta 1981 do 1983 je bil član UO LZ Postojna.

Za svoje delo v lovski organizaciji je Šlosar prejel mnoga priznanja in odlikovanja. Med drugim je ob 30-letnici LD Zemon dobil plaketo in priznanje (prav tako ob 50-letnici LD).

S plaketo in priznanjem ga je odlikovala tudi LZ Postojna. LZS ga je odlikovala z redom za lovske zasluge III. in II. stopnje. Maja 2003 leta ga je občini zbor LD Zemon razglasil za častnega člana, leta 2006 ob 50-letnici njegovega lova pa mu je Postojnsko-Bistriška ZLD podelila plaketo in priznanje.

Za delovanje na družbeno-političnem področju je prejel priznanje skupščine Občine Ilirska Bistrica, občinsko priznanje OF in še mnoga druga.

Tone, ostani nam še naprej vever in nasmejan ter nam s svojo prisotnostjo in nasveti tudi v prihodnje pomagaj. Želimo ti, da bi bil še dolgo aktiven, da bi užil še obilo lovskih užitkov in se srečeval z lovskega prijatelji.

LD Zemon – M. I.



V prvi polovici septembra je svoj življenjski jubilej oziroma 70-letnico življenja praznoval naš dolgoletni član LD Jamnica **Dušan Jukič**. Visoki jubilej je na primeren način proslavil v krogu prijateljev, lov-

cev in znancev.

Dušan se je rodil 11. 9. 1938 v Jospidolu pri Ribnici na Pohorju. Življenjska pot ga je iz rodne kraja

vodila na Prevalje, kjer je končal osnovno šolo in nižjo gimnazijo. Po končani gimnaziji se je vpisal na trgovsko šolo v Mariboru in komercialno šolo v Slovenj Gradcu, kjer je uspešno končal šolanje. Zaradi želje po nadaljnjem izobraževanju je leta 1986 končal program menedžerske šole na Brdu pri Kranju.

Najprej se je zaposlil kot trgovski pomočnik v Kovina - Prevalje, pozneje pa je deloval kot samostojni podjetnik. Po nekaj letih samostojnega podjetništva je začel delati kot poslovođa v trgovini z železno Kovina - Prevalje, trgovskega podjetja Trgovski dom Ravne in pozneje Merx - Celje. Od leta 1983 pa vse do upokojitve je služboval kot direktor Trgovskega podjetja Korotan.

Član LD Jamnica je postal leta 1968. V lovstvu je doslej pustil kar nekaj svoje prepoznavnosti. Takoj po opravljenem lovskem izpitu se je aktivno vključil v delovanje LD. Zaradi njegovih organizacijskih in vodstvenih sposobnosti so mu bile zaupane odgovorne funkcije na vseh nivojih lovske dejavnosti, ki jih je opravljal vestno in odgovorno. Tako je Jukič v svojem 40-letnem lovskem stažu opravljal številne funkcije v organih lovske družine, Mežiškega lovskega bazena, Lovske zveze Maribor in Lovske zveze Slovenije. V letih 1974 do 1976 je bil upravnik lovskega doma LD Jamnica, v letih 1980 do 1984, 1988 do 1992 in 1998 do 2001 je opravljal funkcijo starešine LD Jamnica, od leta 1984 do 1997 je vodil Mežiški lovskega bazena, od leta 1993 do 1998 je bil član UO Mariborske območne lovske zveze (od 1998 do 2002 je bil tudi njen predsednik), v letih 2000 do 2002 je bil podpredsednik Lovske zveze Slovenije pa tudi član njenega UO. Vse obdobje članstva v LD Jamnica je kljub številnim drugim funkcijam v raznih organih in na vseh nivojih lovskega aktivno sodeloval v raznih družinskih komisijah ter tako prenašal svoje izkušnje in bogato znanje na mlajše rodove.

S svojim delom in značajem je Dušan v veliki meri prispeval h krepitvi lovske organizacije, predvsem v njenem strokovnem, organizacijskem in kulturnem delovanju na območju celotne Slovenije, pa tudi prek meja naše države, predvsem s sosednjo Avstrijo. Vedno se je zavzemal za aktivno sodelovanje z zamejskimi slovenskimi lovci z avstrijske Koroške, člani Kluba prijateljev lova - Celovec in tako krepil povezave in sodelovanje lovcev tostran in onstran državne meje. Za svoje zasluge v lovstvu je prejel plaketo Kluba prijateljev lova - Celovec in bil imenovan za njihovega častnega člana. Bil je tudi soavtor raznih meddržavnih sporazumov s področja gojitve in varovanja divjadi v obmejnem območju. Vedno je poudarjal, da divjad ne pozna meja, da je treba na gojitev in varstvo divjadi gledati širše ter posamezne vrste obravnavati in gojiti – glede na celotno populacijo – sonaravno, v njihovem ekosistemu. Aktivno je sodeloval tudi pri nastajanju trijezičnega lovskega priročnika (slovar lovskega izrazoslovja) Slovenije, Avstrije in Italije, kar je velika pridobitev na področju lovskega vseh treh državah.

Skratka, naš lovski tovariš Dušan se lahko s ponosom ozre na svojo 70-letno življenjsko in 40-letno lovske pot. Za njegovo nesebično, predano in kakovostno delo v dobro narave,

divjadi in lovske organiziranosti je prejel številna priznanja. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge, redom III., II. in I. stopnje, je pa tudi prejemnik družinske plakete LD Jamnica in več družinskih priznanj.

Ob tvojem življenjskem jubileju

ti, dragi Dušan, tvoji solovci iskreno čestitamo in ti želimo še mnogo let, veliko dobrega zdravja ter dober pogled. Želimo si, da bi še dolgo zahajal v našo družbo.

**LD Jamnica – G. R.,
Lovska zveza Slovenije**



Narislal – svincnik: U. Iff

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Ludvik Vrbnjak, LD Mala Nedelja

85-letnico

Franc Jerončič, LD Kanal

Jožef Lukač, LD Bakovci - Lipovci

Boris Malnič, LD Kanal

Rudolf Mavrič, LD Čaven

Franci Strajnar, LD Tomišelj

Bela Šiftar, LD Pečarovci

80-letnico

Ljubomir Brezočnik, LD Puščava

Alojz Čefarin, LD Kungota

Jožef Dim, LD Trebnje

Francišek Dragar, LD Borovnica

Stanislav Gobec, LD Boč

Alojz Andrej Ivancič, LD Čezsoča

Franc Lanščak,

LD Murska Sobota

Andrej Levičnik, LD Litija

Karel Mlekuž,

LD Log pod Mangartom

Kristl Ogris, LD Bled

Marjan Pirc, LD Medvode

Rudolf Sočič, LD Dolina

Miran Šumak, LD Ljutomer

Franc Rado Umek, LD Tržišče

Adolf Vranešič, LD Adlešiči

Franc Vrečar, LD Ormož

Miroslav Zelenc, LD Krekovec

75-letnico

Štefan Bavčer, LD Kanal

Hasan Bečić, LD Dravograd

Aleksander Gergar,

LD Krizevci v Prekmurju

Stanislav Godec, LD Suha krajina

Stanislav Grdina,

LD Istra – Gračišče

Stanislav Hribenik,

LD Škofja Loka

Stanislav Jereb,

LD Šmartno pri Litiji

Andrej Kaiser, LD Ruše

Drago Kapun, LD Črešnjevce

Rudolf Kočever, LD Metlika

Vojislav Kutnar, LD Šentrupert

Bogdan Lah,

LD Bresnica - Podgorci

Edo Lapornik,

LD Rečica pri Laškem

Miha Letonje, LD Oljka

Avgust Miglič, LD Ivančna Gorica

Ivan Onuk, LD Muta

Mihael Pišljar, LD Javornik

Rafael Podpečnik, LD Gornji Grad

Mirko Slatinek, LD Gradišče

Aldo Škapin, LD Vrhe – Vrabče

Alfred Tramšek, LD Poljskava

Milan Treven, LD Rovte

Serafin Turk, LD Istra – Gračišče

Jože Turk, LD Padež

Stanislav Vidnar,

LD Videm ob Ščavnici

Franc Vidrih, LD Rakek

Damjan Vindšnurer,

LD Trnovski gozd

Stojan Vojnovič, LD Šentrupert

Roman Zupan,

LD Istra – Gračišče

70-letnico

Maksimiljan Berglez, LD Fram

Maksimiljan Brečko,

LD Oplotnica

Franc Doberšek, LD Makole

Martin Frece, LD Jurklošter

Drago Goričan, LD Udenboršt

Franc Gornik, LD Grahovo

Franc Hlade,

LD Gaj nad Mariborom

Jože Jazbec, LD Bojansko - Štore

Franc Jelovčan, LD Sorško polje

Edvard Krašna, LD Nanos

Milan Leskovar, LD Vurmat

Maksimiljan Marot, LD Libeliče

Miroslav Marušič,

LD Trstelj - Kostanjevica

Vladimir Meštrovič,

LD Rečica pri Laškem

Karlo Miljevič, LD Radenci

Janez Novak, LD Pšata

Franc Pajntar, LD Kanal

Martin Paskvale,

LD Dol pri Hrastrniku

Franc Radovan, LD Šentjernej

Stanislav Ratek, LD Vinski Vrhovi

Jože Režek, LD Metlika

Franc Rupnik, LD Otavnik

Janez Šega, LD Sovodenj

Sergij Štok, LD Gaberk - Divača

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Učenci OŠ Puconci obiskali lovce LD Dolina

Osnovno šolo Puconci obiskuje 500 učencev, 100 jih je v podružnični šoli. Šola je v novejši zgradbi in ima lepe prostore. Lovci **LD Dolina** dobro sodelujemo z OŠ Puconci, kjer smo v preteklosti že pripravili razstavo divjih živalih, ki živijo na tem območju. Njihovi prostori so nam prišli prav tudi, ko smo imeli proslavo 60-letnice LD Dolina.

ber so prišli vsi zadihani v lovski dom LD Dolina, kjer jih je pričakal lovec **Jože**. Posedli so za mize, eni zunaj na dvorišču, drugi pa v dvorani lovskega doma in malicali. Ko so se okrepčali in spočili, so vsi prišli v dvorano, kjer jim je Jože na kratko predstavil kolektiv LD Dolina. Med drugim jim je povedal, da je večji del lovišča LD na območju Občine Puconci, da lovci skrbimo za prostoživečo divjad in njeno življenjsko okolje in si želimo, da bi se tudi mladi vzgajali v takem duhu. Ker se je bližal čas košnje trave, ko pogosto nasta-

Učenci bi še marsikaj vprašali, vendar jih je čakala dolga pot nazaj po gričih, ki so se kopali v prijetnem spomladanskem soncu. Zadovaljni s postankom v lovskem domu so obljubili, da nas bodo še obiskali.

Jožef Vrdoljak

prej razložil, kako je treba ukrepati v takšnem primeru, nato pa velikodušno ponudil pomoč ter osebno prišel po žolno. Poskrbel je za strokovni prevoz v Zavetišče za prostoživeče živali v Kranju. Povedal je, da je žolna mlad samček, ki je zaradi zunanijh za-



Učenci OŠ Puconci pred lovskim domom LD Dolina



Učenci so se dobro počutili tudi v dvorani.

Učenci 3. a in 3. b razreda Osnovne šole Puconci so se napotili ogledat okoliške griče na obronku Goričkega. Na pohod, ki je po programu športne vzgoje potreben za pridobitev značke Zlati sonček, so krenili pod vodstvom učiteljice **Simone Horvat**, **Katje Benkovič** in dveh predstavnic staršev. S pohodom so začeli v OŠ Puconci, nato so šli skozi Vanečo in na Dolino. Po več kot štirih kilometrih hoje in zadnjih nekaj sto metrih navkre-

nejo poškodbe mladičev smjadi, jim je svetoval, naj, kadar gredo s starši na travnik, prosijo starše, da pred košnjo prehodijo travnik in naj začnejo kositi čez sredino travnika. Le tako se srna z mladičem(a) lahko umakne na varno. Med razgovorom smo spoznali, da učenci dobro poznajo divjad in naravo. Eden od otrok je povedal, da so lani med košnjo poškodovali srnico, ki pa je pozneje, kljub veterinarski pomoči, poginila. Ob tem mu je bilo zelo težko.



Foto: J. Marolt

Lovski inšpektor Jernej Marolt in lovski čuvaj Janez Nograšek med pripravo na izpust samca črne žolne v naravo

Otroci s pomočjo lovcev rešili črno žolno

V zadnjih dneh prejšnjega šolskega leta so učenci Podružnične osnovne šole na Dolah pri Litiji pred začetkom pouka ob šoli našli črno ptico z dolgim kljunom, ki smo jo učitelji določili za mlado črno žolno (*Dryocopus martius*). To je največja in hkrati ena najbolj ogroženih vrst med žolnami.

Žolna ni mogla leteti, le nemotno je poskakovala naokrog in plezala po zidu. V strahu, da ptice ne bi uplenil kateri od domačih mačkov, so jo ujeli učenci, zaprli v večjo kartonsko škatlo in prinesli k učiteljici.

Obrnili smo se na lovskega inšpektorja Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano, **Jerneja Marolta**, ki nam je naj-

jedavcev slabokrven in zelo izčrpan.

V zavetišču je za žolno poskrbela veterinarica **Nina Orehar**, ki ji je nudila posebno oskrbo, pri kateri se žival ne naveže na oskrbnika in je po končani oskrbi pripravljena za ponovno življenje v naravi.

Ko je bila žolna po dvomesečni strokovni oskrbi pripravljena na samostojno življenje v naravi, jo je inšpektor, skupaj z lovskim čuvajem **Janezom Nograškom**, izpustil v gozdu ob šoli na Dolah pri Litiji. Samec črne žolne je po strokovni izpustitvi ponosno in živahno poletel v svoje okolje. Tako so učenci ob pomoči učiteljev in lovcev rešili resda le en osebek, ki pa je gotovo pomemben kamenček v mozaiku ogrožene vrste.

Jana Marolt,
učiteljica DSP



Emanuel, 5 let, VVE Rogašovci

Ob starodavni lipi

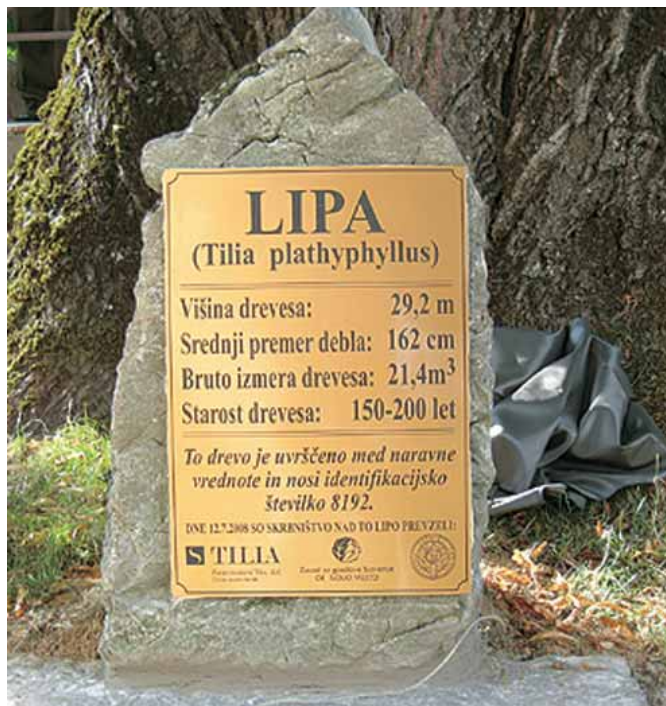
Naša letošnja, tradicionalna Srečanje lovcev in krajanov na Pajkežu, je bila svečano obarvana. Za to sta bila dva vzroka: prvi je bil razvitje kopije našega prapora, drugi pa predaja večstoletne lipe ob našem lovskem domu v skrbništvo. Slovesnosti so se udeležili predstavniki vseh sosednjih LD s prapori, ZLD Novo mesto, LD Mirna, LD Strunjan in LD Tomaž pri Ormožu.

Prapor je ponos vsakega društva in tudi kraja, kjer to deluje. Čeprav je v navadi, da razvitje prapora društva sovpada s kakšno okroglo obletnico društva ali praznikom, pa v našem primeru ni bilo tako. Za izdelavo kopije našega prapora smo se odločili zgolj zaradi dotrajanosti starega. Stari prapor naše LD je pravzaprav eden prvih lovskih praporov v Sloveniji. Že leta 1949 so ga izvezle nune v nekdanjem samostanu Struge pri Otočcu. Spremljal in zastopal nas je na številnih slovesnostih, lovskih prireditvah, pa tudi premnoge člane naše LD in drugih je pospremil na zadnji poti v večna lovišča. O zamenjavi smo razmišljali že prej, vendar nam je zaradi gradnje lovskega doma na Pajkežu in urejanja objektov ob njem vedno zmanjkalo finančnih sredstev.

Tako kot za vse pridobitve naše LD smo tudi v tem primeru večino denarja prispevali člani iz lastnih žepov, razliko pa so prispevala nekatera podjetja, samostojni podjetniki, občine in posamezniki.

Na kratki slovesnosti, na kateri so sodelovali tudi Rogisti ZLD Novo mesto, je starešina naše LD **Igor Volk** med drugim dejal:

»Člani LD Toplice smo veseli, da so naši, danes večina žal že pokojni člani, leta 1960 izbrali prav lokacijo Pajkež za postavitev svoje lovske kočice. Zgradili so jo na ostankih kočevske hiše v tem zaselku sredi širnih gozdov. Zaselek je krasila mogočna lipa, ki je spremljala številne generacije in je bila nema priča zgodovinskih dogodkov v tem delu Slovenije. Ta mogočna, več sto let stara lipa, je zaradi svoje ohranjenosti in vitalnosti uvrščena med varovane naravne vrednote z identifikacijsko številko 8192. Ponosni smo, da stoji tik ob našem lovskem domu. Ob današnjem prevzemu skrbništva nad njo bomo dokazali, da znamo tudi lovci skrbeti za naravno dediščino. Skrbništvo nad to čudovito



Na tabli pod lipo so zabeleženi vsi podatki o tem naravnem spomeniku, št. 8192.



Slovesnostno razvitje in predaja kopije starega prapora LD Toplice, ki so ga obnovili zaradi dotrajanosti starega. Stari prapor LD Toplice je bil eden prvih lovskih praporov v Sloveniji.



Na slovesnosti so skrbništvo nad spomeniško zavarovano lipo prevzeli LD Toplice, Zavarovalnica Tilia - Novo mesto in Zavod za gozdove, OE Novo mesto.

lipo danes uradno prevzemamo člani LD Toplice, Zavarovalnica Tilia - Novo mesto in Zavod za gozdove, OE Novo mesto. S prevzemom skrbništva se bomo trudili ohraniti to lipo še nadaljnjim rodovom.«

Lipa je visoka 29,2 m, srednji premer debla je 162 cm, bruto izmera drevesa znaša 21,4 m³, po oceni pa je stara od 150 do 200 let. Velikokrat je bila že na robu preživetja, saj so ji brezvestni nabiranci lipovega cvetja večkrat odžagali skoraj vse veje, tudi vrh, zato je začela v notranjosti gniti. Ob strokovni pomoči gozdarjev in proizvajalcev zaščitnih sredstev smo jo zdravili in naš trud ni bil zaman. Uspelo nam jo je rešiti in na to smo ponosni.

Starešina se je v imenu članov LD Toplice in svojem imenu zahvalil vsem, ki so s prispevki omogočili, da bo naša LD imela nov prapor. Zahvalil se je tudi upravi Zavarovalnice Tilia, ki je skupaj z nami prevzela skrbništvo nad lipo in ZGS - OE Novo mesto, ki bo skrbel za morebitne potrebne strokovne posege na lipi. Končal je s citatom besed predsednika Lovske zveze Slovenije mag. **Srečka F. Kropeta**, ki je vsem zbranim poslal iskrene pozdrave, nam, lovcem, pa zaželel, da bi še naprej tako uspešno ravnali z divjadjo. Predsednik LZS je v opravičilu za svojo odsotnost med drugim zapisal: »Vesel sem, da se lahko pohvalite tudi s kulturno dejavnostjo, sploh pa glede lipe, ki je simbol slovenstva ...« Predsednika LZS je na prireditvi zastopal strokovni tajnik ZLD Novo mesto **Stane Gabrijel**. S predstavnikom ZLD Novo mesto **Jožetom Primcem** sta naši LD predala uokvirjen seznam ustanovnih članov LD Toplice in LD Vavta vas, ki sta se leta 1950 združili v enotno LD Toplice. Združeni LD se je leta 1954 priključila še LD Uršna sela.

Dogodku je sledilo slavnostno razvitje kopije prapora, ki so ga dali v hrambo in častno nošenje praporščaku **Marjanu Kmetu**. Nato sta starešina Igor Volk in predstavnik Zavoda za gozdove RS OE Novo mesto mag. **Andrej Kotnik** odkrila spominsko ploščo ob mogočni lipi.

Po uradnem delu je sledilo družabno srečanje. Za dobro voljo in ples je poskrbel Ansambel **Petra Finka**, ki je udeležence zabaval do zgodnjih jutranjih ur. Manjkalo ni niti divjačinskih specialitet (divjačinski golaž, kotlovina iz mesa jelenjadi, srnjadi

Vse foto: F. Kulovec

in divjih prašičev), pečenih jagjenčkov, piščancev in odojkov. Poskrbljeno je bilo tudi za žejne, saj se grla pri plesu in med pogovorom kaj hitro osušijo.

Člani LD vložimo veliko truda v tradicionalno vsakoletno organizacijo tega srečanja. Zavedamo se, da moramo ohraniti neposredni stik in dobre odnose z domačini predvsem zaradi divjadi, ki najde zavetje v njihovih gozdovih in se pase na njihovih poljih in travnikih. Množičen obisk naših srečanj potrjuje, da smo na pravi poti.

Da nam srečanja dobro uspevajo, so gotovo zaslužni vsi tisti člani naše LD, in ni jih malo, ki pod taktirko starešine Igorja Volka in gospodarja Staneta Kumlja zavzeto pripravljajo srečanje in skrbijo, da se gostje dobro počutijo.

F. Kulovec

Še en ris manj

Konec junija je poginil eden izmed risov, ki smo ga v okviru projekta DinaRis opremili s telemetrijsko ovratnico. Bil

sece in pol) se je gibal na območju, velikem približno 24.000 hektarjev, in sicer od roba Cerkniškega jezera prek Javornikov in Snežniške planote, skoraj do Risnjaka na Hrvaškem. Večino časa je preživel na Javornikih, njegova pot pa se je končala sredi Gorskega kotarja.

Na žalost so lisice in medved raznesli truplo, tako da smo na kraju pogina našli le še ovratnico in dlako. Zato tudi nismo mogli ugotoviti vzroka smrti. V času spremljanja je mladi ris šele iskal svoj teritorij, zato ni izključena možnost, da ga je pokončal kakšen starejši teritorialni samec. Risi namreč aktivno branijo svoj teritorij in na svojem ozemlju niso strpni do drugih istospolnih osebkov, kar je neke vrste 'samouravnavanje' gostote risov. Po podatkih, ki so na voljo, so bližnja srečanja in neposredni spopadi med risi sicer relativno redki zaradi dobro razvitega kemičnega označevanja teritorija, markiranja s pomočjo urina. S takšnimi vonjavnimi sporočili risi sporočajo drugim risom, da je neki teritorij že zaseden. Drugi morebitni vzroki pogina bi lahko bili še poškodba med lovom, bo-

Doživetja in lovski utrinki s Spodnje Saške

Lovstvo ne pozna meja, je nadplanetarnega pomena ... Po reku »spoznavaj svet in domovino« me je pot zanesla v Spodnjo Saško (Niedersachsen), kjer sem spoznal čudovite ljudi. Novo mesto je 28. oktobra 1988 podpisalo partnersko pogodbo s spodnjesaškim mestom Langenhagen, ki leži na severnem delu Hannovera in se ponaša s čudovitim letališčem. Prav Novo mesto že dve desetletji uspešno sodeluje s partnerji iz severne Nemčije. Po obisku pri znanih in prijateljih me je povabilo **Heinza Dietra Demitza** premamilo, da sem se z družino odpeljal v Dedelstorf, ki leži streljaj od Wolfsburga, znamenitega mesta avtomobilov, ki so cenjeni tudi v Sloveniji. Dieter nas je popeljal na krožno vožnjo in imeli smo kaj videti. Rodovitna ravnina je bogata s polji, ki jih obdajajo hrastovi vetrobranski pasovi. Raj za divjad, še posebno za smjad, jelenjad in divje prašiče, ki na krompirjevih poljih povzročajo tolikšno škodo, da v okolici Dedelstorfa in

Eichenringa ni junaka, ki bi bil pripravljen najeti lovišče v zakup! V okolici Gifhorna nas je Dieter s svojim VW T-4 zapeljal v dehtečo lünneburško reso (Lünneburgerheide), ki je avgusta v prečudovitem cvetju. Med potjo smo se ustavili pri spomin-skem znamenju, posvečenemu znamenitemu nemškemu pisatelju in pesniku Hermannu Lönsu. Domovinski pisatelj in poet Hermann Löns, ki je bil po poklicu novinar in urednik več pomembnih časopisov, med njimi tudi dandanes zelo branega Hannoversche Allgemeinen Zeitung, se je rodil 29. avgusta 1866 pri Brombergu v zahodni Prusiji, umrl pa je kot nemški vojaški prostovoljec 26. septembra 1914 v bojih v kraju Loivre pri Reimsu v Franciji. Löns je bil tudi lovec in ljubitelj narave. Bil je njen zaščitnik in pesnik rese; prečudovite, dehteče resovine. Zmrazilo me je, ko sem pomislil, kakšni smo mi kot domoljubi. Z gotovostjo smo prežeti z njenim pomanjkanjem, kar se nekako kaže tudi v naši skrbi za zdravo in čisto okolje. Uživali smo v pogledu na cvetoče resje lünneburške Heide in se zatopljeni v lepote narave odpeljali na ogled



Foto: M. Krofel

Od mladega risa sta ostali le dlaka in ovratnica.

je mlad samec (opravljene genetske analize so pokazale, da je bil to eden od dveh mladičev risinje Dine, o kateri smo poročali v Lovcu, 7–8/08), ki je letos dopolnil prvo leto in se marca ločil od mame. Takrat smo ga tudi odlovili pod Snežnikom (LPN Jelen) in ga opremili z oddajnikom. V času spremljanja (3 me-

lezen ali zdravstvena težava kot posledica parjenja v sorodstvu. V tem primeru skoraj zanesljivo lahko izključimo možnost krivolova. To je že tretji mladi ris, ki je poginil/izginil v času našega projekta.

Miha Krofel in dr. Ivan Kos,
Oddelek za biologijo,
Biotehniška fakulteta



Wulfov lovski muzej v kraju Oerrel v severni Nemčiji



Mavzolej Günterja Wulfa z grobom in spominskim obeležjem

znamenitega *Wulfovega lovskega muzeja*, ki je v majhnem, z reso obdanem kraju Oerrel (Heidmark - Hankensbüttel - 29386 Dedelstorf/Oerrel, Hasselmühler Str. 26) pri Gifornu. Günter Wulf (1012–1980), pasijonski lovec, je umrl 18. junija 1980. Kot svoj zapuščino je lovstvu in ljudem, ki ljubijo naravo, zapustil urejen muzej, ki je bogat z rogovji in nagačenimi živalmi (lovskimi trofejami), ne samo z evropskega območja, temveč tudi iz Afrike in drugih delov sveta. Berlinski trgovec Günter Wulf je bil iznajditelj, ki je obogatel s svojim patentnim zapiralom za steklenico. Premoženje, ki ga je

in vsakdo se lahko vživi v lovca, ki ima namen opazovati divjad. Lepo in poučno. Ko bi tudi v Sloveniji imeli več takšnih krajev, kjer bi se ljudje lahko seznanili z divjadjo!

Prispevka z gotovostjo nisem napisal zaradi lastne bahavosti. Ob pogledu na urejene zgradbe muzeja in njegovih pritikin sem se spomnil našega slovenskega Lovskega muzeja v Bistri. Misel se je dotaknila tudi spomina na letos umrlega lovca **Antona Kovačiča**, ki je tesno povezan s Spodnjo Saško. Tam je deloval kot novinar in urednik lovskih časopisov in tudi strelske revije. Anton je živel z Nemko Juto, ki

tujini. Ob vznemirljivih lovskih eksponatih sem se ob tej priložnosti spomnil tudi nekdanje sočlanice uredniškega odbora in redne sodelavke glasila *Lovec*, kustosinje **Romane Erhatici Širnik**, in si zaželel, da bi morda v prihodnosti slovenski lovci pripravili izlet v deželo cvetoče rese. Tam bi si poleg lovskega muzeja lahko ogledali tudi druge znamenitosti: poleg veličastnega mesta Celle tudi Wolfsburg, kjer bi nas lovski prijatelj Dieter Demitz popeljal na ogled Vokswagnove tovarne avtomobilov. Za zaključek se mi je utrnila misel, kako pomembno je povezovanje lovec med seboj. Lovski turizem ni le prihodek lovskih družin, je način, kako spoznavati ljudi z enakimi hotenji in dojemati njihove običaje. Z obiski pri lovskih tovariših v tujini pa si lahko izmenjujemo spoznanja in izkustva. In širši je in bo naš pogled, bogatejša bo naša preudarnost, ki je pomembna za premagovanje ovir pri delu in odločanju v lovski organizaciji.

Bojan Avbar



Puškarski mojster Aleš Špendal v svoji delavnici



Razstavljeni preparati in trofeje v Wulfovem lovske muzeju (Oerrel)

ustvaril, mu je omogočilo lagodno življenje, zato je desetletja svobodno lovil divjad po vsem svetu. V lovske muzeju je na okrog 600 m² površin razstavljenih več ogleda vrednih trofej in preparatov z vseh celin, ki jih je muzej, v pravnem pogledu kot ustanova civilnega prava, s svojimi prizadevanji obogatil z novimi preparatorskimi izdelki. Muzej ima tudi svojo zunanjo učno pot in oboro, v kateri so divji prašiči in jelenjad. Za obiskovalce je narejena pot za zalaz

je doma iz mesta Celle, čudovitega mesta s fantastično ohranjenim starim delom mesta. Srčno sem upal, da se bova s Kovačičem srečala in skupaj izdala kakšno lovsko delo. Kovačič, ki sem ga spoznal kot člana LD Otočec, je bil do svoje smrti član LD Novo mesto. Diplomant španščine je deloval kot novinar in založnik. Teh nekaj skromnih besed, ki sem jih zapisal o tuji deželi, in dragocen spomin na mirnega in zanesljivega lovskega tovariša, ki so ga cenili tudi v

Boroveljska puškarska praksa odslej tudi v Ljubljani

Puškarnstvo Špendal, d. o. o., odprlo puškarsko delavnico in trgovino

»Pri ročni izdelavi puške so mi osebne želje kupca vodilo v neomejene oblike in vsebine gravur. V kombinaciji z idejami in natančnostjo se da ustvariti izdelke, ki nato lahko razveseljujejo več generacij.« To je pravzaprav izhodišče pri delu, ki ga ima vedno bolj priznani puškar **Aleš Špendal** in kar rad poudari tudi pri svojih strankah. Puškarnstvo zajema vse lastnosti precizne obrti, ki se zadnja leta spet uveljavlja tudi na naših tleh. Kaj pomeni za vsakega ljubitelja strelstva, predvsem pa za nas lovce imeti pri roki dobrega puškarnja, je nam, lovcem z daljšo »kilometrino«, gotovo dobro znano. Kolikokrat smo se že znašli v zagati zaradi »drobne« okvare na našem orožju, ki nam je zagrenila počutje, in to največkrat sredi lovske sezone, ko prav to orožje najbolj potrebujemo. Veliko je takšnih zgodb in nezgod in redki so med nami, ki tega še niso preizkusili tudi na lastni koži.

Na srečo je izkušen puškarski

mojster Aleš Špendal v Ljubljani na Gramozni poti 9 odprl novo puškarsko delavnico, kjer opravlja svojo obrt, ki pa mu ne pomeni le osnovne dejavnosti, temveč ga puškarsko delo tudi osebno izpopolnjuje. Veselje do orožja, puškarnstva in dela v tem poklicu je dobil že v otroštvu, ko mu je prijatelj prvič pokazal puško svojega deda in rekel: »To je puška mojega starega ata, boroveljska, ročno izdelana je, okrašena z bogato gravuro in nadvse rad jo je nosil in jo redno čistil ...«

Z osemnajstimi leti je Aleš odšel najprej v »uk«, v puškarno Sava - Kranj, vendar je že po treh letih ugotovil, da si želi v tej stroki še dodatnih izzivov in priložnosti za izpopolnjevanje. Te so se mlademu puškarnju hitro pokazale, ko je dobil priložnost, da se izšola pri znanem puškarnju **Johannu Fanzoju** v Borovljah v sosednji Avstriji. Tam je najprej končal puškarsko šolo in si zaradi veselja in ljubezni do tega dela pridobil pravo strokovno izobrazbo. Ta mu je pomagala, da si je že v naslednjih letih pridobil izjemno veliko praktičnih izkušenj, ki so pri strokovnem, ročnem izdelovanju orožja tudi najpomembnejše. Tako je v Avstriji končal večletno šolanje in naposled opravil tudi končni, mojsterski puškarski izpit.

»V svojih šestnajstih letih službovanja sem samostojno ročno izdelal veliko pušk, največkrat po želji in naročilih strank, ne prestando pa sem iskal še dodatno znanje v tej stroki; neredko tudi izven svojega rednega delovnega časa. Menim, da sem se naučil tudi najbolj skrivnostnih puškarskih tehnik,« nam je v pogovoru povedal Aleš, ki smo ga zmotili v njegovi novi puškarski delavnici.



Vse foto: B. Avbar

Jelenjad v obori Wulfovega muzeja



Tudi po urejenem delovnem pultu puškarskega mojstra je mogoče prepoznati pravo boroveljsko puškarsko šolo ...



Vse Foto: A. Primčič

Detalji na ročno izdelani lovski puški Puškarskega Špendal

»Za vse, kar danes znam, se moram zahvaliti mojim izjemnim učiteljem in prijateljem, kot sta g. Barounig, g. Ibouonig; Johann Fanzo ter drugi puškarski virtuozi,« je z očitno hvaležnostjo in odločnostjo poudaril in si takoj nato že natančno ogledoval, kako se zapira zaklep novonastajajoče osmerokotne risanice – prelamače, ki jo je držal v rokah.

Tudi drugi, ki so že bili deložni njegove pomoči, so v vsem tem času opazili, da je postajal vedno boljši in boljši puškar, ki ga je le s težkim srcem iz svoje delavnice izpustil J. Fanzo (najprej v njegovo ljubljansko trgovino blizu kolodvora) in septembra letos povsem na svoje. Nič čudnega, saj se je Aleš pri svojih lastnih izdelkih vedno izjemno trudil, da jih je dokončal s čim večjo osebno natančnostjo. Vse njegove ročno izdelane puške so res natančno izdelane in obenem izražajo, vsaka posebej, svojevrstno obliko, ki je že na pogled povezana z dolgoletno tradicijo in boroveljsko puškarsko šolo, oplemenitenito še s puškarjevimi

lastnimi idejami, ki jih Alešu res ne zmanjka.

»Izdelujem vse vrste pušk, od risanic - repetirk, enocevnih prelamač, dvocevnih risanic in šibrenic, do vseh mogočih kombinacij, ki si jih zaželi moji naročniki«, nam zaupa. »Vedno ob izraženih željah dodam tudi moje nasvete, saj se nekatere želje včasih ne ujemajo s tehničnimi možnostmi. Toda ne ponujam le novega orožja, v moji delavnici bom lovce z veseljem odpravil tudi razne »nebodisigatreba« napake, servisiral in obnovil tudi drugo orožje. Prav tako bom na puške odgovorno in strokovno montiral« strelne daljnogled in »rdeče pike« ter jim jih nato tudi natančno pristrelil,« nam je zagotovil.

V okviru nove, že zdaj izredno lepo urejene in funkcionalne delavnice, v kateri je začel delati v Ljubljani, si je uredil tudi trgovino, v kateri so na voljo najboljše znamke orožja – Sauer, Blaser, Steyr, Krieghoff, vsi izdelki Optike Swarovski, Zeiss, Leica – pa tudi vsa najnovejša vrhunska dodatna oprema za lov

ter oblačila in obutev firme Chevalier. Uradno odprtje je bilo 1. oktobra letos.

Puškarski mojster Špendal zagotavlja, da bomo pri njem stranke lahko na enem mestu dobile ne le izvrstno in kakovostno blago, temveč bomo deležne tudi strokovnih nasvetov in izkušenj mojstra puškarskega z dolgo specializirano prakso. In ker je obenem tudi navdušen lovec, se bomo z njim lahko pomenili še kaj drugega.

Aleš Primčič

Ludvikov - ob 90-letnici!

Najstarejši lovski tovariš v LD Mala Nedelja, **Ludvik Vrbnjak**, ki bo letos oktobra praznoval 90-letnico, se je kot sin kmečkih staršev rodil 30. 10. 1918 v Moravcih v Slovenskih goricah. Svojo mladost je preživljal na domači zemlji ob trdem kmečkem delu. Tudi osnovno šolo je obiskoval Mali Nedelji v Prlekiji. Med 2. svet. vojno je bil mobiliziran v nemško vojsko, a ko je iz Francije prišel domov na dopust, se nazaj ni več vrnil. Vedel je, da ga bodo od tam poslali na rusko fronto, od koder so se vrnili le redki. Priključil se je gibanju NOB, kjer je tudi dočkal svobodo. Še pred nemško mobilizacijo se je poročil in si na manjši kmetiji v Drakovcih, v osrčju lovišča Mala Nedelja, ustvaril družino. Pozneje se je zaposlil kot cestar in ta poklic, ob delu na domači zemlji, opravljal vse do upokojitve.

V LD Mala Nedelja se je vključil takoj po njeni ustanovitvi, leta 1947. V LD je deloval kot

vesten lovec, več let tudi kot lovski čuvaj. Bil je strah in trepet pri zatiranju divjega lova, pri gojitvi male divjadi pa je mnogo časa namenil lovu plenilcev. Marsikatero zimsko noč je Ludvik prečkal ob lisičinah. Takrat so imeli namreč lisičji kožuhi lepo ceno, za strelivo, ki ga je v tistih časih primanjkovalo, pa je prav prišel vsak dinar. V stari vijugasti strugi reke Ščavnice je Ludvik uplenil tudi 2 vidri, ki tedaj niso bile redke, saj je bilo v čisti Ščavnici dovolj ribjega bogastva. Ludvik ni bil nikoli streljač; če pa je dvignil svojo staro petelinko, je divjad skoraj vedno padla v ognju.

Ludvika sem spoznal pred 43 leti ob njegovi domačiji v Drakovcih, takrat še kot mlad lovec LD Radenci, na skupnem lovu na malo divjad. Po končanem lovu smo imeli na njegovi domačiji »zadnji pogon« in zbrali smo se ob dobrem golažu iz divjega zajca, ki nam ga je pripravila njegova, zdaj že pokojna žena Alojzija. Zraven je bilo tudi dobro domače rdeče vino »jurka«. Na tistem lovu sem spoznal kar nekaj lovskih tovarišev, s katerimi sem pozneje, ko sem se vpisal v LD Mala Nedelja, tudi sam dobro sodeloval vrsto let. Še se spominjam tistih časov, ko je imel le malokateri tamkajšnji lovec puško risanico. Srnjad so večinoma lovili na jesenskih skupnih lovih kar s šibrenicami in »idealkami«, ki jih je doma izdeloval takratni starešina LD Franc Zmazek.

Kot mlad lovec sem se takrat in pozneje dobro ujel s starejšimi lovci. Mnogi med njimi so že pokojni, še vedno pa je z nami zdaj 90-letni lovski tovariš Ludvik. Lov na lisico mu je bil vedno zelo pri srcu in mnogokrat sva se



Foto: T. Šišernik

Ludviku in meni za spomin na pet dni lepih lovskih doživetij.

srečala prav v lisičjih revirjih. A sčasoma so mu začele pešati oči, zato je moral na operacijo sive mre. Operacija je dobro uspela in še zdaj, kljub 90 letom, vidi zelo dobro in bere časopis brez očal. Ludvik kljub svojim letom še vedno pride v spremstvu sina Vinca na vsakoletni preskus lovskih risanic. Kljub svojim devetim križem opravi strelski preizkus z zelo dobrimi zadetki. Čeprav je Ludvik doslej vedno dobro opravil preizkus na tarčo srnjaka, pa srnjaka že dolgo ni uplenil. Vedno je svojo možnost odstrela velikodušno odstopil mlajšim lovcom.

Tudi sam sem bil deležen nekaj njegovih osebnih dovolilnic za odstrel srnjaka, za kar sem mu hvaležen, tudi za tistega ob moji 60-letnici. Že kar nekaj časa je v meni zorela želja, da bi se lovskemu tovarišu Ludviku nekako oddolžil za njegovo nesebično lovsko tovarištvo. Po letošnjem preizkusu risanic sem Ludvika uspel pregovoriti, naj ob 90-letnici in 61-letnem udejstvovanju v LD Mala Nedelja vendar le poskuša upleniti starejšega srnjaka. Ponudil sem se mu za vodnika in mu predlagal, da bi ga vodil na lovih vse do uplenitve jubilejnega srnjaka. V dogovoru s član-

stvom naše LD sem lov načrtoval proti koncu julija, ko je pri nas prsk srnjadi na višku. Privolil je in na lovu na čakanje sva zjutraj in zvečer preživela skupaj 5 dni. Ludvik mi je priznal, da takšnega lova in toliko lepih lovskih trenutkov, ki jih je preživel v našem lovišču, ni nikoli pričakoval. Res sva skupaj doživela vse čare lova na srnjaka v prsku. Diana nama je bila naklonjena: 31. 7. letos ob jutranjem čakanju na preži v Godemarcih. Na strelno daljavo mi je uspelo priklicati starejšega srnjaka. Ko nama je srnjak pokazal pleče, sem Ludviku dal znamenje za strel. Nekaj globokih vdihov in rezek pok iz Ludvikove puške je končal zadnji srnjakov ljubezenski pohod. Še vedno mi v ušesih zveni Slavkova melodija: »Iskal je ljubezni ... in prevaran je bil«. Sledil je zadnji grižljaj uplenjenemu srnjaku in čestitke k lovskemu blagru najstarejšemu lovcu v naši LD ob njegovi 90-letnici. Zeleno večico, ki sem mu jo izročil, si je ponosno zataknil za lovski klub in najine oči so se rahlo orosile ...

Spoštovani lovski tovariši Ludvik, ob tvojem visokem jubileju Ti čestitamo vsi malonedeljski lovci in Ti želimo še mnogo zdravih let. Pa še kdaj »lovski blagor«!

Franček Vajndorfer



Foto: M. Jonozovič

Srnjaka z gobastim rogovjem je 31. 8. 2008 zjutraj v lovišču LD Boštanj, v predelu Staro Dobje, uplenil lovec Rudi Jonozovič. Srnjak je bil star okrog 6 let, tehtal je 18/16 kg. Imel je popolnoma zakrneli obe modi. Opazili so ga že lani, ko je imel na rogovju manj gobaste tkiva kot letos. Lovec je potreboval precej napora in spretnosti pri lovu, a mu je Diana naposled naklonila dober pogled in ravne cevi šele ob 19. zalazu nanj, ko ga je naposled uplenil v spremstvu sina Marka.



Foto: M. Bolajžič

Konec letošnjega julija se je Diana z »gobastim« srnjakom poklonila tudi članu Željku Mavriču. Željko je bil uplenitve nadvse vesel, saj je bil srnjak s takšnim rogovjem edinstven tovrstni primerek v lovišču LD Dobrovo. Zanj mu je povedal sovaščan in solovec, ki ga je v začetku junija opazil na robu svojega vinograda. Menil je, da ima srnjak samo en rog odet z gobastim tkivom in je kot takega srnjaka opisal tudi Željku. Zazelel si ga je upleniti, zato se je 16. julija usedel v bližini mesta, kjer je srnjak navadno izstopal.

Toda srnjak, ki je izstopil, je imel dva gobasta rogova. Lovci ni dolgo čakal; srnjak je padel v ognju. Čeprav v slovenskih loviščih vsako leto pade nekaj srnjakov z različno »bogatom« gobastim rogovjem, vsakemu lovcu pomeni takšna uplenitev nekaj izjemnega. Uplenitelji doživljajo pridobitev takšne trofeje, ki se razvije zaradi različne stopnje poškodb spolnih žlez srnjaka in vedno večje starosti, za nekaj izjemnega, neponovljivega.

Peta literarna nagrada Giacomo Rosini

Mednarodni literarni natečaj za zgodbe iz gorskega in lovskega življenja

Umetniški krog Ars Vendi in Italijanska Lovska zveza sta v sodelovanju z deželnim zastopstvom Južne Tirolske, državno zvezo lovcev alpskega območja in kongresno ter sejensko upravo Riva del Garda objavila mednarodni literarni natečaj za jezikovno območje alpskega prostora. To je nagrada **Giacomo Rosini**, ki je posebej namenjena za spodbujanje literarnega ustvarjanja na tematiko gorskega in lovskega življenja pripadnikov jezikovnih manjšin na tem območju.

Ljudje na širšem območju Alp so v dolgi in bogati zgodovini razvili raznoliko kulturno izročilo, ki je povezano s splošnimi značilnostmi tega območja in prizadevanji za sobivanje in skupno delovanje. V tisočletni zgodovini so prebivalci različnih naro-

dov in jezikov pripomogli k strpnosti in sožitju in tako pomembno prispevali k oblikovanju Evrope narodov. Ena od tradicionalnih dejavnosti v tem prostoru je tudi lov, s katerim so ljudje v Alpah oblikovali svojevrstno podobo kulture in etike spoštovanja naravnih bogastev. Ljudje so si bogate izkušnje radi izmenjevali in v preteklosti so veliko pripomogle k premagovanju meja. Pastirji in lovci niso poznali meja in so se v preteklosti znali sporazumevati in sodelovati, ne glede na naravne ali jezikovne pregrade. Hribovsko dogajanje je bilo izjemno živahno in raznoliko od dežele do dežele, od pokrajine do pokrajine. A hkrati je imelo veliko skupnega v iskanju možnosti za preživetje. Z literarnim natečajem želijo spodbuditi zanimanje za iskanje zgodovinskih vzporednic in dobiti avtentične literarne zapise v različnih jezikih. Natečaj ni tekmovalnega značaja, kljub temu pa bodo podelili posebna priznanja in nagrade najboljšim zgodbam, pripovedim in drugim oblikam literarnega ustvarjanja, ki morajo priti brezimenko (anonimno) v 7 izvodih označene s samoznakom, da bo pozneje mogoče ugotoviti avtorja, ki bo svoje podatke zapečatil v poslani zaprti kuverti (ime in priimek, datuma rojstva, naslov in kratka biografska predstavitev). **Podelili bodo pet enakovrednih nagrad**, najboljša zgodba pa bo objavljena v večjezični knjižni monografiji kot dokaz izvirnega literarnega dogodka evropskih razsežnosti. Nagrado bodo podelili v Riva del Gardi spomladi 2009, **natečaj pa se bo iztek 31. decembra letos***. Poglavitni namen te nagrade je spodbujanje dialoga in sodelovanja, predvsem pa utrjevanje kulturne in jezikovne raznolikosti v Evropi, posebno še na alpskem območju. Dela morajo biti napisana v enem od jezikov prebivalcev tega dela stare celine, izhodiščna tematika pa sta **življenje v gorah in lov** kot stoletna oblika udejstvovanja človeka in sobivanja z naravo.

Žiriji, v kateri so ugledna imena kulturnega in literarnega ustvarjanja, predseduje **Mario Rigoni Stern**, tajniška dela pa opravlja **Graziano Riccadonna**.

Več podrobnih informacij o natečaju dobite na naslovu: **Segreteria Concorso Ars Venandi – Viale Baruffaldi 7 – 38066 Riva del Garda (TN)**; elektronska pošta: grazianoriccadonna@tele2.it.

Marjan Toš



Tine Gubanc ali Gubančev Tine je nas, vodiške lovec, zapustil 23. 6. 2008. Rodil se je 2. 2. 1932. leta v vasi Selo pri Vodichah pod slikovitimi obronki Rašice.

V kajžarski družini je bil četrti, najmlajši otrok. Od treh fantov žal ni nobenega več med živimi. Ostala je le še sestra Mari, ki jo vodiški lovci prav dobro poznamo.

Gubancova družina je bila predana lovstvu in ponosna, da so bili njeni moški soustanovitelji LD Vodice. Oče France, dolgoletni gospodar, sin Janez in tudi Tine so bili funkcionarji. V petdesetletni zgodovini LD Vodice ni bilo več kot pet gospodarjev. Vsi Gubancovi fantje so uživali spoštovanje in širili ugled vodiških lovcev in drugih prijateljev ter članov zelene bratovščine in bližnji in daljni okolici.

Tine je bil sprejet v LD Vodice leta 1957, lovski izpit pa je opravil leta 1960. Ravno takrat so se začela gradbena dela za lovski dom, ki so ga tudi ob njegovi pomoči odprli julija 1961.

Vsak iz omenjene družine je dodal svoj prispevek v mozaik LD, iz katerega se odražajo njihovo delo, zavest in predanost. Tine je leta 1972 postal član upravnega odbora, nato je bil nekaj let tudi predsednik NO LD, pa predsednik komisije za strelstvo, delegat v skupščini ZLD Ljubljana in v Domžalsko-Kamniškem LGO, predsednik Komisije za odlikovanja pri LD Vodice, predsednik Komisije za oceno trofejev. Gospodar LD Vodice je bil kar od leta 1989 do 2002. Poleg naštetega je bil mentor mlajšim lovcem. Tine je bil v 70. letih tudi zavzet vodnik psa ptičarja. Takrat so bile razmere za malo divjad povsem drugačne kot so zdaj. Skratka, Tine je bil v pravem pomenu besede lovec, ki je užival splošen ugled in spoštovanje. Za njegov trud in prispevek lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. ZLD Ljubljana mu je podelila plaketo. Ob 50-letnici delovanja v LD Vodice je od svoje matične družine dobil plaketo in naziv častnega člana.

Tine Gubanc se je rad družil z lovskimi prijatelji iz sosednjih LD Mengeš, Domžale, Komenda, Šmarna gora, Toško Čelo, ko so le-ti organizirali strelske tekme v streljanju na tarčo srnjaka in na glinaste golobe. Zanj so bila to tudi prijetna druženja, polna raznih doživetij. Za takratne razmere je bil dober strelec. Rad se je udeleževal tudi skupinskih lovov sosednje LD Domžale in GL Kozorog - Kamnik.

Veselse je bilo delati s človekom, kakršen je bil Tine. Nihče niti v sanjah ni pomislil, da nas bo tako kmalu zapustil. Eden od hudih šokov zanj je bil prav gotovo, ko mu je aprila, po kratki, a hudi bolezni umrla žena Anica. Vsaka izguba najdražjega je zelo boleča. V poznejših pogovorih v lovskem domu ni bil več optimističen, kot je bil prej; imel je že zdravstvene težave ... Ko je junija odšel v bolnišnico, se ni več vrnil iz nje. Zahrbtna bolezen je opravila svoje.

V LD Vodice smo se letos poslovili že od treh članov, tudi od tebe, Tine. Dragi lovski tovariš, vsem skupaj nam boš ostal v najlepšem spominu. Zahvaljujemo se ti za vse, kar si

storil za našo LD in lovstvo nasploh. Tako kot tvoja družina se bomo zelo pogrešali tudi tvoji lovski tovariši. Mirno počivaj!

LD Vodice – E. D. B.



Konec aprila smo ob pristrelitvi orožja skupaj s Tončkom kovali načrte za lov na srnjaka. Kmalu potem pa je mnoge lovec, še posebno člane LD Tomišelj, globoko pretresla žalostna vest, da je 14. 5. 2008 zapustil zeleno bratovščino naš priljubljeni lovec **Tone Koštomaj**.

Naš dragi lovski tovariš Tonček bi letos dopolnil 74 let. Rodil se je 12. 12. 1934 v Celju, kjer je obiskoval najprej gozdarsko, nato pa grafično šolo. Leta 1969 se je družina preselila v Ljubljano; najprej v Trnovo, nato v Šiško, leta 1984 pa na Brezovico. V srcu je obdržal močne korenine in navezanost do rodnega Celja.

Od preselitve v Ljubljano je delal kot grafik in je vsem lovcom znan kot izdajatelj zelo uporabnega žepnega lovčevega koledarja in stenskega lovskega koledarja, tiskanega na tkanino. Vse življenje je delal kot sitotiskar, praktično do smrti. Delo mu je bilo prej ljubezen kot zaslužek.

Napis v njegovi delavnici *Kar je v naravi slavec, je v tiskarni stavec* je poosebljal Tončka na lovu in v njegovi sitotiskarni. Optimizem, ubrano delo in sodobne poglede v lovstvo je vseskozi vpletal pri svojem delu in delu LD Tomišelj.

V lovske vrste LD Tomišelj je vstopil leta 1987. Bil je prijazen in vesel in takšnega bomo ohranili tudi v spominu. Lovci so ga lepo sprejeli in takoj so ga vključili v razne komisije. Najprej je v letih od 1988 do 90 opravljal tajniška dela, nato je od leta 1993 do 96 vodil komisijo za pridelitve in gradbeni odbor za dokončanje lovskega doma. Ob praznovanju 50-letnice je aktivno sodeloval pri pripravi Almanaha, potem pa si je malo oddahnil. Nato je leta 1999 za dve leti prevzel funkcijo starešine. Na koncu je bil že drugi mandat predsednik NO LD Tomišelj, in sicer od 2005 do 2008.

Za dolgoletno in uspešno delo v lovski organizaciji ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. stopnje. Tonček je tudi prejemnik priznanja za velik prispevek pri gradnji lovskega doma na Planinci.

Dragi Tonček, v imenu vseh, ki smo te poznali, s katerimi si delal, lovil ali kako drugače prijateljeval, katerim si prenašal izkušnje in svoje znanje, se ti še zadnjič zahvaljujemo za vso tvojo požrtvovalnost in predanost delu. Ob tvojem odhodu je umrl tudi delček nas, ki smo te poznali in spoštovali.

Zaradi spominov mrtvi niso mrtvi, vse dokler živijo v spominu prijateljev in znancev. Zato, Tonček, ostajaš med nami za zgled, kako je treba živeti, ustvarjati in delati.

Naj ti bo lahka slovenska zemlja in naj ti boginja Diana vedno stoji ob strani. V večnih loviščih naj ti bo namenjeno najboljšo stojišče.

LD Tomišelj – B. L.



Tako kot blisk v nevihti v poletnih dneh razpara spokojnost dneva, je v soboto popoldne razparala našo spokojnost žalostna novica o nepričakovanem slovesu človeka, ki je bil dolga leta med nami. Neizmerimo nas je prizadela žalostna vest, da je 19. 7. 2008 zahrbtna bolezen premagala **Alojza Slavka Brodnjaka** in ga za vedno iztrgala izmed nas.

Slavko se je rodil 11. 7. 1923 v kmečki družini v majhni vasi Formin, ki leži sredi polja, med obronki Haloz in Slovenskih goric, kjer je bilo življenje preprostega človeka že od nekdaj težko. Takšno trdo in neizprosno življenje je kovalo tudi Slavka, saj mu ni v ničemer prizanašalo. Ob vsakdanjem delu na domači kmetiji je uspešno končal osnovno šolo v Gorišnici. Pozneje je končal meščansko šolo na Ptuj, nato pa še poklicno avtomehanično. A v svojem poklicu se ni mogel preizkusiti, saj ga je s seboj potegnila vojna vihra 2. svetovne vojne. Leta 1942 je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko in premeščen v Afriko. Nekaj mesecev pozneje so ga ujeli in kot vojnega ujetnika odpeljali v Ameriko, kjer je ostal vse do leta 1946. Po vrnitvi in odsluženem vojaškem roku se je zaposlil v svojem poklicu in si ustvaril družino. Neizmerna želja je mladega moža, ki ni nikoli skrival svojih korenin, vodila nazaj k naravi. Zato se je Slavko že leta 1951, kljub obveznostim na delovnem mestu in obveznostim do družine, včlanil v takratno Lovsko družino Sv. Marjeta, ki se je nato združila v LD Sp. Ptujsko polje, ki se je pozneje preimenovala v LD

Markovci. Svoji lovski organizaciji je ostal zvest več kot pol stoletja.

Pol stoletja pripadnosti lovski organizaciji je Slavko obeležil na vsakem svojem koraku. Vse njegove življenjske izkušnje so se krepko odražale pri delu v lovski organizaciji. S svojo odločno držo, vztrajnostjo in marljivostjo je opravljal najrazličnejše naloge. Od leta 1960 do 1967 je bil tajnik, od 1967 do 1970 gospodar, nato pa od 1970 do 1982 starešina lovske družine. Prav tako je v času od 1967 do 1980 aktivno sodeloval kot član IO v ZLD Ptuj - Ormož.

Za svoje zavzeto delo v lovstvu je od LZS prejel odlikovanja: znak za lovske zasluge ter ređe III. in II. stopnje in I. stopnje.

Da bi se Slavku na neki način vsaj simbolično oddolžili za vse opravljeno delo in ljubezen do narave in lovske organizacije, smo mu leta 2003 podelili naslov častnega člana naše LD.

Člani LD Markovci se z globoko žalostjo poslavljamo od soustvarjalca naše zelene bratovščine. Nanj bomo ohranili najlepše spomine.

LD Markovci – F. H.



OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapiske o umrlih** (pa tudi o **jubilantih**) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (disketa + zapis) ali posredovati na naš **e-naslov**. **Slike in uraden dopis** (z žigom in podpisom odgovorne osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki jih ne boste poslali tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračili 5-mesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 1/2005, str. 40, zato si jih preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Jakomin Kvirin, LD Žabnik, Obrov, * 7. 3. 1915, † 31. 7. 2008.
Jože Božič, LD Begunjsčica, * 25. 4. 1930, † 7. 8. 2008.
Zdravko Kos, LD Štanjel, * 4. 11. 1948, † 21. 5. 2008.
Mirko Krpan, LD Fajti hrib, Renče, * 16. 3. 1921, † 8. 8. 2008.
Matija Kramperšek, LD Loka pri Zusmu, * 24. 2. 1944, † 17. 8. 2008.
Silvester Potočnik, LD Velunja, * 8. 12. 1951, † 26. 7. 2008.
Milan Vitez, LD Tabor, Sežana, * 23. 3. 1925, † 28. 7. 2008.
Darko Žgalin, LD Arčiče, * 31. 10. 1938, † 19. 6. 2008.

Boris Podobnik, LD Selca, * 8. 11. 1956, † 18. 7. 2008.
Ludvik Cigler, LD Ormož, * 29. 3. 1943, † 1. 8. 2008.
Tomaž Zalokar, LD Jesenice, * 28. 9. 1941, † 8. 8. 2008.
Drago Vovčina, LD Idrija, * 12. 5. 1956, † 4. 6. 2008.
Matjaž Leskovec, LD Jelenk, * 4. 7. 1960, † 25. 7. 2008.
Franc Kuselj, LD Šentrupert, * 16. 10. 1919, † 21. 7. 12008.
Bojan Brajliah, LD Hrenovice, * 14. 3. 1954, † 12. 5. 2008.
Slavko Kovač, LD Kajuh, Šmartno pri Litiji, * 7. 8. 1929, † 21. 7. 2008.

Umrlim časten spomin!

Predan resastemu istrskemu goniču

Že kot majhen osnovnošolec, leta 1950, sem na kmetiji Pri Graparju v Labinjah pri Cerknem, kjer sem preživel tudi otroška leta, našel v gozdu okrog 3 mesece starega psička, ki sem mu dal ime Živko. Bil je značilen kratkodlaki istrski gonič, seveda ne povsem čistokrven in brez rodovnika. Zagotovo je bil potomec psičke iz psarne Porezen, ki jo je imel takratni lovec **Venceslav Gosar** v LD Cerkno. V tistih časih so bili psi bolj prosti, potikali so se v bližini hiš, le redke, morda nekoliko popadljive so privezali na dolge verige. Vsem šolarjem (bilo nas je okrog 10), ki smo takrat hodili peš v šolo iz Labinj v Cerkno okrog 2 km daleč, je bil Živko zvest spremljevalec na poti v šolo. Po poti v šolo smo z njegovo pomočjo lovili veverice, ki jih je bilo takrat veliko, saj so kmetje gojili orehova drevesa, da so imele gospodinje orehova jedrca za peko domačih potic. Vsak dan smo ulovili najmanj eno veverico, največ, samo enkrat, pa kar sedem. Vsi kmetje so nas pohvalili, saj jim je zato ostalo več orehovitih »drc« za potico. To je gotovo trajalo 3 leta, dokler lovci niso zvedeli, kako uspešen in uporaben lovski pes je Živko, ki pa ni z veseljem lovil samo veveric, ampak je vztrajno in glasno gonil tudi zajce, ki jih je bilo takrat v mojem kraju res veliko. Usoden dan za Živka je bila nedelja, datuma se ne spomnim, ko so imeli lovci skupni lov na zajca in ko Živka tri dni ni bilo domov. Šolarji smo izvedeli, da je Živka ustrelil lovec Franc Pagon iz Poljan pri Cerknem. Nadvse žalostni šolarji nismo več lovili veveric, zato tudi pouka nismo več zamujali.

Naš priljubljeni Živko je bil povod, da sem se takoj, ko so mi bile dane vse možnosti, vpisal med zeleno bratovščino, in takoj, še isto leto, kot lovski pripravnik kupil tudi lovskega psa – nemškega lovskega terierja Aga. Predvsem se je odlikoval pri jamarjenju. Toda veselja do te vrste lova nisem imel nikoli toliko kot drugi moji solovci; smilila se mi je divjad pri pretepanju s psom na življenje ali smrt. Tudi Ago ni prišel nikoli iz jame, da ne bi imel vsaj manjše rane, največkrat pa jih je bilo treba šivati. Težko mi je bilo, ko je Ago po treh letih zbolel za pasjo kugo in je poginil. Nikoli več se nisem

odločil za nakup terierja, saj pri jamarjenju nisem čutil prav nobenega lovskega užitka. S pridobivanjem lovske in kinološke prakse sem spoznal, da je zame najbolj lovsko pravičen in z obilo lovskega užitka lov na divjad, ki jo prižene predme na stojšču lovski pes gonič. In odločil sem se za nakup takega psa. Moj prvi gonič je bil resasti istrski gonič. Ko resavca enkrat spoznaš z vseh vidikov, se gotovo ne boš nikoli več odločil za drugo pasmo. Zato vsi, ki me poznajo, vedo, da je že dobrih 40 let moj spremljevalec na lovih in doma (od leta 1968) resavec. In tako bo gotovo do konca moje lovske kariere. Prvega sem nabavil psa Marga in čez dve leti še enega, Vadija. Lov s psi, samci, je bil zadovoljiv, vendar resavec samec za delo (to je za gonjo) dozori pozneje kot psička, šele čez štiri leta. Obenem me je zelo zanimala tudi vzreja psov, zato sem nabavil še psičko Ajko, ki je postala odlična gonička. S šestimi meseci starosti mi je prignala zajca, ki sem ga uplenil pred njo. Od tistega dne je gonila samo zajce. In prav z Ajko sem začel mojo vzrejo resastih istrskih goničev. Imela je dve legli, v vsakem je bilo deset mladičev. Ko je napočil čas

za kotitev drugega legla, pa so nastali veliki zapleti: ni in ni mogla skotiti in moral sem jo peljati k veterinarju, da je naredil carski rez. Zaradi nestrokovnega veterinarskega posega (ki ga ne bom opisoval) je psička čez dobrih 24 ur poginila. V tistem času so vzrejni predpisi dovoljevali, da v leglu lahko ostane samo šest mladičev in ker so od matere, ki je nato poginila, dobili že prvo mleko (mlezivo), nam jih je uspelo doma vzrediti po steklenički. Vsak začetek je težak. Ker še nisem imel praktičnih izkušenj, sem ugotovil, da sem bil tudi sam kriv, da mi je Ajka pri carskem rezu poginila. Vseh 63 dni brejosti sem psico preobilno hranil. Zato so se v njej razvijali preveliki in pretežki plodovi, ki jih nikakor ni mogla naravno skotiti (brez carskega reza). In ker vsaka šola nekaj stane, sem pri nadaljnji vzreji resavcev izredno pazil pri prehrani psičk v času brejosti, da se mi kaj takega ni zgodilo nikoli več.

Imel sem še druge psičke resavke: Bistra je tudi imela dve legli, Bita štiri, najmlajša Lola pa zaenkrat eno leglo. V vseh mojih leglih se je skotilo in odšlo k lovem slovenskih lovišč 59 psov; od tega 26 psičk in 33 psov. To-

rej se je skotilo 7 psov več kot psičk.

Letos pa sem spoznal, da pri vzreji resavcev kakovost in tudi številčnost dosežemo le s parjenjem mladih samcev in samic (psov in psičk). Komaj dve leti staro Lolo sem sparil z dve leti starim Agom (oba imata z vzrejo oceno 5/I) in dobil sem zelo kakovostno leglo, kakršnega sploh nisem pričakoval. Rezultat tega parjenja sem pričakoval 11. 5. 2008, vendar ga je Lola skotila pet dni prej, kar me je zelo zaskrbelo. Prvi dan po skotitvi psica sploh še ni imela mleka, zato so lačni mladiči neznosno cvilili. Trdno sem bil prepričan, da bodo vsi poginili. A po 24 urah je Lola na srečo dobila mleko in z njim nahranila mladiče, ki so se umirili in sili le zadovoljno godli. Vse naprej je bilo v redu. Nepričakovanih pa je bilo zame devet mladičev. Lola telesno ni bila pripravljena za vzrejo tolikšnega števila. Kotila je, skoraj običajno, sedem ur. Ves čas sem jo opazoval in spremljal. Ko je skotila devetega, sem mislil, da so vsi in sem se za deset minut odstranil. Po desetih minutah je psička enega mladiča zmečkala do smrti. Odnasel sem ga pokazat domačim, a ko sem se vrnil, je bil mrtev že drugi, tako da jih je ostalo v leglu le še sedem. Čudež, oba poginula mladiča sta bila samčka. Zaskrbljeno sem premišljeval in si mislil, da so preostali mladiči gotovo vse psičke, zato jih nisem pregledal. Takrat pa je prišla vnukinja iz šole, sedla poleg komaj poleženih mladičev in pregledovala enega za drugim. Kmalu je zaklicala: »Oče, vsi so fantki!« Začudil sem se in obenem tudi razveselil, saj je samčke veliko lažje oddati kot psičke. Toda legla z devetimi mladiči moškega spola res nisem pričakoval; to se mi je zgodilo prvič. Vsa prejšnja legla so bila mešana, nekaj samčkov in nekaj samičk, navadno tudi vedno več psičk. Lovec - kinolog in če je še vzreditelj določene pasme lovskih psov, bo tvegati vse (finančno, materialno in časovno), da bo mladiče oddal lovem, ki jim bodo nudili čim več možnosti za razvijanje prirojenih lovskih lastnosti. V slovenskih loviščih še kako potrebujemo lovske pse vseh pasem, saj so naša lovišča bogata z lovno divjadjo, tako da nam vsa Evropa, predvsem pa zahodna, to zelo zavida. V slovenskih loviščih v zadnjih desetletjih lovska kinologija hitro nazaduje. Redki so še



Vnukinja Brigita je že navdušena kinologinja, saj veliko prostega časa nameni psom starega očeta, čeprav skrbi tudi za lastnega psa pasme lhasa apso.



Resasta istrijanka Lola nadzoruje hranjenje svojega legla.

Foto: A. Raspet

lovci, ki se odločijo za nakup lovskega psa, čeprav ima skoraj vsak lovec na svojem domu psa čuvaja. Tudi lovski pripravniki, ki še pridejo med zeleno bratovščino, si lovskega psa, kljub priporočanju, ne nabavijo. V lovsko-kinoloških društvih je iz leta v leto manj psov, kar je za lovsko kinologijo velik minus. Vse tako kaže, da so vsi slovenski lovci kar naenkrat postali navdušeni le za lov na jelenjad in divje prašiče, če je le mogoče s pomočjo teren-skih vozil. Povpraševanje je le po psih, ki gonijo divje prašiče. Kot vzreditelj resastih istrskih goničev sem zelo vesel, če mladiči zdravi dozoriijo pri materi psički in da jih po osmih tednih lepo razvite oddam v prave lovske roke, lovcu, ki bo psa znal naučiti vseh potrebnih lovskih vrlin. Če ti mladič ostane doma, da ga ne moreš prodati, niti ne oddati, četudi ga želiš podariti, je to velika težava in žalost za vzreditelja. Menim, da dokler bomo stari vzreditelji vztrajali pri vzreji, bo kinologija še nekako životarlila, ko pa bomo mi odnehali, ne vem, kako bo. Osvežimo si pogovor: »Dobri psi in konji žalujejo za mrtvim gospodarjem.«

Anton Raspet,
predsednik LKD Idrija

Tobijeva primera

Sredi aprila 2007 so pri veterinarju izvidi za mojega špringer španjela pokazali: rak v gobcu in na nogi. Odrekel sem se operacijama (odstranitev 1/4 čeljusti in bule na zadnji nogi, ki mu raste med prsti). Veterinar mu je napovedal še pol leta življenja ...

Tobiju se bula na nogi neprestano povečuje in mu ob gibanju med grmovjem krvavi. Pes se giblje praktično povsem normalno in tudi dovolj hiter je še. Zadeva v gobcu se je nekako umirila; vendar rak je tu.

Kljub tegobam je Tobi lani uspešno našel 4 glave velike divjadi. Rad bi opisal iskanje damjakove košute, ki sva jo iskala 17. 12. 20007.

Preskus po krvnem sledu sva s Tobijem opravila brez slednega jermenena, zato tako tudi iščeva. To pa predvsem zaradi Tobijeve izredne temperamentnosti, ki jo kaže še zdaj (hvala bogu).

Teren naše LD je zelo razgiban in grmovnat. To ima svoje slabosti, saj sem večkrat poskušal s slednim jermenom, pa ni šlo.



Špringer španjel Tobi vodnika Petra Silovška

Omenjenega dne sem ob 17.30 prejel klic izkušenega strelca, da je s preže na 40 m streljal na damjačo košuto. Prepričan je bil v dober zadetek in da bi morala žival ležati največ 100 m od nastrela. Kaj zdaj? Ponoči ne iščem, od strela ni minilo dovolj časa, tu je veliko lisic in blizu doma, strellec je bil prepričan, da je zadel.

Odločila sva se, da bova vseeno poizkusila, vendar na slednem jermenu.

Novozapadli sneg se je še dobro držal na drevju in grmovju.

Na nastrelu so bile vsega skupaj le tri kaplje krvi, naprej nič več. Strelec mi je povedal, da je »pasel« 4 živali, ki so po strelu skupaj odskočile v levo, kar je vse dobro videl. Dogajalo se je na jasi, na stičišču treh dolinic. Tobi je potegnil naravnost (90 stopinj narobe) strmo v hrib, v grmovje in po opušeni stečini. Vlekel je kot nor, tako da sem imel že po dvajsetih metrih polno snega za vratom. Glede na reakcijo psa sem zaklical strelcu in njegovemu sinu, naj gresta za nama. A glej ju, nista verjela, da bi se ranjena žival potegnila tja gor, v tak breg, saj je teren okrog nastrela raven in kmalu preide v goščavje. Poleg tega je strelec zagotovo videl vse štiri živali bežati v levo! Po kakšnih 80 m iskanja sem po Tobijem obnašanju vedel, da sva že zelo blizu živali. Uspel sem ju priklicati in po dobrih 20 m smo že prišli do mrtve damjače košute – lepo zadete natančno za pleče (kal. .308 Win).

Primer sem zapisal zato, ker nekateri omalovažujoče pljuvajo po kratkih in uspešnih iskanjih, češ da iskanje do 100 m sploh ni nobeno iskanje, pač pa le »pobiranje«!

Toda naj zapišem, da bi v takem primeru nemalo neizkušenih vodnikov preprosto potegni-

lo psa s pravega sleda in ga usmerjalo za zdravimi živalmi, ki naj bi jih videl strelec, ker bi pač prej verjeli uglednemu lovcu, posebno še, če bi imeli na jermenu mladega, sicer preskušeneega, a neizkušeneega psa.

Pravilno ravnanje pa to vseeno ni bilo! Kaj če bi bil zadetek slab? Iskanje ponoči z baterijo zame ni lovsko pravično.

Ko sem že v pisalnem zaletu, pa še o iskanju damjakovega jelena 30. 8. 2007.

Kot je pri nas v navadi (nekaterim pač nikakor ni mogoče dopovedati, da to ni prav), lovci po dolgem in počez »prekoračijo« nastrel. Ponavadi po mobitelu pokličejo še kakšnega »eksperta«, in to počnejo ponovno skupaj z njim. Ko se po kakšni slabi uri naveličajo, šele pomislijo na pomoč preizkušeneega psa, v tem primeru na naju. Pokličejo pa me le nekateri, kajti že pred leti je neki član naše LD razširil govorice, da je Tobi zanič za krvni sled. A mi je je s tem naredil uslugo, kajti v minulih letih sva z mojim špringer španjelom Arom našla 328 glav velike divjadi!! So me pa zato klicali drugi lovci od blizu in daleč, tudi po večkrat na dan!

Zdaj pokličejo le nekateri, kar pa je ravno dovolj za Tobija, ki že od malega trpi za alergijo in periodično dobiva antibiotike. Ne sme biti prevečkrat moker, vemo pa, da je v dopoldanskih iskanjih od rose vsak pes moker kot miš.

A vrnilo se k jelenu.

Samostojno iskanje s pravim šarjenjem so trije lovci takoj po strelu dobro uro opravljali tudi tisti dan; nakar so naju le poklicali. Dogovorili smo se, kje naj zastavijo, s Tobijem pa sva šla od nastrela proti mestu, kjer so nazadnje videli jelena lopatarja. Krvni ni bilo nikjer nobene. Na tistem mestu sem Tobija spustil

prosto iskati. Potegnil je naprej po stečini, vendar sem ga že po nekaj metrih zaradi gostega smrečja izgubil z vida. Hitro sem šel za njim in poslušal, če se bo kje zaslišal lajež. Na tistem območju je teren zelo razgiban in ena grapa prehaja v drugo. Tako sem se po 500 m ustavil in poslušal ... Nič. Klical sem psa, a brez odziva. Bo že prišel pome, sem si mislil in čakal.

Kmalu je bilo slišati strel; le dobrih 100 m nazaj od mene.

Medtem je Tobi vse tri lovce »postavil« okrog jelena, ki je stal v grmovju, sredi nekega plazu, slabih 60 m severno od stečine. Najbližjemu lovcu je dobesedno pokazal damjaka. Dva metra od lovca je namreč obstal, pogledoval v plaz in nato v lovca, pa spet v plaz in v lovca. Lovec je počasi le spoznal, da mu Tobi želi nekaj povedati, pokazati. Lovec je pogledoval v tisto smer, a je videl le smrečje. Nato se je le premaknil do psa in kot na dlani se mu je prikazal jelen.

Zanimivost omenjenega iskanja je, da se Tobi prvič ni oglasil zaradi neposredne bližine jelena in da ni prišel pome, ki sem zgrehnil sled. Se je pa zato obrnil na druge lovce!

Po treh letih 100 % iskanj sva imela tudi tri neuspešne, vendar nobena divjad za LD ni bila izglajbena.

Namesto zaključka naj zapišem, da smo za neuspešna iskanja po dobrem strelu vedno krivi le lovci. Kadar divjad po strelu ne obleži, ima lovec – strelec le dve nalogi:

- šele po 20 minutah naj čim manj moteče za okolico označi nastrel,
- čim tiše naj se odstrani in pokliče vodnika uspešnega psa – krvosledca!

Kako preprosto za strelca! In kako preprosto za iskalca! Na tak način bi lahko tudi mladi psi krvosledci (v širšem pomenu besede) lahko prej dozoreli v izkušene iskalce. Tako pa je vse več primerov, ko se z mladim psom najdemo na nastrelah, kjer so strelec in trop pomagačev raznesli kri daleč naokoli. Mlad pes tega največkrat ne uspe razvozlati. Zgodi se, da se taki primeri ponovijo večkrat in za mladega psa ostane težava toliko večja!!

Vsem vodnikom tudi topla priporočam, naj verjamejo samo psu in naj se na sledu pojavijo šele po pretečenih treh urah!

Po pripovedovanju Petra Silovška –

povzel Mitja Kersnik.

Predvidena legla lovskih psov

Istr.kdl. goniči (SLRGk):

O: 5/I, m: 5/I, 27.6.,
Jožica Janežič,
Puščava 7,
8230 Mokronog.

Bavarski barvarji (SLRBb):

O: 4/I, m: 5/I, 15. 9.,
Drago Lešnik,
Hramše 12, 3204 Dobrna.
O: 5/IB, m: 4/IB, 12. 9.,
Borut Semenič,
Gregorčičeva 14,
5271 Vipava.

Rodezijski grebenar (SLRRR):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 12. 8.,
Branko Peternelj,
Zalog 4, 6230 Postojna.

Zlati prinašalci (SLRGR):

O: 5/PNZ, m: 5/PNZ, 6. 7.,
Matej Hočevan,
Sadinja vas 109, 1261 Dobrunje.

Koker španjeli (SLRKš):

O: 5/I, m: 5/I, 10. 8.,
Goran Purkat,
Dol. vas pri Artičah 14,
8253 Brežice.

Nemški prepelčarji (SLRPr):

Serci:
O: 5/I, m: 5/I, 10. 8.,
Jože Pangerl,
Miklošičeva 1, 3000 Celje.
O: 5/I, m: 5/I, 13. 8.,
Vinko Otorepec,
Vrbje 16, 3310 Zalec.

Kinološka zveza Slovenije



Foto: Z. Zolšek

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodaj česko bokarico, kal. 16/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (potisna montaža). Cena 1000 €. Tel.: 040/983-919.

Prodaj namerilno napravo za hitri strel (rdečo piko) z montažo za bokarico ali brez; **strelni daljnogled** Bushnell 12 - 24 x 56 s križem, z balističnim pleks in nov **nočni daljnogled** ATN night star. Tel.: 040/740-685.

Prodaj česko bokarico, mod. 502/3, kal. 7 x 65/12, s str. daljnogledom Swarovski 8 x 56. Leto izdelave je 2000. Tel.: 041/705-429.

Prodaj česko kombinirko, mod. 548/2, kal. 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom Zeiss (Suhlova montaža). Tel.: 041/963-076.

Prodaj str. daljnogled Zeiss 3 - 12 x 56 T victory, z osvetlitvijo križa (nov, še zapakiran), z 20 % popustom, za 1.600 €. Tel.: 041/611-472.

Prodaj polavtomatsko puško beretta, kal. 12 (kot nova). Cena po dogovoru. Tel.: 031/362-978.

Prodaj novo polavtomatsko pištolo norinko 1911 A1, kal. .45 ACP. Cena po dogovoru. Tel.: 041/468-514.

Prodaj risanico - repetirko krico, kal. .243 Win, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 in kombinirko savage, kal. .22 Hornet /20 Mag., s str. daljnogledom Tasco 2 - 7 x 32. Tel.: 041/477-211.

Ugodno prodaj okrog 100 kosov krogelnih nabojev, kal. 8 x 57 IRS, v glavnem RWS-TIG; tel.: 041/906-120.

Prodaj str. daljnogled zeiss 3 - 12 x 56 T victory z osvetlitvijo križa, nov, še zapakiran; za 1.600 €. Tel.: 041/611-472.

Prodaj česko kombinirko, mod. 548/2, kal. 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom zeiss (Suhlova montaža). Tel.: 041/963-076.

Prodaj lovsko kombinirko BBF Blaser, mod. 700/88 prestige, kal. 16/6,5 x 57 R. Na originalni Blaserjevi zaslučni montaži je montiran str. daljnogled Swarovski PF 6 x42. Puška je kot nova. Mogoča je **menjava** (z doplačilom) za PAP v kalibru .308 Win. (.30-06 Spr.). Tel.: 051/606 920, Slavko.

Prodaj bok kombinirko Merkel Suhli, kal. 16/7x 65 R, z menjalnimi cevmi 16/16 in str. daljnogledom Swarovski 4 x 32 (Suhlova montaža) in **risanico - repetirko** sauer 202 classic, kal. .308 Win., s str. daljnogle-

dom leupold. Imam tudi tekmovalno kopito, z menjalno Jagd Match cevjo 6 mm BR Norma. Tel.: 041/549-911, zvečer.

Prodaj str. daljnogled Zeiss 3 - 12 x 56 T Victory, z osvetlitvijo križa, nov še zapakiran; za 1.600 € in **nočni dvogled** 4 x 48 Filon 3, z infra rdečo žarnico. Tel.: 041/611-472 (cena 700 €).

Prodaj česko kombinirko, kal. 7 x 57 R/ 16, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (potisna montaža) in menjalnimi cevmi 16/16. Cena 950 €. Tel.: 040/983-919.

Enocevno risanico - prelamačo Krighof, kal. 6,5 x 57 R **zamenjam za risanico, kal. .22 Hornet**. Tel.: 041/857-223.

Kupim česko dvocevko Brno ali Suhli, kal. 16/16 in **karabinko** kal. 6,5 x 57. Tel.: 041/857-223.

Ugodno prodaj variabilni str. daljnogled Zeiss V5 - 15 x 42 T*. Tel.: 031/633-992.

Prodaj bok šibrenico, kal. 12/12, z enim sprožilcem, znamke Zafer. Puška je stara 1 leto in ima tudi nastavljivo kopito. Cena 500 €. Tel.: 041/615-193.

Prodaj bock šibrenico, kal. 12/12 (1 sprožilec, ejektorji), **šibrenico** - brezpetelinko Crvena zastava, kal. 16 - 16, **repetirke**: MKP, kal. .22 LR, .22 Mag., .222 Rem. in .243 Win. Vse puške so odlično ohranjene. Tel.: 040/599-585.

Prodaj Suhlovo bokarico, kal. 7 x 57 R/ 16, z menjalnimi cevmi kal. 5,6 x 50 R Mag. / 16 in str. daljnogledom Swarovski. Puška je stara 100 let, lepo ohranjena in lahka. Prodaj tudi **pištolo** Walma, kal. 9 mm kratki (za 250 €) ter nov **str. daljnogled** Bushnell 1,5 - 6 x 42 (polnjen z dušikom) (cena 250 €) in **vložno cev** (kratko), kal. .22 Mag., za šibreno cev kal. 16. Tel.: 031/380-448.

Prodaj karabinko sistema mauser 98, izdelek puškarstva Bock - Kranj (Valentin Jenko), s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža) in böhler rasant cevjo. Puška je kot nova. Tel.: 031/314-627.

Prodaj boroveljsko bokarico, kal. 16/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 16/16. Puška je v odličnem stanju (bila je zelo malo uporabljana). Tel.: 041/805-776, Franci.

Prodaj zelo staro, odlično ohranjeno enocevno risanico - prelamačo (petelinko), kal. 11,0 (1.600 €), **optično piko** (red dot) Docter (250 €), **nočni daljnogled** Bushnell 2,5 x 42 (120 €) in **toplotni indikator** (Life finder) (450 €), tel.: 041/657-168.

Prodaj risanico, kal. .30- 06 s str. daljnogledom (zaslučna montaža) in **pištolo** CZ 97B, kal. .45 ACP. Tel.: 041/783-515.

Zaradi bolezni **prodaj kombinirko** Sabatti, kal. 20/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 20/20 Mag., s str. daljnogledom Leupold 3,5 - 10 x 42, kot nova in **česko MK puško** Brno 2, s str. daljnogledom 8 point 3 - 9 x 40. Tel.: 041/494-551.

Prodaj revolver, kal. .357 Mag., skoraj nov. Tel.: 041/880-624.

Prodaj revolver S&W, kal. .38 special, ter **pištoli** Walther PPK in Luger P08. Tel.: 041/500-200.

Prodaj polavtomatsko in repetirno MK puško. Tel.: 041/500-200.

Prodaj novo, še neuporabljeno **risanico** (izdelek Bock - Kranj), kal. .30 - 06, z novim str. daljnogledom Zeiss 3 - 12 x 56T (križ 4), z osvetlitvijo križa, ter novo Docter **rdečo piko** (oboje Suhlova montaža). Vse je še v garanciji (z računi). Dodam **naboje** Evolution RWS, **tok, jermen** za puško in **pribor za čiščenje**. Puška z optiko dam za 20 % ceneje od nakupne cene. Tel.: 041/ 687-404.

Prodaj lovsko repetirko Steyr Mannlicher Clasic SBS 96, kal. .300 WM, s str. daljnogledom Zeiss VD 2,5 - 10 x 50. Puška je enakovredna novi; mogoča tudi **menjava**. Tel.: 041/680-138.

Prodaj risanico CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 6 x 42. Puška je zelo natančna (cena 550 €) in novo polavtomatsko **šibrenico** kal. 12 (450 €). Tel.: 041/ 524-013.

Prodaj risanico - repetirko, kal. .30 - 06, z zaslučno montažo in **pištolo** CZ 97B, kal. .45 ACP. Tel.: 041/783-515.

Prodaj trap puško Marochi Silver Snipe. Tel.: 041/721-905.

Prodaj risanico - repetirko Steyr Mannlicher, kal. .270 Win. Luxus, s strelnim daljnogledom BSA 3 - 9 x 40. Tel.: 041/674-866.

Prodaj karabinko Tikka T3 (taktična izvedba), kal. .308 Win., s str. daljnogledom Zeiss 6 - 24 x 56, z lučko in **daljinomer** Swarovski 8 x 30 (domet 1.400 m). Tel.: 041/373-701.

Prodaj str. daljnogled Leupold VX III 3,5 - 10 x 50 Duplex in rabljen, brezhiben **str. daljnogled** Swarovski 6 x 42 Plex, z ali brez Suhlovih montažnih delov. Tel.: 041/238-943.

Lovski psi

Prodaj resastega jazbecarja, starega 9 tednov, svinjsko sive barve. Psarna Ptujsko-gorska, Branko Tucovič, Kregarjeva 1, 8250 Brežice. Tel.: 031/360-688.

Prodaj mladiča pasme angleški springer španjel, moškega spola, odličnih staršev v delu in po zunanosti. Tel.: 031/687-718.

Prodaj vrhunsko leglo nemških prepelčarjev - serceev, razstavnih in delovnih staršev z več mednarodnimi priznanji. Tel.: 041/809-143 ali (03) 571-75-95.

Prodaj 6 mesecev staro psičko, pasme **resasti istrski gonič**. Je potomka telesno in delovno odličnih staršev. Tel.: 040/513-406.

Prodaj leglo brak-jazbecarjev, poleznih 23. 6. 2008. So potomci odličnih staršev (o: 5/I; m: 5/I). Tel.: (04) 574-00-47 (Ignac Vidic, Bled).

Prodaj mlade nemške goniče, poležene 1. 5. 2008. So potomci odličnih in delovnih staršev. Tel.: 051/224-477, po 17. uri.

Prodaj samičke, resaste istrske goniče, stare 4 mesece, odličnih staršev. Tel.: 041/464-086, Sašo.

Kupim psa, izšolanega za delo po krvnem sledu, ki oblajava mrtvega divjega prašiča. Tel.: 031/419-687, samo zvečer.

Prodaj mlade brak-jazbečarje (leglo 11. 8. 08). Starši so odlični goniči divjih prašičev. Tel.: 041/469-136.

Prodaj mlade bavarske barvarje, o: 5/l, m: 5/l (leglo 3. 9. 2008). Tel.: 041/202-050 ali 031/701-901.

Prodaj lepega in delovnega brak-jazbečarja, starega 1 leto, ter **psico iste pasme**, staro 7 let. Tel.: 040/307-532, Marko.

Prodaj mladiča, 14 tednov stara bavarska barvarja – samčka. Tel.: (02) 82-35-481, zvečer.

Prodaj dve psički, brak-jazbečarki, jelenje rdeče barve, stari 5 mesecev. Sta potomki odličnih staršev po telesu in v delu (PNZ, KS). Tel.: 041/647-216.

Prodaj (dva) mladiča brak-jazbečarja, poležena 9. 7. 2008; sta potomca odličnih staršev (o: 5/l, m: 5/l. Starša sta odlična za lov divjih prašičev. Tel.: (03) 572-52-92; 041/209-012.

Prodaj nemške ptičarje – žimavce (rjave serce), leglo 5. 7. 2008, potomce odličnih, delovnih staršev. Tel.: (02) 629-11-82 ali 041/ 477-639, Zmagomir.

Prodaj izredno lepo leglo nemških ptičarjev – žimavcev, odličnih, delovnih staršev. Tel.: 031/429-019, Jože.

Prodaj kratkodlake jazbečarje, (črne z rjavimi ožigi), stari 3 mesece, odličnih staršev. Tel.: 041/ 259-643, Ivan.

Ugodno prodaj 6 mesecev stari nemški gonički. Starši so telesno odlični, CAC, z opravljenim PNZ. Psički sta 2 x preventivno cepljeni, imata popolno zobovje, že glasno gonita. Tel.: (03) 581-33-25 ali 031/530-755.

Prodaj nemški lovski terierki, stari 5 mesecev, odličnih staršev. Tel.: 041/346-914.

Prodaj mlade kratkodlake istrske goniče, odličnih delovnih staršev, stare 4 mesece. Cena 200 € ali manj. Tel.: 041/728-418 (Koper).

Prodaj mladiča pasme bavarski barvar (psa), starega 14 tednov. Tel.: (02) 82-35-481.

Prodaj leglo slovaških goničev (slovaški kopov), odličnih staršev za lov na divje prašiče in delo po krvnem sledu. Tel.: 041/406-471.

Drugo

Prodaj terensko vozilo opel frontera, 4 x 4, 2,5 TDS, 98, 132.000 km, vsa oprema, klimatska naprava. Avto ni vozil po terenu in je v Kopru, je v odličnem stanju. Cena 5.500 €. Tel.: 041/519-596.

Izdelam gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Izdelujem vse vrste visokih prež; tudi prostostoječe z izolacijo. Tel.: 031/419-537.

Izdelam vam pasti za lov polhov, umetne valilnice za ptice duplarice in zimske ptičje krmilnice (več vrst). Tel.: (01) 895-15-96.

Prodaj teleta, košute in jelene – damjake za odstrel ali nadaljnjo rejo. Tel.: 031/827-336.

Prodaj fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Prodaj terensko vozilo nissan terrano II SGX, 2,4 i, bencinar, letnik 1994 (prva reg. 1995), klimatska naprava, el. paket. Je lepo ohranjen, vreden ogleda. Tel.: 041/ 395-427, Tomaž.

Prodaj izredno lepe košute in teleta navadne jelenjadi. Tel.: 051/652-682.

Prodaj nov lovski kraj Mura, št. 54. Tel.: (01) 75-41-097 ali 040/876-154.

motex
LOVSKA OBLAČILA
INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355


Hubertus
Club d.o.o.
Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

MADŽARSKA
LOV NA DAMJEKA V RUKU
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca, terensko pripravo trofej ter odstrelom damjeka z rogovjem, težkim
do 2,50 kg 1.050 €
do 3,00 kg 1.420 €
do 3,50 kg 1.950 €
do 4,00 kg 2.870 €
do 4,50 kg 4.470 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA JELENA
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca, terensko pripravo trofej ter odstrelom jelena z rogovjem, težkim
do 5 kg 1.470 €
do 6 kg 2.130 €
do 7 kg 3.120 €
do 8 kg 4.320 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA MERJASCA
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca, terensko pripravo trofej ter odstrelom merjasca s čekani, dolgimi
do 11,9 cm 690 €
do 14,9 cm 930 €
do 16,9 cm 1.220 €
do 19,9 cm 1.420 €
do 21,9 cm 1.600 €

OKTOBER						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec
1. Sr	9:23	19:07	7:01	18:42	5:56	19:46
2. Če	10:33	19:33	7:02	18:40	5:57	19:44
3. Pe	11:40	20:05	7:03	18:38	5:59	19:42
4. So	12:43	20:45	7:04	18:36	6:00	19:40
5. Ne	13:39	21:33	7:06	18:34	6:01	19:38
6. Po	14:27	22:31	7:07	18:32	6:03	19:36
7. To	15:05	23:34	7:08	18:30	6:04	19:34
8. Sr	15:36	-----	7:10	18:29	6:05	19:32
9. Če	16:02	0:42	7:11	18:27	6:07	19:31
10. Pe	16:24	1:51	7:12	18:25	6:08	19:29
11. So	16:44	3:02	7:14	18:23	6:09	19:27
12. Ne	17:02	4:15	7:15	18:21	6:10	19:25
13. Po	17:21	5:29	7:16	18:19	6:12	19:23
14. To	17:43	6:46	7:18	18:17	6:13	19:22
15. Sr	18:08	8:06	7:19	18:16	6:14	19:20
16. Če	18:40	9:29	7:20	18:14	6:16	19:18
17. Pe	19:22	10:53	7:22	18:12	6:17	19:17
18. So	20:16	12:10	7:23	18:10	6:18	19:15
19. Ne	21:23	13:14	7:24	18:08	6:20	19:13
20. Po	22:39	14:05	7:26	18:07	6:21	19:12
21. To	23:58	14:43	7:27	18:05	6:22	19:10
22. Sr	-----	15:12	7:28	18:03	6:24	19:08
23. Če	1:15	15:35	7:30	18:02	6:25	19:07
24. Pe	2:30	15:55	7:31	18:00	6:26	19:05
25. So	3:41	16:14	7:33	17:58	6:27	19:04
26. Ne	3:51	15:31	6:34	16:57	5:29	18:02
27. Po	5:00	15:50	6:36	16:55	5:30	18:01
28. To	6:09	16:11	6:37	16:54	5:31	18:00
29. Sr	7:18	16:35	6:38	16:52	5:33	17:58
30. Če	8:26	17:05	6:40	16:50	5:34	17:57
31. Pe	9:31	17:42	6:41	16:49	5:35	17:56


IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV)
IN KLOBUKOV PO MERI.
KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI!
PREPRIČAJTE SE SAMI!
KROJAŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055
kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

Vzrejna komisija KZS za goniče

skupaj z

LKD Bela krajina, LD Metlika, LD Semič in LD Suhor

organizira

DRŽAVNO TEKMO GONIČEV – CACT 2008.

Tekma bo 8. 11. 2008 z zborom ob 8. uri na Vahti v LD Suhor.

Pisne prijave s priloženo kopijo rodovnika sprejema do 1. 10. 2008 tajnik VK za goniče na naslov: Jožef Verčko, Troblje 46/d, 2380 Slovenj Gradec.

Psi morajo izpolnjevati pogoje iz Pravilnika za ocenjevanje dela goničev.

Vzrejna komisija KZS za goniče

organizira

VZREJNI PREGLED ZA GONIČE,

ki bo 15. 11. 2008 ob 8. uri

v Podgorju pri Slovenj Gradcu. Zbor bo pred Gostilno Rogina.

Na vzrejni pregled lahko privedete pse brez predhodne prijave, vendar morajo biti vsi psi že telesno ocenjeni in imeti opravljen PNZ.

Vodniki morajo imeti s seboj original in kopijo rodovnika za vse privedene pse.

Predsednik VK:
Slavko ŽLEBNIK

Tajnik VK:
Jožef VERČKO

Komisija za lovsko kinologijo pri LZS in VK za barvarje pri KZS organizirata

SREČANJE VODNIKOV PSOV KRVOSLEDCEV SLOVENIJE

in njihovih družinskih članov, ki bo v soboto, 25. oktobra 2008, ob 8. uri pri lovskem domu LD Loka pri Zidanem Mostu.

- ☐ 8.00 Zbor, malica
- ☐ 9.00 Skupinski lov (družinski člani bodo šli med tem časom na krajši sprehod)
- ☐ 12.00 Predstavitve knjige Barvarji in krvosledništvo (L. Fabiani)
- ☐ 12.30 Predstavitve lovskih oblačil
- ☐ 13.00 Malica in zaključek srečanja

Srečanje bo v vsakem vremenu.

Prispevek za malico in organizacijo lova je 20 € na vodnika krvosledca. Prijave sprejema do 20. 10. 2008 na tel. številko 041/763-789 – Jani Krivec.



S Pasatom na losa v Kanado, v lovišče, kjer uspešno lovimo že od leta 1998:

6 dni lova, vključno z odstrelom losa, brez omejitve trofejne vrednosti za 3.600 €.

Termin lova je 10.-15. november. Le še 3 mesta so na voljo!

Kirgizija: 9 dni, s 7 dnevi lova na kozoroga v prsku, za 3.795 €.

Slovenija: Pavšalni lov na gamsa, z odstrelom kozla ali koze, za 600 €.

Madžarska: 2 dni lova v madžarski pušči in odstrel 5 zajcev za 390 €.

Kanada: 4 dni lova v ruku (november) skupaj z odstrelom 2 belorepih jelenov za 2.299 €.

Hrvaška: Dvodnevni lov s pogonom na divje prašiče, z neomejenim odstrelom (tudi merjascev) ter polnim penzionom za 360 €. Prvi lov že 25. in 26. oktobra.

Pasat, d.o.o.

www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

STRELNI DALJNOGLEDI ANGLEŠKE FIRME HAWKE

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 8x44 IR 164,83 €

NE 1,5-8x44 IR 188,62 €

NE 3,5-10x50 IR 224,09 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.o., Ljubljana; Tel. 01 25 10 880 ali 041 72 60 11



interclass
cars d.o.o.
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(0)1 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

MAZDA
VOLVO
Ugodnosti za člane LD.

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica



CENA:
270,80 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11

Pri nas vemo, kaj lovci potrebujete!

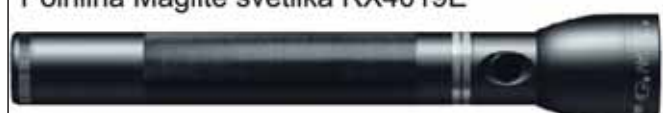


JORDAN

SUZUKI Avtohiša Jordan - Škofljica • 01/366 63 48 • www.avtohiša-jordan.si

4x4+reduktor

Polnilna Maglite svetilka RX4019E



MAGLITE
www.maglite.si

128,50 €
poštnino plačamo mi

3DIM
3 DIM d.o.o., Zaloška 269, 1000 Ljubljana
041 691 819 | info@3dim.si | www.3dim.eu

TEHN OPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS

DALJNOGLEDI - SPEKTIVI
NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS



NOVA GENERACIJA
PROFESIONALNIH
LOVSKIH
DVOGLEDOV

STEINER
GERMANY



Lovski mojster
CITYPARK / Ljubljana
BTC dvorana D - (priliježe Emporijuma), tel.: 01 585 17 41

KROJASTVO



Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

ROŽMAN

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
hubertus
plašče
in pelerine
izdelujemo
po meri.

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP



- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljivost
- 10-letna garancija
- cena: **207,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

LASSA

IZDELEK BRISA BRIDGESTONE SABANCI TIRE MANUFACTURING AND TRADE INC.

**INFORMACIJE PRI VAŠEM VULKANIZERJU
ALI PO TELEFONU (01) 759 15 00**

FAMM COMMERCE, d.o.o.
Obrtna cona Logatec 10A

www.fammcommerce.si
info@fammcommerce.si

Pnevmatike 4x4





COMPETUS LT-A OK-144

ŠTIRIKOLESNIKI -20%



1.340 EUR

MS2066
Prostornost: 150 km
Motor: 11.600 ccm pri 4200 vrtljajih
Hrana: 14,5 l pri 4000 vrtljajih
Tlačilski: pedalski
Razdalja: 100 km pri 4000 vrtljajih
Sistem: avtomatski
Namen: športni uporabi (SMT)
- športni uporabi (SMT)



2.790 EUR

MS350ATV-S
Prostornost: 200 km
Motor: 15.000 ccm pri 4200 vrtljajih
Hrana: 22,5 l pri 4000 vrtljajih
Tlačilski: pedalski
Razdalja: 100 km pri 4000 vrtljajih
Sistem: avtomatski
Namen: športni uporabi (SMT)
- športni uporabi (SMT)



3.490 EUR

MS400S 4x4
Prostornost: 250 km
Motor: 15.000 ccm pri 4200 vrtljajih
Hrana: 22,5 l pri 4000 vrtljajih
Tlačilski: pedalski
Razdalja: 100 km pri 4000 vrtljajih
Sistem: avtomatski
Namen: športni uporabi (SMT)
- športni uporabi (SMT)

PECKER d.o.o., Ljubljanska c. 39, 4000 Kranj
tel: 04 23 55 330, e-mail: info@pecker.si

Kupci, pri uporabi vozil se ravna po UREDBI O PREPOVEDI VOŽNJE Z VOZILI V NARAVNEM OKOLJU!
(Ur. list RS št. 16/1995; 28/1995 in 35/2001) – Prodajalec in Lovska zveza Slovenije

MEDO šport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
(Obrtna cona pod Slivniškim hribom)













AKCIJE
POSOJILA
POPUSTI

Titan puške + montaža + optika **-10%**

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Fiocchi
- vse vrste lovskega tekstila in pokrival PAJK
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odprto od ponedeljka do petka
od 8. do 12. in 13. do 17.; sobota od 9. do 11.30

www.biros.si

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro
streljanje in za streljanje
v razmerah slabše vidljivosti.



RD 42



RD 30H



RD 30



RD 25H

Optična pika 2. generacije
Povprečna
dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti
osvetlitve, ugodna cena:
108,50 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

ULOV, d.o.o.

TPC Lucija, Obala 114,
6320 Portorož (SI)
Tel: (05) 67-79-850

URNIK:

Delovni čas: od 9.00 do 12.00; 16.00 do 19.00
Sobota: od 9.00 do 13.00



MERKEL 140
Dvocevne risanice
Enocevne risanice
Kombinirane
lovške puške



MERKEL KR 1
Kompaktna in
lahka repetirna
lovška risanica
(Standard: 102cm/2,9
kg)



**STRASSER
RS 05, NOVO!**
Repetirna lovška
risanica moderne
zasnove z
menjalnimi cevmi
različnih kalibrov



Lovske puške: Blaser, Sauer, Weihrauch,
Mauser, Heckler & Koch, Krieghoff,
Fabarm, Voere, Heym ...

Pistolet in revolverji: Taurus, Sig Sauer,
Sphinx, Arminius, Heckler & Koch,
Peters Stahl, Glock ...

Noži: Eka, Helle, Karesvando, Roselli ...

Montažni elementi: EAV, Recknagel ...

Optika: Kahles, Zeiss, Schmid & Bender,
Swarovski, Bushnell, Tasco ...

NIGELOH: Krvosedni jermeni in
ovratnice, jermeni za puške in dvoglede ...

Noži FALLKNIVEN
Švedska kakovost

(Večplastno jeklo, trdote 59 do 64 HRC)

Ugodni gotovinski popusti!



ANCELJ, d.o.o.

Lebanova 3
8000 Nova Gorica

www.ancelj.si

Tel.: 07 33 21 081, 051 617 626, E-naslov: ancelj-nm@siol.net
Delovni čas: od 8.30 - 12.00; 13.00 - 16.00, sobota ZAPRTO

Sellier&Bellot



Ste vedeli, da je Sellier&Bellot
proizvajalec z najhitrejšim
razvojem na področju streliva.
Na zalogi strelivo, polnjeno s
krogli BARNES, GAME KING
HORNADY ter
krogli iz lastne proizvodnje.

Winchester

NOVO v ponudbi je strelivo
Winchester SUPREME ELITE,
opremljeno s kroglo XP 3, ki združuje
izredno moč, odlično penetracijo, kar
zagotavlja, da divjad ob dobrem
zadetku obleži v ognju.



UGODNO
MK naboji WESTRN . 22 LR HP.
Samo 0,05 EUR

Krogla XP 3

Vabimo vas, da se pridružite naši
družini Purina Pro Plan.
Klub vzrediteljev Purina Pro Plan
Slovenija vam nudi številne
ugodnosti.

Obrnite se na vašo najbližjo
prodajno-informacijsko točko
(PIT):

• LJUBO MEGLIČ, Gorenjska,
040/452 869, 041/869 452

• DINO BOŽIČ, Primorska,
041/204 085

• MARCEL VODOVNIK, Štajerska,
041/708 959

• TANJA BIZILJ, Ljubljana in
Kočevo, 031/699 859

• MOJCA ZUPANČIČ, Dolenjska z
Belo krajino, 031/682 512

• BTL marketing, d.o.o., Prekmurje,
Goriška, Notranjska, S-SV
Ljubljana, Zagorje

Če želite knjižico kluba vzrediteljev
Purina Pro Plan 2008 z vsemi informacijami,
nas pokličite, da vam jo pošljemo na dom.

Breeder Club
PURINA
PRO PLAN

Klub vzrediteljev
Purina Pro Plan
Slovenija

Klub vzrediteljev Purina Pro Plan
BTL marketing, d.o.o., p.p. 18
1351 Brezovica pri Ljubljani
Tel. 01/365 78 10, faks 01/365 78 11
e-pošta: info@btl-m.si



TISKARNAT KBM
Dobro ime med tiskarji!

**LOVSKI
KOLEDARJI
IZ FLIZELINA**

3 motivi (barvna grafika)
ali motiv po Vaši izbiri

**LOVČEVA
BELEŽNICA 2009**

Naročila na:

tkbm@tkbm.si

ali

041 / 661 113
(Mojmir Mazovec)

Naročila sprejemamo
vključno do 1. 12. 2008.



T.K.B.M., d.o.o.

Brncičeva 31, 1231 Ljubljana-Črnuče, Slovenija
tel.: +386 (0)590 73 600, faks: +386 (0)590 73 610
WWW.TKBM.SI